

UPRAVNI ODBOR

Broj:10097/2024

Beograd,26.04.2024. godine

Na osnovu člana 24. stav 1. tačka 15) Statuta ALTA banke ad Beograd (prečišćen tekst) od dana 18.01.2024. godine, na predlog Izvršnog odbora, Upravni odbor ALTA banke ad Beograd, na 15. sednici koja je održana dana 26.04.2024. godine donosi sledeću

ODLUKU

1. Usvaja se Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija ALTA banke a.d. Beograd na dan 31.12.2023. godine, u tekstu koji čini sastavni deo ove Odluke.
2. Ova Odluka stupa na snagu i primenjuje se danom donošenja.

**PRESEDAVAJUĆI ČLAN
UPRAVNOG ODBORA**

Prof. dr. Aleksandar Živković

Bulevar Zorana Đinđića 121
11070 Novi Beograd

Tel: 011 / 2205-500

Fax: 011 / 311-0217

www.altabanka.rs

info@altabanka.rs

Sektor upravljanja rizicima

Broj: 10097/2024

Datum: 26.04.2024. godine

Objavljivanje podataka i informacija

ALTA banke a.d. Beograd

na dan 31.12.2023. godine

Beograd, maj 2024. godine

Sadržaj

1. UVOD	4
2. OPŠTI PODACI O BANCI	4
3. UPRAVLJANJE RIZICIMA	5
3.1 STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZICIMA	5
3.2 REGISTAR RIZIKA	5
3.3 INTERNI OKVIR STRATEŠKOG PRISTUPA UPRAVLJANJU RIZICIMA	7
3.4 POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA	9
3.4.1 UPRAVLJANJE KREDITNIM RIZICIMA	10
3.4.2. UPRAVLJANJE TRŽIŠNIM RIZICIMA	11
UPRAVLJANJE DEVIZNIM RIZIKOM	11
UPRAVLJANJE CENOVNIM RIZICIMA	12
3.4.3. UPRAVLJANJE OPERATIVNIM RIZIKOM	13
3.4.4. UPRAVLJANJE RIZIKOM LIKVIDNOSTI	14
3.4.5. UPRAVLJANJE KAMATNIM RIZIKOM U BANKARSKOJ KNJIZI	15
3.4.6. UPRAVLJANJE RIZIKOM ZEMLJE	16
3.5 STRUKTURA SISTEMA UPRAVLJANJA RIZICIMA U BANCI.....	16
3.6 OBUHVATNOST I KARAKTERISTIKE SISTEMA IZVEŠTAVANJA O RIZICIMA, KAO I NAČINA MERENJA RIZIKA	18
3.7 ADEKVATNOST USPOSTAVLJENOG SISTEMA UPRAVLJANJA RIZICIMA BANKE	19
3.8 OPIS POVEZANOSTI RIZIČNOG PROFILA BANKE SA POSLOVNOM STRATEGIJOM	19
3.9 OPIS NAČINA NA KOJI SE OBEZBEĐUJE INFORMISANJE ORGANA UPRAVLJANJA BANKE O RIZICIMA	20
4. KAPITAL BANKE	20
5. KAPITALNI ZAHTEVI I INTERNA PROCENA ADEKVATNOSTI KAPITALA	21
5.1. REGULATORNI KAPITALNI ZAHTEVI I ZAŠTITINI SLOJEVI KAPITALA	21
5.2. INTERNA PROCENA ADEKVATNOSTI KAPITALA	22
5.3. RIZIK IZMIRENJA/ISPORUKE I RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE	24
5.4 KREDITNI RIZIK.....	26
5.4.1. GEOGRAFSKA RASPODELA IZLOŽENOSTI	29
5.4.2. RASPODELA IZLOŽENOSTI PO SEKTORIMA	30
5.4.3 RASPODELA IZLOŽENOSTI PO PREOSTALOM ROKU DO DOSPEĆA	31
5.4.4. PROMENE PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH PLASMANA I VANBILANSE AKTIVE IZLOŽENE RIZIKU	32
5.4.5. RASPODELA IZLOŽENOSTI PO KATEGORIJAMA KLASIFIKACIJE	32
5.4.6 OBRAČUN KAPITALNOG ZAHTEVA ZA KREDITNI RIZIK	32
5.5 TRŽIŠNI RIZICI	33
5.6. OPERATIVNI RIZIK	35
5.7. IZLOŽENOSTI PO OSNOVU VLASNIČKIH ULAGANJA U BANKARSKOJ KNJIZI	35
5.8. RIZIK KAMATNE STOPE U BANKARSKOJ KNJIZI	37
5.9. TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA	38
6. POKAZATELJ LEVERIDŽA	41
7. KREDITNI RIZIK I KVALITET AKTIVE	42
8. PRILOZI	55
8.1 PRILOG 1 – PODACI KOJI SE ODOSE NA KAPITAL BANKE (PI-KAP)	55
8.2. PRILOG 2 – PODACI O OSNOVNIM KARAKTERISTIKAMA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA KOJI SE UKLJUČUJU U OBRAČUN KAPITALA BANKE (PI-FIKAP).....	58
8.3. PRILOG 3 – POVEZIVANJE POZICIJA KAPITALA IZ BILANSA STANJA S POZICIJAMA KAPITALA BANKE IZ PRILOGA 1 (PI-UPK).....	59
8.3.1 RAŠČLANJAVANJE ELEMENATA U BILANSU STANJA	59

8.3.2 POVEZIVANJE POZICIJA U RAŠČLANJENOM BILANSU STANJA I POZICIJA U OBRASCU PI-KAP	60
8.4. PRILOG 4 – PODACI O UKUPNIM KAPITALNIM ZAHTEVIMA I POKAZATELJU ADEKVATNOSTI KAPITALA (PI-AKB).....	63
8.5. PRILOG 5 – PODACI O GEOGRAFSKOJ RASPODELI IZLOŽENOSTI ZNAČAJNIH ZA IZRAČUNAVANJE KONTRACIKLIČNOG ZAŠTITNOG SLOJA KAPITALA (PI-GR).....	64
8.6 PRILOG 6 – PODACI O IZNOSU KONTRACIKLIČNOG ZAŠTITNOG SLOJA KAPITALA BANKE (PI-KZS)	65

1. Uvod

U skladu sa Zakonom o bankama i Odlukom o objavljivanju podataka i informacija banke, ALTA banka a.d. Beograd (u daljem tekstu: Banka) u nastavku objavljuje izveštaj koji sadrži sve kvalitativne i kvantitativne informacije kako propisuje gore navedena Odluka, sa stanjem na dan 31.12.2023. godine.

Izveštaj se javno objavljuje na internet domenu Banke (www.altabanka.rs).

Objavljivanje se odnosi isključivo na podatke Banke, s obzirom da Banka ne vrši konsolidaciju.

Ukupni regulatorni kapital na dan 31.12.2023. godine iznosi 6,071,614 hiljada dinara i sastoji se u potpunosti od osnovnog kapitala, odnosno osnovnog akcijskog kapitala kao njegovog najkvalitetnijeg dela.

Ukupni kapitalni zahtevi za pokriće rizika iznose 2,653,681 hiljada dinara, od čega se na kreditni rizik, rizik druge ugovorne strane, rizik smanjenja vrednosti kupljenih potraživanja i rizik izmirenja/ispоруke po osnovu slobodnih isporuka odnosi 2,216,401 hiljada dinara, na tržišne rizike (devizni i cenovni rizik) 91,777 hiljada dinara, a na operativni rizik 345,503 hiljada dinara.

Pokazatelji adekvatnosti osnovnog akcijskog, osnovnog i ukupnog kapitala Banke na dan 31.12.2023. godine iznose 18.30%.

2. Opšti podaci o Banci

ALTA banka a.d. Beograd osnovana je 26. juna 1979. godine kao Jugoslovenska banka za međunarodnu ekonomsku saradnju a.d., u skladu sa posebnim saveznim zakonom kao specijalizovana banka za finansiranje i osiguranje izvoznih poslova kojima se podstiče i unapređuje dugoročna ekonomska i finansijska saradnja domaćih preduzeća, kada je i upisana u sudski registar Privrednog suda u Beogradu.

Banka je po posebnom zakonu poslovala do 1997. godine kada je donet Zakon o prestanku važenja Zakona o Jugoslovenskoj banci za međunarodnu ekonomsku saradnju ("Službeni list SRJ" br. 29/97). Ovim zakonom Banka je bila dužna da izvrši usaglašavanje organizacije i poslovanja sa zakonom kojim se uređuje organizacija i poslovanje banaka i drugih finansijskih organizacija. U postupku usaglašavanja organizacije i poslovanja sa Zakonom o bankama i drugim finansijskim organizacijama i pratećim odlukama, osnivači Banke su 15. septembra 1997. godine zaključili Ugovor o osnivanju, a Skupština Banke je donela Statut i druga relevantna akta potrebna za rad Banke. Banka je počela da posluje u skladu sa propisima koji se primenjuju za komercijalne banke od 1. jula 1998. godine.

Banka je registrovana u Republici Srbiji za obavljanje platnog prometa u zemlji i inostranstvu i kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu i u skladu sa Zakonom o bankama, dužna je da posluje na principima likvidnosti, sigurnosti plasmana i rentabilnosti, radi ostvarivanja dobiti.

Osnovne aktivnosti Banke su obavljanje platnog prometa u zemlji i inostranstvu, kreditni poslovi, depozitni poslovi i poslovi kupoprodaje deviza. Ostale aktivnosti obuhvataju poslove izdavanja garancija, otvaranja akreditiva i ostale bankarske poslove.

U skladu sa Zakonom o bankama ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 107/2005), Skupština Banke je 2006. godine usvojila izmene i dopune Ugovora o osnivanju i usvojila novi Statut, kojim je promenjen naziv banke u JUBMES banka a.d. Beograd.

U maju 2019. godine Republika Srbija je svoje učešće u Banci od 28,51% prodala kupcu Alta Pay Group d.o.o. Beograd, koja je time postala pojedinačno najveći akcionar Banke.

Dana 30. januara 2020. godine Skupština Banke je usvojila naknadne izmene i dopune Ugovora o osnivanju i usvojila novi Statut, kojim je promenjen naziv Banke tako da sada glasi ALTA banka a.d. Beograd.

Dana 19. septembra 2023. godine saglasno pravilima Beogradske Berze, Banka je podnela zahtev za isključenje akcija ALTA banka a.d. Beograd sa tržišta, zasnivajući isti na svojoj skupštinskoj odluci o isključenju akcija sa tržišta (broj: 16082/23, od 11.9.2023. godine). Istovremeno sproveden je postupak prinudnog otkupa akcija Banke i to glasovima akcionara sa 100% učešća u kapitalu od strane jedinog vlasnika, odnosno najvišeg matičnog društva Banke – Alta Pay Group d.o.o. (100% vlasništva). Banka je osnivač Humanitarne fondacije „Za dečije srce“. Banka ne vrši konsolidaciju na osnovu člana 32

Zakona o računovodstvu, jer je u pitanju jedino zavisno društvo koje je pojedinačno ili u konsolidovanom zbiru, sa stanovišta izrade konsolidovanog godišnjeg finansijskog izveštaja, materijalno beznačajna.

3. Upravljanje rizicima

3.1 Strategija upravljanja rizicima

Banka je prepoznala proces upravljanja rizicima kao ključni element upravljanja poslovanjem, s obzirom da izloženost rizicima proizlazi iz svih poslovnih aktivnosti, kao neodvojivog dela bankarskog poslovanja, kojima se upravlja kroz identifikovanje, merenje, procenu, praćenje, kontrolu i ublažavanje, odnosno uspostavljanje ograničenja rizika, kao i izveštavanje u skladu sa strategijama i politikama.

Banka je uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima koji obuhvata: strategije, politike i procedure upravljanja rizicima, metodologije za upravljanje pojedinačnim rizicima, odgovarajuću organizacionu strukturu, efektivan i efikasan proces upravljanja svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, adekvatan sistem unutrašnjih kontrola, odgovarajući informacioni sistem i adekvatan proces interne procene adekvatnosti kapitala. Uspostavljeni sistem upravljanja rizicima obezbeđuje da rizični profil Banke bude u skladu sa utvrđenom sklonošću ka rizicima, kao i tolerancijom prema rizicima.

Na dan 31.12.2023. godine sistem upravljanja rizicima na nivou Banke definisan je sledećim aktima:

1. Strategijom upravljanja rizicima i Strategijom upravljanja kapitalom;
2. Politikama upravljanja rizicima;
3. Metodologijama za upravljanje pojedinačnim rizicima;
4. Procedurama upravljanja pojedinačnim rizicima;
5. Ostalim aktima.

Banka je definisala set pokazatelja kojima je formalizovala svoju sklonost ka preuzimanju rizika, kroz definisanje limita, na bazi kvantitativne i kvalitativne analize. Predmetni sistem limita je integrisan u proces odlučivanja u Banci, kao i u proces strateškog planiranja – izrade Poslovnog plana, Strategije i Poslovne politike.

Strategijom upravljanja rizicima uređuje se jedinstveno i dosledno upravljanje rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju i usklađena je sa poslovnom politikom, strategijom i poslovnim planom, kao i sa Strategijom upravljanja kapitalom Banke.

Za primenu Strategije upravljanja rizicima odgovorni su nadležni organi Banke i organizacione jedinice koje sprovode i učestvuju u sistemu upravljanja rizicima.

Banka je Strategijom upravljanja rizicima obuhvatila sledeće:

- pregled i definicije svih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena u svom poslovanju;
- dugoročne ciljeve, utvrđene poslovnom politikom i strategijom Banke, kao i sklonost ka rizicima i toleranciju prema rizicima određene u skladu sa tim ciljevima;
- osnovna načela preuzimanja i upravljanja rizicima;
- osnovna načela procesa interne procene adekvatnosti kapitala Banke;
- kriterijume za utvrđivanje i osnovna načela upravljanja lošom aktivom i najviši prihvatljivi nivo loše aktive za Banku;
- osnovna načela upravljanja rizicima koji nastaju po osnovu izloženosti u dinarima sa valutnom klauzulom u stranoj valuti i izloženosti u stranoj valuti.

3.2 Registar rizika

Registrom rizika utvrđuju se vrste rizika i njihove definicije koje se primenjuju u sistemu upravljanja rizicima u Banci. Banka je identifikovala i definisala rizike kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, i to:

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik obuhvata:

- **Rezidualni rizik** je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled toga što su tehnike ublažavanja kreditnog rizika manje efikasne nego što se očekuje, ili njihova primena nedovoljno utiče na umanjeno rizika kojima je Banka izložena;
- **Rizik smanjenja vrednosti potraživanja** (*dilution risk*) je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu smanjenja vrednosti otkupljenih potraživanja usled gotovinskih ili negotovinskih obaveza prethodnog poverioca prema dužniku;
- **Rizik izmirenja / isporuke** je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu neizmirenih transakcija ili usled neizvršavanja obaveza druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja/ispоруke (due delivery date);
- **Rizik druge ugovorne strane** je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu neizmirenja obaveza druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije, odnosno izmirenja novčanih obaveza po toj transakciji;
- **Kreditno – devizni rizik** predstavlja verovatnoću da će Banka pretrpeti gubitak usled neizvršavanja obaveze dužnika u ugovorenim rokovima, koji nastaje usled negativnog uticaja promene kursa dinara na finansijsko stanje dužnika;
- **Kreditni rizik indukovano kamatnim rizikom** predstavlja verovatnoću da će Banka pretrpeti gubitak usled neizvršavanja obaveze dužnika u ugovorenim rokovima, koji nastaje usled negativnog uticaja promene referentnih kamatnih stopa na finansijsko stanje dužnika
- **Environmentalni rizik (rizik zaštite životne i društvene sredine)** je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat, kapital i reputaciju Banke usled događaja koji ima ili je verovatno da će imati negativan materijalni uticaj na životnu sredinu, zdravlje ili bezbednost ili zajednicu u celini. ESG (Environmental, Social and Governance) su rizici koji proizilaze iz potrebe prilagođavanja poslovanja Banke kriterijumima (standardima) održivog poslovanja u ekološkim, društvenim i upravljačkim segmentima.

Tržišni rizici su rizici mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu gubitaka u okviru bilansnih pozicija i vanbilansnih stavki banke usled kretanja cena na tržištu.

U okviru tržišnih rizika definisani su devizni rizik, cenovni rizik i robni rizik.

Devizni rizik je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promene deviznih kurseva, a Banka mu je izložena po osnovu pozicija koje se vode u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja.

Cenovni rizici podrazumevaju sledeće vrste rizika:

- Cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti
- Cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti

Cenovni rizik po osnovu dužničkih i vlasničkih hartija od vrednosti je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu gubitaka usled kretanja cena dužničkih i vlasničkih hartija od vrednosti na tržištu u knjizi trgovanja.

Robni rizik predstavlja rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu gubitaka usled kretanja cena roba na tržištu.

Operativni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usled nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Operativni rizik uključuje pravni rizik, ali ne uključuje reputacioni i strateški rizik.

Pravni rizik je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu sudskih ili vansudskih postupaka u vezi sa poslovanjem Banke (obligacioni odnosi, radni odnosi, i slično).

Strateški rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke usled nepostojanja odgovarajuće poslovne politike i strategije Banke, njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usled promena u okruženju u kojem Banka posluje ili izostanka adekvatnih reakcija Banke na te promene.

Reputacioni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled gubitka poverenja javnosti, odnosno nepovoljnog stava javnosti o poslovanju Banke, nezavisno da li za to postoji osnov ili ne.

Rizik likvidnosti je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nesposobnosti Banke da ispunjava svoje dospele obaveze i to zbog:

- povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja (rizik likvidnosti izvora finansiranja), ili
- otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu (tržišni rizik likvidnosti).

Rizik koncentracije kreditne izloženosti je rizik koji direktno ili indirektno proizlazi iz izloženosti Banke prema istom ili sličnom faktoru rizika ili vrsti rizika, kao što su izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica, privrednim granama, geografskim područjima, vrstama proizvoda i aktivnosti, instrumentima kreditne zaštite, uključujući i ročnu i valutnu neusklađenost između velikih izloženosti i instrumentima kreditne zaštite tih izloženosti.

Rizici ulaganja podrazumevaju rizike trajnih ulaganja Banke u druga pravna lica koja nisu lica u finansijskom sektoru, u osnovna sredstva i investicione nekretnine.

Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usled nepovoljnih promena kamatnih stopa.

Rizik zemlje je rizik koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je Banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od dužnika iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla tog lica.

Rizik usklađenosti poslovanja Banke je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled propuštanja Banke da svoje poslovanje uskladi sa zakonom i drugim propisima, internim aktima, standardima poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i drugim procedurama, kao i sa drugim aktima kojima se uređuje poslovanje banaka, te pravilima struke, dobrim poslovnim običajima i poslovnom etikom, a posebno obuhvata rizik od sankcija regulatornog tela, rizik od finansijskih gubitaka i reputacioni rizik.

Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma je rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat, kapital ili reputaciju Banke usled korišćenja Banke (neposrednog ili posrednog korišćenja poslovnog odnosa, transakcije, usluge ili proizvoda Banke) u svrhu pranja novca i/ili finansiranja terorizma.

Rizici koji nastaju po osnovu spoljnih faktora predstavljaju rizike mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog uticaja poslovnog i makroekonomskog okruženja.

3.3 Interni okvir strateškog pristupa upravljanju rizicima

Interni okvir strateškog pristupa Banke upravljanju rizicima čine Strategija upravljanja rizicima i sve politike, metodologije i procedure za upravljanje rizicima. Strategija, zajedno sa pripadajućim aktima, uvažava specifičnosti same Banke, poslovnog i makroekonomskog okruženja u kome ona posluje, uzimajući u obzir faze privrednog ciklusa.

Dugoročni ciljevi upravljanja rizicima Banke su:

- razvoj aktivnosti Banke u skladu sa poslovnom strategijom i mogućnostima i razvojem tržišta u cilju stvaranja konkurentskih prednosti;
- izbegavanje ili minimiziranje rizika u cilju održavanja poslovanja u okvirima prihvatljivog nivoa rizika;
- minimiziranje negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke uz poštovanje definisanih okvira prihvatljivog nivoa rizika;
- održavanje potrebnog nivoa pokazatelja adekvatnosti ukupnog, osnovnog i osnovnog akcijskog kapitala u okviru propisanih limita uvećanih za kombinovani zaštitni sloj kapitala koji propisuje Narodna banka Srbije;
- diversifikacija rizika kojima je Banka izložena;
- održavanje učešća problematičnih kredita (NPL) u ukupnim kreditima na nivou ispod definisanog limita;
- održavanje pokazatelja rizika koncentracije po osnovu izloženosti određenim vrstama proizvoda ispod nivoa propisanog regulativom;
- održavanje učešća kredita u dinarima sa valutnom klauzulom u stranoj valuti i kredita u stranoj valuti u ukupnim kreditima Banke ispod nivoa propisanog regulativom;
- održavanje pokazatelja pokrića likvidnom aktivom (LCR) iznad nivoa propisanog regulativom kojom je implementiran Bazel III standard u delu upravljanja rizikom likvidnosti.

Proces upravljanja rizicima uključuje jasno definisanje i dokumentovanje profila rizičnosti, kao i usklađivanje profila rizičnosti sa sklonošću Banke za preuzimanje rizika, kao i tolerancijom prema rizicima.

Sklonost ka rizicima podrazumeva nameru Banke da preuzme rizike radi ostvarivanja svojih strategija i politika, kao i određivanje ovog preuzimanja na prihvatljivom nivou rizika, dok tolerancija prema rizicima predstavlja najviši prihvatljivi nivo rizika za Banku. Banka je definisala set internih akata – Strategija, politike i metodologije – kojima je formalizovala sklonost ka preuzimanju rizika kroz definisanje limita izloženosti materijalno značajnim rizicima.

Načela i principi preuzimanja i upravljanja rizicima

Osnovna načela preuzimanja rizika:

- utvrđivanje eksplicitnih i jasnih pravila za upravljanje pojedinačnim vrstama rizika, sa pratećim politikama i procedurama za upravljanje pojedinačnim vrstama rizika sa odgovarajućim ciljevima delovanja na nivou Banke;
- prikupljanje potpunih, pravovremenih i istinitih podataka važnih za upravljanje rizicima i obezbeđenje adekvatnih kapaciteta za čuvanje i obradu podataka;
- konzervativnost preuzimanja rizika – podrazumeva da je odnos prema rizicima koje Banka preuzima takav da očekivani prinosi značajno nadmašuju gubitke koji mogu nastati preuzimanjem rizika;
- donošenje poslovnih odluka na temeljima kvalitativnih i kvantitativnih analiza sa osnovom primenljivih parametara rizika;
- korišćenje većeg broja metoda za identifikaciju i merenje rizika – prilikom upravljanja rizicima Banka, pored regulatorno propisanih okvira i pristupa za upravljanje rizicima, primenjuje i interne metode vodeći računa o njihovoj primenljivosti i opravdanosti sa stanovišta ulaganja u njihov razvoj i opravdanosti njihove primene sa stanovišta složenosti i obima poslovnih aktivnosti;
- razvoj mehanizma kvantitativnog modeliranja koji omogućava analizu merenja učinaka promena u poslovnom i tržišnom okruženju na profil izloženosti riziku Banke i dalji uticaj na profitabilnost, likvidnost i neto vrednost Banke.

Banka je utvrdila osnovna načela upravljanja rizicima kako bi ispunila svoje dugoročne ciljeve:

- organizovanje poslovanja zasebne organizacione jedinice za upravljanje rizicima na nivou Banke;
- funkcionalna i organizaciona odvojenost aktivnosti upravljanja rizicima od redovnih poslovnih aktivnosti Banke;
- sveobuhvatnost upravljanja rizicima – upravljanje rizicima obuhvata sve faze i sve značajne rizike koji se pojavljuju u poslovanju. Uspostavljanje sveobuhvatnog sistema za upravljanje rizicima, kao i celovitog i efikasnog sistema interne kontrole, neophodan je preduslov za dugoročan uspeh strategije;
- efektivnost upravljanja rizicima – znači da Banka rizicima upravlja kontinuirano na način koji trajno minimizira gubitke;
- cikličnost upravljanja rizicima – podrazumeva da Banka upravljanje rizicima koriguje imajući u vidu fazu u kojoj se nalazi nacionalna ekonomija, odnosno tržišni segmenti u kojima se najznačajniji rizici ispoljavaju;
- razvoj upravljanja rizicima kao strateško opredeljenje – upravljanje rizicima će se kontinuirano razvijati, kako kroz razvoj okvira, tako i kroz razvoj prakse;
- upravljanje rizicima je deo poslovne kulture – svest o značaju upravljanja rizicima prisutna je na svim nivoima organizacione strukture Banke.

Načela upravljanja lošom aktivom obuhvataju:

- aktivno upravljanje lošom aktivom u cilju minimiziranja negativnog efekta na finansijski rezultat i kapital Banke;
- preventivne mere i aktivnosti u cilju minimiziranja daljeg pogoršanja kvaliteta aktive;
- definisanje strategija za upravljanje lošom aktivom, koje podrazumevaju skup aktivnosti i mera u cilju oporavka finansijskog stanja dužnika (*going concern princip*) ili pokretanje odgovarajućih postupaka prinudne naplate (*gone concern princip*);
- jasno definisane aktivnosti upravljanja lošom aktivom;
- ranu identifikaciju dužnika koji se suočavaju sa finansijskim teškoćama, ili su u docnji, ili u statusu neizmirenja obaveza;
- procenu finansijskog stanja dužnika koja omogućava identifikaciju izvora, odnosno uzroka finansijskih poteškoća; definisanje rokova za prevazilaženje finansijskih poteškoća; adekvatne mere koje je potrebno preduzeti u cilju maksimiziranja mogućnosti oporavka finansijskog stanja dužnika;
- set indikatora na osnovu čije ispunjenosti se stiču uslovi za uključivanje dužnika u delokrug organizacione jedinice nadležne za upravljanje lošom aktivom;
- segmentaciju loše aktive radi efikasnijeg upravljanja;

- načelo materijalnosti pri definisanju mogućih mera. Set mera se može definisati za određenog dužnika (prilagođene mere individualnim dužnicima u skladu sa njihovim specifičnim karakteristikama i nivoom izloženosti), ili za segment portfolija (veći broj manje značajnih izloženosti sa istim ili sličnim karakteristikama);
- veća učestalost praćenja vrednosti sredstava obezbeđenja za rizične plasmane, kao i sredstava obezbeđenja stečenih naplatom potraživanja;
- organizaciona odvojenost Odeljenja upravljanja lošim plasmanima, nadležnog za preduzimanje aktivnosti i mera za upravljanje lošom aktivom, od organizacionih jedinica u čijem je delokrugu preuzimanje rizika;
- uključenost u korporativno upravljanje i upravljanje rizičnim indikatorima za praćenje loše aktive;
- transparentno izveštavanje organa Banke o lošoj aktivnosti, uključujući i informacije o efikasnosti i efektivnosti sprovođenja aktivnosti naplate i mera za upravljanje lošom aktivom.

Načela upravljanja rizičnim koji nastaju po osnovu izloženosti u dinarima sa valutnom klauzulom u stranoj valuti i izloženosti u stranoj valuti obuhvataju:

- sagledavanje izloženosti klijenata sa aspekta kreditno-deviznog rizika – kroz sagledavanje uticaja potencijalne promene deviznog kursa na prihode klijenta i njegov kapacitet otplate kredita;
- sagledavanje vrste i segmenta poslovanja sa aspekta kreditno-deviznog rizika – kroz sagledavanje vrste delatnosti i vrste proizvoda u smislu direktne ili indirektno povezanosti poslovanja i cene proizvoda sa kretanjem deviznih kurseva;
- preventivne mere i aktivnosti u cilju minimiziranja izloženosti kreditno-deviznom riziku;
- jasno definisane aktivnosti u procesu odobravanja kredita indeksiranih u stranoj valuti i kredita u stranoj valuti;
- segmentaciju izloženosti po vrsti izloženosti;
- veću učestalost praćenja vrednosti sredstava obezbeđenja za lošu aktivnu, kao i sredstava obezbeđenja stečenih naplatom potraživanja;
- organizacionu odvojenost nadležnosti za praćenje u odnosu organizacionih jedinica u čijem je delokrugu preuzimanje rizika;
- uključenost u korporativno upravljanje i upravljanje rizičnim indikatorima za praćenje izloženosti kreditno-deviznom riziku;
- transparentno izveštavanje organa Banke o izloženosti kreditno-deviznom riziku, uključujući i informacije o efikasnosti i efektivnosti sprovođenja aktivnosti naplate i mera za upravljanje lošom aktivom;
- praćenje kretanja deviznih kurseva.

3.4 Politike upravljanja rizičnim

Politike upravljanja pojedinačnim rizičnim bliže definišu:

- način organizovanja procesa upravljanja rizičnim Banke i jasna razgraničenja odgovornosti zaposlenih u svim fazama tog procesa, uključujući i proces upravljanja lošom aktivom;
- način procene rizičnog profila Banke i metodologije za identifikovanje i merenje, odnosno procenu rizika;
- načini praćenja i kontrole rizika i uspostavljanje sistema limita, odnosno vrste limita koje Banka koristi i njihovu strukturu;
- način odlučivanja i postupanja u slučaju prekoračenja uspostavljenih limita, uz definisanje izuzetnih okolnosti u kojima je moguće odobravanje prekoračenja u zakonskim okvirima;
- mere za ublažavanje rizika i pravila za primenu tih mera;
- način i metodologiju za sprovođenje procesa interne procene adekvatnosti kapitala Banke;
- principe funkcionisanja sistema unutrašnjih kontrola;
- okvir i učestalost stres testiranja, kao i postupanje u slučajevima nepovoljnih rezultata stres testova.

Eksterno izveštavanje Banke sprovodi se shodno zakonskim i podzakonskim propisima Narodne banke Srbije.

Na mesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou interno se izveštavaju organi Banke (Upravni odbor, Izvršni odbor, Odbor za reviziju, Odbor za upravljanje aktivom i pasivom – ALCO).

Politike upravljanja rizičnim se revidiraju najmanje jednom godišnje, a prema potrebi i češće, ukoliko nastanu značajne promene u rizičnom profilu Banke. Politike upravljanja rizičnim konkretizuju i preciziraju sprovođenje strategije upravljanja rizičnim i njima se primarno utvrđuju smernice za upravljanje jednim ili većim brojem rizika. Politike upravljanja rizičnim definišu kako Banka identifikuje, upravlja, prati i kontroliše rizike vezane za svoje poslovanje i definiše izradu ostalih akata kojima se prate i kontrolišu ti rizici.

3.4.1 Upravljanje kreditnim rizicima

Politika upravljanja kreditnim rizicima i lošom aktivom predstavlja akt kojim se bliže definiše sistem upravljanja kreditnim rizikom, uključujući i kreditno-devizni rizik, kreditni rizik indukovani kamatnim rizikom, rezidualni rizik, rizik smanjenja vrednosti kupljenih potraživanja, rizik izmirenja i isporuke i rizik druge ugovorne strane kome je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, kao deo sistema upravljanja rizicima. Cilj Politike upravljanja kreditnim rizicima je identifikovanje izvora kreditnog rizika u Banci i uvođenje mera za adekvatno upravljanje tim rizikom. Cilj Banke je da ostvari maksimalno kvalitetan odnos rizika i prinosa, u granicama pažljivo definisanih limita i u skladu sa usvojenim profilom rizika. Politika upravljanja kreditnim rizicima definiše vrste izloženosti kreditnom riziku koje je Banka spremna da prihvati i sadrži osnovne principe upravljanja kreditnim rizikom, toleranciju i okvir za merenje rizika Banke, upravljanje kreditnim rizikom i kontrolu tog rizika na nivou Banke.

Najvažniji procesi sistema upravljanja kreditnim rizikom su:

- Proces odobravanja plasmana;
- Proces upravljanja instrumentima kreditne zaštite;
- Proces monitoringa plasmana u cilju ranog otkrivanja znakova upozorenja;
- Proces merenja kreditnog rizika u skladu sa regulativnom Narodne banke Srbije i internom metodologijom Banke;
- Proces monitoringa portfolija i praćenja kreditnog rizika;
- Proces upravljanja lošom aktivom;
- Proces obračuna minimilnog kapitalnog zahteva za kreditni rizik i interne procene adekvatnosti kapitala.

Rizični profil Banke opredeljen je prihvatljivim nivoom rizika za Banku, a u skladu sa Strategijom upravljanja rizicima i zavisi od strukture portfolija Banke. Cilj upravljanja kreditnim rizikom je minimiziranje negativnih efekata kreditnog rizika na finansijski rezultat i kapital Banke, po osnovu bilansnih i vanbilansnih stavki, kao i na osnovu poslovanja sa drugom ugovornom stranom za pozicije koje se vode u bankarskoj knjizi.

U skladu sa rizičnim profilom definisan je najviši prihvatljiv nivo loše aktive, kao i maksimalno prihvatljiv nivo učešća bruto problematičnih kredita u ukupnim bruto kreditima Banke (NPL pokazatelj).

Identifikovanje kreditnog rizika započinje podnošenjem zahteva za odobrenje plasmana.

Proces odobravanja plasmana sastoji se od prikupljanja i provere neophodne dokumentacije, informacija i podataka na osnovu kojih se vrši kreditna analiza pojedinačnih plasmana, kao i faktora kreditnog rizika.

Analiza pojedinačnog plasmana obuhvata analizu kvalitativnih i kvantitativnih pokazatelja poslovanja klijenata, identifikovanje nivoa rizika (utvrđivanje klasifikacije i interne klase rizika) i kontrolu iskorišćenosti limita.

Prilikom analize pojedinačnog plasmana sagledava se i uticaj na kapitalni zahtev za kreditni rizik.

Proces merenja kreditnog rizika zasnovan je na dva pristupa:

- regulatorni pristup – proces obezvređenja plasmana i procene rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama u skladu sa međunarodnim standardom finansijskog izveštavanja 9, koji Banka kontinuirano primenjuje, kao i klasifikacija potraživanja saglasno regulativi Narodne banke Srbije;
- interni pristup – merenje nivoa rizičnosti pojedinačnog plasmana na osnovu internog modela klasifikacije (sistema rejtinga).

Donošenje odluka o izlaganju kreditnom riziku, Banka je definisala kroz sistem odlučivanja u zavisnosti od vrste klijenata i nivoa izloženosti. Donosioci kreditnih odluka su: lica sa ovlašćenjem za odlučivanje o plasmanima u Odeljenju obrade kreditnih zahteva fizičkih lica, mikro biznisa i agro klijenata i poslovno izveštavanje, Sektoru akvizicije korporativnih klijenata, Sektoru analize i podrške poslovanju sa korporativnim klijentima i Sektoru analize kreditnog rizika, Kreditni odbor, Izvršni odbor i Upravni odbor.

U cilju održavanja rizika na prihvatljivom nivou Banka primenjuje tehnike ublažavanja kreditnog rizika na nivou pojedinačnog plasmana putem poštovanja limita izloženosti, diversifikacije ulaganja i pribavljanja prihvatljivih instrumenata obezbeđenja u cilju sekundarne naplate.

Nakon odobrenja plasmana vrši se praćenje plasmana i poslovanja klijenata kroz redovan i vanredni monitoring u cilju pravovremene identifikacije signala upozorenja. U skladu sa primenom MSFI 9 standarda, počev od 01.01.2018. godine, Banka je uvela i nivoe obezvređenja (nivo 1, nivo 2 i nivo 3) koji prate status klijenta. Standardni klijenti se svrstavaju u nivo

1, klijenti kod kojih je identifikovano povećanje kreditnog rizika (pogoršanje kreditnog rizika u odnosu na trenutak odobrenja, kašnjenja od 31 dan do 90 dana) svrstavaju se u nivo 2, a klijenti u statusu neizmirenja obaveza se svrstavaju u nivo 3.

Praćenjem i kontrolom portfolija u celini i po pojedinim segmentima, Banka vrši poređenje sa prethodnim periodima, identifikuje trendove kretanja i uzroke promena nivoa kreditnog rizika. Takođe, prati pokazatelje kvaliteta aktive (kretanje NPL-a, pokrivenost NPL pripadajućim obezvređenjem, kretanje loše aktive, i sl.), kao i izloženost prema regulatorno i interno definisanim limitima.

Poseban aspekt praćenja izloženosti kreditnom riziku predstavlja praćenje nivoa loše aktive, koje obuhvata monitoring na nivou ukupnog i segmenata portfolija (privredna društva i stanovništvo, uključujući preduzetnike) i na nivou pojedinačnog dužnika. Banka kontinuirano prati naplatu potraživanja, odnosno realizaciju naplata po aktiviranim garancijama. Praćenje naplate potraživanja vrši se od momenta realizacije (puštanja sredstava), tokom celokupnog perioda korišćenja do perioda otplate, pri čemu se analiziraju dospеле obaveze po plasmanu. Nakon isteka roka dospeća obaveze, ukoliko ista nije izmirena, preduzimaju se određeni koraci u definisanim vremenskim okvirima.

Politika upravljanja rizikom koncentracije kreditne izloženosti bliže definiše sistem upravljanja rizikom koncentracije kreditne izloženosti, kao deo sistema upravljanja rizicima sa ciljem identifikovanja izvora ovog rizika u Banci i uvođenja mera za savesno upravljanje tim rizikom. Sistem upravljanja rizikom koncentracije kreditne izloženosti obezbeđuje da rizični profil bude u skladu sa definisanom sklonošću Banke ka rizicima, kao i tolerancijom prema rizicima. Banka vrši merenje, odnosno procenu identifikovanog rizika koncentracije kreditne izloženosti u skladu sa regulatornim limitima izloženosti – limiti prema jednom licu odnosno grupi povezanih lica, kao i limiti izloženosti prema licima povezanim sa Bankom definisani su Zakonom o bankama i Odlukom o upravljanju rizicima banke NBS. Regulatorni limiti po osnovu izloženosti Banke određenim vrstama proizvoda definisani su Odlukom o upravljanju rizikom koncentracije po osnovu izloženosti banke određenim vrstama proizvoda. U svrhu kontrole rizika koncentracije kreditne izloženosti Banka je utvrdila interne limite izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika (prema privrednim granama, vrstama proizvoda, pojedinačnim dužnicima ili grupama povezanih lica, instrumentima kreditne zaštite, i sl.). Uspostavljanje odgovarajućih limita izloženosti je osnov za kontrolu rizika koncentracije kreditne izloženosti u cilju diversifikacije kreditnog portfolija. Banka na godišnjem nivou u zavisnosti od tržišnih kretanja, apetita za rizikom, strategije i poslovne politike Banke i godišnjeg poslovnog plana, preispituje i po potrebi menja interno postavljene limite. Takođe, uvedena je i obaveza praćenja i izveštavanja Narodne banke Srbije o stepenu kreditne zaduženosti fizičkih lica (DTI racio).

Pored navedenog, Narodna banka Srbije je uvela i obavezu održavanja učešća kredita u dinarima sa valutnom klauzulom u stranoj valuti i kredita u stranoj valuti odobrenih počev od 01.07.2023. godine u ukupnim kreditima Banke.

Izveštavanje o kreditnom riziku na nivou Banke obuhvata sistem eksternog i internog izveštavanja o upravljanju kreditnim rizicima. Eksterno izveštavanje sprovodi se shodno zahtevima Narodne banke Srbije i međunarodnog standarda finansijskog izveštavanja 7 za kreditni rizik, a interno izveštavanje u skladu sa internim aktima Banke.

Uvažavajući izmene regulative Narodne banke Srbije, potrebe daljeg unapređenja procesa upravljanja rizicima, zahteve spoljnog revizora, kao i globalnu ekonomsku krizu izazvanu rusko-ukrajinskim sukobom, Banka je tokom 2023. godine izvršila odgovarajuće izmene internih akata kojima se uređuje upravljanje rizicima.

3.4.2. Upravljanje tržišnim rizicima

Tržišni rizici predstavljaju mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu promena vrednosti bilansnih pozicija i vanbilansnih stavki Banke koje nastaju usled promena tržišnih varijabli (kretanja cena na tržištu) i obuhvataju devizni rizik za sve poslovne aktivnosti, cenovni rizik po osnovu dužničkih i vlasničkih hartija od vrednosti i robni rizik. Banka je izložena cenovnom riziku, deviznom riziku, riziku druge ugovorne strane i riziku izmirenja isporuke po osnovu stavki koje se nalaze u knjizi trgovanja. Knjiga trgovanja sadrži bilansne i vanbilansne pozicije sredstava i obaveza po osnovu finansijskih instrumenata koje se drže sa namerom trgovanja, ili radi zaštite pozicija u drugim finansijskim instrumentima koji se vode u knjizi trgovanja.

Upravljanje deviznim rizikom

Banka upravlja deviznim rizikom nastojeći da spreči negativne efekte promene međuvalutnih kurseva i kursa stranih valuta u odnosu na dinar, kako na finansijski rezultat Banke, tako i na sposobnost klijenata da vraćaju devizne kredite.

Banka je uspostavila odgovarajuću organizacionu strukturu, kojom se vrši jasno razgraničavanje procesa preuzimanja tržišnih rizika od procesa njihovog upravljanja. Primarnu ulogu u procesu upravljanja tržišnim rizicima vrši Odbor za upravljanje aktivom i pasivom, kao i drugi nadležni odbori, čije odluke mogu uticati na izloženost Banke ovim rizicima.

U upravljanju deviznim rizikom Banka teži:

- kontinuiranom održavanju usklađenosti likvidnih sredstava u dinarima i drugim valutama, na način da Banka izvršava svoje obaveze i finansira poslovanje u redovnim uslovima, s tim da ima definisane aktivnosti za vanredne okolnosti u slučaju krize likvidnosti;
- predviđanju potreba Banke za likvidnim sredstvima u svakoj od vodećih valuta, kako bi se izbegle situacije u kojima je neophodna hitna konverzija jedne valutu u drugu, po visokoj ceni;
- praćenju ekonomskih trendova i tržišnih kretanja koja mogu imati za posledicu nepovoljna kretanja deviznog kursa i adekvatno usklađivanje stanja pojedinačnih valuta;
- konstantnoj zaštiti reputacije Banke kao pouzdane i profesionalne institucije, uz održavanje finansijskog potencijala i sposobnosti da odoli potresima na tržištu;
- usklađenosti poslovanja sa propisanim uslovima.

Merenje, praćenje i kontrola deviznog rizika obavlja se kontinuirano uzimajući u obzir niz najznačajnijih promenljivih veličina:

- makroekonomsko okruženje;
- promene kamatnih stopa na finansijskim tržištima, za svaku valutu pojedinačno;
- promene deviznih kurseva u međusobnim odnosima vodećih valuta od značaja za Banku;
- strukturu sredstava i obaveza u svakoj valuti pojedinačno i međusobnu usklađenost u različitim valutama;
- procenu potražnje za kreditima i depozitima po svakoj valuti pojedinačno;
- tržišne mogućnosti za devizne usluge;
- komparativne trendove.

Banka, pored praćenja pokazatelja deviznog rizika na dnevnom nivou, takođe vrši i praćenje vrednosti pod rizikom (*Value at Risk – VaR*) deviznog rizika koji se nalazi u bilansima Banke radi sagledavanja neočekivanih gubitaka pod normalnim uslovima na tržištu. Banka takođe, radi sagledavanja uticaja ekstremnih kretanja na tržištu, vrši ispitivanja stresnih scenarija promena na tržištu i analizira njihov uticaj na izloženost Banke deviznom riziku.

Operativno upravljanje deviznim rizikom vrši se utvrđivanjem sistema limita. Banka postavlja limite na osnovu analize definisanih scenarija očekivanih i neočekivanih promena deviznih kurseva i sagledavanja njihovog uticaja na prihod Banke, vrednost aktive i pasive i deviznu poziciju Banke. Sistem limita obezbeđuje granice za nivo prihvatljivog deviznog rizika za Banku i osigurava da svako prekoračenje limita bude evidentirano i razmatrano od strane nadležnih tela u Banci.

Upravljanje cenovnim rizicima

Cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti je rizik od promene cena ovih hartija i obuhvata specifični i opšti cenovni rizik. Specifični cenovni rizik po osnovu dužničke hartije od vrednosti je rizik od promene cene ove hartije usled činilaca koji se odnose na njenog izdavaoca ili izdavaoca dužničke hartije od vrednosti koja je predmet ugovora (za finansijske derivate). Opšti cenovni rizik po osnovu dužničke hartije od vrednosti je rizik od promene cene ove hartije usled promene opšteg nivoa kamatnih stopa. Primarna izloženost Banke cenovnom riziku, proizlazi iz portfolija plasmana koji su raspoloživi za prodaju. Izloženost cenovnom riziku Banka ostvaruje u pozicijama koje se iskazuju po fer vrednosti – finansijskom imovinom namenjenom trgovanju i deviznom pozicijom.

Banka cenovnim rizikom upravlja na nivou pojedinačnih transakcija i portfolija. Banka je izložena cenovnom riziku kroz promene u cenama hartija od vrednosti u koje je plasirala sredstva radi ostvarivanja dobiti iz razlike u cenama.

Politika Banke je da ograniči maksimalni očekivani gubitak u kratkim vremenskim periodima posmatranja, a radi maksimizacije prinosa na plasmane izložene cenovnom riziku. Banka vodi politiku upravljanja cenovnim rizikom na način koji treba da obezbedi da se formira kontrolisani nivo izloženosti riziku promene cena plasmana Banke koji su namenjeni za trgovanje, a radi ostvarivanja dobiti iz očekivane promene cena hartija od vrednosti i radi predupređivanja mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nepovoljnog kretanja na tržištu.

U postupku upravljanja cenovnim rizikom dužničkih i vlasničkih hartija od vrednosti Banka, pored VaR metodologije, koristi postupke ispitivanja uticaja stres testova. Analiza stres testova je ključna za analizu kapaciteta Banke da apsorbira potencijalne velike gubitke, ukaže na nedostatke VaR analize i skrivene rizike, kao i da ukaže na mogućnosti da se rizik ograniči ili umanj.

Ispitivanje stresnih udara podrazumeva dve grupe testova:

- analiza scenarija (kombinacija stresnih udara koji proizvode maksimalni gubitak – najgori scenario);

- analiza osetljivosti (analiziranje značajne promene jednog od faktora rizika koji utiču na VaR i potencijalni gubitak).

Primena scenarija koje je Banka predefinisala podrazumeva ponovno vrednovanje portfolija, odnosno utvrđivanje potencijalnih dobitaka ili gubitaka, kao i mera rizika (VaR) nakon analiziranih promena vrednosti faktora.

Sistem unutrašnje kontrole cenovnog rizika je integrisan u sve poslovne aktivnosti Banke, kao i nezavisna kontrola procene adekvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti sistema upravljanja cenovnim rizicima.

Saglasno uspostavljenom sistemu izveštavanja o cenovnim rizicima, Banka vrši eksterno i interno izveštavanje.

3.4.3. Upravljanje operativnim rizikom

Operativni rizik se definiše kao događaj koji je nastao kao rezultat neodgovarajućih ili neuspešnih internih procesa, postupaka zaposlenih i sistema ili sistemskih i drugih spoljašnjih događaja, interne i eksterne prevare, prakse zapošljavanja i bezbednosti na radnom mestu, potraživanja klijenata, distribucije proizvoda, novčanih kazni i penala usled povreda, štete nanete materijalnoj imovini, poremećaja u poslovanju i sistemskih propusta i upravljanja procesima.

Banka događaje operativnog rizika prati i po sledećim linijama poslovanja: finansiranje privrednih subjekata, trgovina i prodaja, brokerski poslovi s fizičkim licima, bankarski poslovi s privrednim društvima, bankarski poslovi s fizičkim licima, platni promet, usluge za račun klijenta i upravljanje imovinom.

Proces upravljanja operativnim rizikom predstavlja integralni deo aktivnosti Banke koji se sprovodi na svim nivoima i omogućava identifikaciju, merenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu i izveštavanje o operativnim rizicima u skladu sa zahtevima i rokovima regulative. Postojeći proces se oslanja na pouzdane metode merenja izloženosti operativnim rizicima, bazu podataka o operativnim gubicima, ažuran sistem kontrole i izveštavanja.

Banka na dnevnom nivou prati događaje operativnih rizika i upravlja operativnim rizicima. U cilju efikasnog praćenja operativnog rizika, u svakoj organizacionoj jedinici Banke imenovani su zaposleni za operativne rizike, koji su odgovorni za tačnost i ažurnost podataka o svim događajima operativnog rizika, kao i za evidenciju svih nastalih događaja u bazu podataka operativnih rizika. Organizaciona jedinica Banke u čijoj je nadležnosti upravljanje rizicima vrši monitoring i izveštavanje Upravnog odbora, Izvršnog odbora i Odbora za reviziju o operativnim rizicima.

Banka meri izloženost operativnom riziku u skladu sa zakonskim odredbama i odlukama Narodne banke Srbije. U upravljanju operativnim rizikom Banka sprovodi kvantitativno i kvalitativno merenje koje se temelji na prikupljanju podataka o stvarnim i potencijalnim gubicima usled operativnog rizika, samostalnoj proceni rizika i sistema kontrole i izveštavanja koje obuhvata interno i eksterno izveštavanje. Banka upravlja operativnim rizikom na način da minimizira uticaj negativnih i neuspešnih unutrašnjih procesa, ljudskih grešaka i sistema ili spoljnih događaja na finansijski rezultat Banke. Banka je u cilju omogućavanja nesmetanog i kontinuiranog funkcionisanja svih značajnih procesa i sistema u Banci, kao i ograničavanja gubitaka u vanrednim situacijama, usvojila Plan za obezbeđenje kontinuiteta poslovanja, a u cilju ponovnog uspostavljanja oporavka sistema informacione tehnologije u slučaju prekida poslovanja, Banka je usvojila Plan poslovanja u slučaju nastanka nepredviđenih događaja kao njegov sastavni deo koji definiše tehničke i organizacione mere za ponovno uspostavljanje poslovanja Banke u što kraćem roku, odnosno za ublažavanje posledica prekida u poslovanju Banke.

Samoprocenjivanje podrazumeva procenu izloženosti rizicima od strane organizacionih jedinica u skladu sa mapom identifikovanih operativnih rizika merenjem mogućeg raspona, značaja za poslovanje i učestalosti događaja koji mogu da prouzrokuju gubitke, identifikovanjem nivoa kontrole koje oblasti poslovanja imaju nad ovim rizicima i mera za poboljšanje.

Banka ne može eliminisati sve operativne rizike, ali uvođenjem odgovarajućeg kontrolnog okvira, monitoringom i ublažavanjem potencijalnih rizika uspostavlja proces upravljanja operativnim rizikom. Banka preduzima mere u cilju ublažavanja operativnih rizika i proaktivnog reagovanja na potencijalne događaje operativnih rizika kroz permanentno praćenje svih aktivnosti, primenu adekvatnog i pouzdanog informacionog sistema i orijentacijom na projektni pristup, a čijim sprovođenjem se unapređuje poslovna praksa i optimizuju poslovni procesi Banke.

Putem pouzdanog izveštavanja o realizaciji mera za ublažavanje operativnih rizika, Banka je uspostavila sistem za monitoring aktivnosti koje preduzimaju organizacione jedinice Banke u cilju umanjenja operativnih rizika i preventivnog reagovanja na događaje operativnih rizika koji su u nastajanju. Banka procenjuje rizik poveravanja aktivnosti trećim licima za obavljanje određenih aktivnosti u vezi sa poslovanjem Banke, a na osnovu ugovora zaključenog sa tim licima kojima se jasno određuju uslovi, prava, obaveze i odgovornosti ugovornih strana.

Banka izračunava minimalni kapitalni zahtev za operativni rizik u skladu sa regulativom Narodne banke Srbije, koristeći pristup osnovnog indikatora (eng. *BIA – Basic Indicator Approach*).

3.4.4. Upravljanje rizikom likvidnosti

Banka u svom poslovanju poštuje osnovne principe upravljanja likvidnošću, ostvarujući dovoljan nivo sredstava za pokriće obaveza nastalih u kratkom roku, odnosno poštuje princip solventnosti formiranjem optimalne strukture sopstvenih i pozajmljenih izvora sredstava i formiranjem dovoljnog nivoa rezervi likvidnosti koje ne ugrožavaju ostvarivanje planiranog prinosa na kapital.

Rizik likvidnosti ispoljava se u razlici između priliva sredstava, sa jedne strane, i dospeća obaveza, sa druge strane, uključujući i mogućnost kašnjenja planiranih priliva, kao i neočekivane odlive. Rizik likvidnosti može se javiti u vidu rizika izvora finansiranja i tržišnog rizika likvidnosti. Problem likvidnosti sa aspekta izvora finansiranja odnosi se na strukturu obaveza odgovarajuće ročnosti i cene, i potencijalno značajno učešće nestabilnih izvora, kratkoročnih izvora ili njihove koncentracije. Sa druge strane, tržišni rizik likvidnosti ispoljava se kroz deficit rezervi i otežano ili nemoguće pribavljanje likvidnih sredstava po prihvatljivim tržišnim cenama.

Banka je uspostavila odgovarajuću organizacionu strukturu, kojom se vrši jasno razgraničavanje procesa preuzimanja rizika likvidnosti od procesa njegovog upravljanja.

Likvidnost Banke zavisi, sa jedne strane, od bilansne strukture, a sa druge strane, od usklađenosti priliva i odliva sredstava. Upravljanje likvidnošću je centralizovano na nivou Banke. Izvršni odbor i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom su odgovorni za likvidnost i solventnost Banke. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom obezbeđuje da Banka ima definisane sve potrebne sisteme i kontrole kako bi obezbedila neophodnu likvidnost.

U cilju minimiziranja rizika likvidnosti, Banka:

- vrši diversifikaciju valutne i ročne strukture izvora sredstava;
- formira i održava dovoljan nivo rezervi likvidnosti;
- upravlja novčanim sredstvima;
- prati buduće novčane tokove i likvidnost na dnevnom nivou;
- limitira osnovne izvore kreditnog rizika koje imaju najznačajniji uticaj na rizik likvidnosti;
- definiše i periodično testira Plan za upravljanje likvidnošću u kriznim situacijama.

Proces upravljanja rizikom likvidnosti sprovodi se kroz identifikaciju, merenje, ublažavanje, praćenje, kontrolu i izveštavanje o riziku likvidnosti.

Identifikacija rizika likvidnosti podrazumeva sveobuhvatno i blagovremeno identifikovanje faktora rizika koji mogu dovesti do nastanka rizika likvidnosti, a podrazumeva utvrđivanje tekuće izloženosti riziku likvidnosti, kao i izloženosti riziku likvidnosti po osnovu novih poslovnih proizvoda i aktivnosti.

Merenje, odnosno procena rizika likvidnosti predstavlja kvantitativnu i/ili kvalitativnu procenu identifikovanog rizika likvidnosti, korišćenjem sledećih metoda:

- Regulatorni pristup – obračun pokazatelja likvidnosti, užeg pokazatelja likvidnosti, pokazatelja pokrića likvidnom aktivom i pokazatelja neto stabilnih izvora finansiranja;
- Interni pristup – primena GAP i racio analize, stres testiranje (analiza osetljivosti i scenario analiza) i simulacije.

Ublažavanje podrazumeva održavanje rizika likvidnosti na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke, kroz definisanje sistema limita koji obuhvata regulatorne i interne limite, kao i blagovremeno preduzimanje mera za umanjenje rizika i poslovanje u okviru pomenutih limita. Regulatorno definisani limiti likvidnosti, koje Banka poštuje, odnose se na održavanje pokazatelja likvidnosti i užeg pokazatelja likvidnosti u periodu od jednog dana, tri dana i proseka za mesec dana, kao i pokazatelja pokrića likvidnom aktivom i pokazatelja neto stabilnih izvora finansiranja koje Banka održava na nivoima koji nisu niži od definisanih limita izloženosti riziku likvidnosti.

Praćenje i kontrola rizika likvidnosti podrazumeva praćenje usklađenosti poslovanja sa definisanim sistemom limita, a u cilju održavanja rizika likvidnosti na nivou prihvaćenom definisanim rizičnim profilom Banke, kao i praćenje i monitoring realizacije definisanih mera za ublažavanje. Kontrola rizika likvidnosti se sprovodi na svim nivoima upravljanja rizikom likvidnosti, uključujući i nezavistan sistem kontrole koji sprovode organizacione jedinice nadležne za unutrašnju reviziju i kontrolu usklađenosti poslovanja.

Upravljanje rizikom likvidnosti bazira se na održavanju potrebnih rezervi likvidnosti, poštovanju strukturnih limita i propisanim postupcima u slučaju nastupanja krize likvidnosti. Banka kontinuirano drži adekvatan nivo sredstava vezanih u plasmanima koji se mogu lako konvertovati u gotovinu u slučaju povišene potrebe za likvidnošću ili krize likvidnosti. Banka kratkoročno upravlja rizikom likvidnosti praćenjem i kontrolisanjem pozicija u svim značajnim valutama, kako bi se na vreme

sagledale potrebe za dodatnim izvorima finansiranja u slučaju dospeća odgovarajućih pozicija, odnosno dugoročno planira strukturu svojih izvora i plasmana kako bi obezbedila dovoljno stabilnih izvora i dovoljno rezervi likvidnosti.

Banka redovno testira Plan poslovanja u slučaju nastanka nepredviđenih događaja – krize likvidnosti i proverava period preživljavanja i solventnost Banke, dostupnost izvora za pokriće obaveza koje bi eventualno nastale, odnosno ocenjuje podršku u pretpostavljenim uslovima krize.

Izveštavanje o riziku likvidnosti obuhvata sistem internog i eksternog izveštavanja, sprovodi se na dnevnom nivou i po utvrđenoj dinamici, a u skladu sa definisanim sistemom.

3.4.5. Upravljanje kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi

Izloženost ovoj vrsti rizika zavisi od odnosa kamatno osetljive aktive i kamatno osetljive pasive.

Banka vodi politiku koja treba da obezbedi da ukupan negativan uticaj na prihod i kapital Banke od neto otvorenih pozicija kamatno osetljive aktive i obaveza ne premaši prihvatljive nivoe. Usklađenost neto otvorene pozicije prati se na nivou Odbora za upravljanje aktivom i pasivom i Izvršnog odbora čime se obezbeđuje poštovanje usvojenih limita. S obzirom na okruženje i okolnosti u kojima posluje, Banka primenjuje konzervativan i ekonomičan pristup u upravljanju kamatnim rizikom.

Kod upravljanja kamatnim rizikom Banka određuje prihvatljivu izloženost u pogledu osetljivosti neto prihoda od kamata (perspektiva zarade) i osetljivosti ekonomske vrednosti kapitala (perspektiva ekonomske vrednosti).

Banka upravlja sledećim vidovima kamatnog rizika:

- rizik vremenske neusklađenosti dospeća i ponovnog određivanja cena (*repricing risk*) – izloženost usled neusklađenosti rokova do dospeća (za pozicije sa fiksnom kamatnom stopom), odnosno do perioda ponovnog formiranja kamatne stope (za pozicije sa promenljivom kamatnom stopom) za kamatno osetljive pozicije iz bankarske knjige;
- rizik krive prinosa (*yield curve risk*) – kome je izložena usled promene oblika krive prinosa;
- bazni rizik (*basis risk*) – kome je izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospeća ili ponovnog određivanja cena;
- rizik opcija (*optionality risk*) – kome je izložena iz mogućih promena u očekivanim ili ugovorenim tokovima gotovine, ili iz promena dospeća koje dovode do ponovnog utvrđivanja cena zbog ugovorenih opcija – kredita s mogućnošću prevremene otplate, depozita s mogućnošću prevremenog povlačenja i drugo.

Operativne mere za upravljanje kamatnim rizikom koje Banka primenjuje, obuhvataju definisanje:

- raspona između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa;
- minimalne i optimalne kamatne marže;
- reperi kamatne stope; i
- izmene strukture kamatno osetljive aktive i pasive.

Osnovni cilj upravljanja kamatnim rizikom je održavanje prihvatljivog nivoa izloženosti kamatnom riziku sa aspekta uticaja na finansijski rezultat, kao i na ekonomsku vrednost Banke, vođenjem adekvatne politike ročne usklađenosti perioda ponovnog formiranja kamatne stope, usklađivanja odgovarajućih izvora sa plasmanima prema vrsti kamatne stope i ročnosti, kao i projekcijom kretanja krive prinosa na inostranom i domaćem tržištu. Prevladavajući, Banka upravlja marginom internog prinosa kroz cenu kredita i depozita, fokusirajući se na kamatnu maržu.

Banka posebno sagledava uticaj promene kamatnih stopa i strukture kamatonosne aktive i pasive sa aspekta ročnosti, ponovnog formiranja kamatnih stopa i valutne strukture i upravlja njihovim uticajem na ekonomsku vrednost kapitala.

Banka procenjuje uticaj koji bi mogao imati standardizovani šok kamatnih stopa (paralelni pozitivni i negativni pomak kamatnih stopa na referentnoj krivoj prinosa za 200 baznih poena) za svaku značajnu valutu pojedinačno i za sve ostale valute zajedno.

Proces upravljanja kamatnim rizikom sprovodi se kroz identifikaciju, merenje, ublažavanje, praćenje, kontrolu i izveštavanje o kamatnom riziku.

Identifikacija kamatnog rizika podrazumeva sveobuhvatno i blagovremeno prepoznavanje uzroka koji dovode do nastanka rizika i podrazumeva utvrđivanje tekuće izloženosti, kao i izloženosti kamatnom riziku po osnovu novih poslovnih proizvoda i aktivnosti.

Merenje, odnosno procena kamatnog rizika predstavlja kvantitativnu procenu identifikovanog kamatnog rizika korišćenjem sledećih metoda: GAP i racio analize, ekonomske vrednosti kapitala Banke, neto kamatnog prihoda i stres testiranja.

Ublažavanje kamatnog rizika podrazumeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke i podrazumeva proces definisanja sistema limita izloženosti Banke, kao i definisanje i sprovođenje mera za ublažavanje kamatnog rizika.

Praćenje i kontrola kamatnog rizika obuhvata proces praćenja usklađenosti sa uspostavljenim sistemom limita, kao i monitoring definisanih mera za umanjenje izloženosti kamatnom riziku Banke. Kontrola kamatnog rizika podrazumeva kontrolu na svim nivoima upravljanja, kao i nezavisan sistem kontrole koji sprovode organizacione jedinice nadležne za unutrašnju reviziju i praćenje usklađenosti poslovanja.

Izveštavanje o kamatnom riziku podrazumeva jasno determinisan sistem internog izveštavanja nadležnih odbora i organa Banke o upravljanju kamatnim rizikom.

3.4.6. Upravljanje rizikom zemlje

Banka vodi politiku upravljanja ovim rizikom na način da se obezbedi minimalna izloženost kroz adekvatno merenje rizika zemlje primenom usvojene kategorizacije i utvrđivanjem limita izloženosti prema zemljama na osnovu usvojenih merila rizičnosti, odnosno na osnovu utvrđenog rejtinga zemlje, kao i primenom prihvatljivih sredstava ublažavanja datog rizika.

Proces upravljanja rizikom zemlje sprovodi se kroz identifikaciju, merenje, ublažavanje, praćenje, kontrolu i izveštavanje o ovom riziku.

Identifikacija rizika zemlje podrazumeva analizu svih indikatora koji dovode do nastanka i povećanja rizika zemlje, a sprovodi se na nivou pojedinačnog plasmana i celokupnog portfolija.

Preduslov za ostvarivanje definisanih ciljeva upravljanja rizikom zemlje je postojanje adekvatne i ažurne baze podataka u kojoj se beleže informacije o zemlji sedišta i prebivališta klijenta od strane poslovnih sektora.

Merenje i kontrolu izloženosti pojedinačnog plasmana riziku zemlje, Banka vrši određivanjem kategorije internog rejtinga zemlje dužnika, a na osnovu rejtinga dodeljenog od strane međunarodno priznatih rejting agencija i utvrđivanjem limita izloženosti kao procentom od kapitala Banke u zavisnosti od kategorije internog rejtinga zemlje. Merenje i kontrolu izloženosti portfolija riziku zemlje Banka vrši na osnovu grupisanja potraživanja prema stepenu rizika zemalja dužnika.

Plasmani Banke koji su odobreni dužnicima sa sedištem izvan Republike Srbije, za finansiranje poslovanja u Republici Srbiji, čije se izmirenje finansijskih obaveza prema Banci očekuje iz izvora poslovanja ostvarenog u Republici Srbiji, predstavljaju potraživanja Banke bez izloženosti riziku zemlje porekla dužnika.

Jedan od značajnih segmenata operativnog upravljanja rizikom zemlje predstavlja i utvrđivanje limita izlaganja Banke svakoj pojedinačnoj zemlji. Limit izloženosti se odnosi na sve transakcije sa kompanijama u ovoj zemlji. Limiti izloženosti se utvrđuju za sve zemlje kategorizovane prema internom sistemu kategorizacije koji je Banka razvila.

Banka ima uspostavljen sistem izveštavanja o riziku zemlje, kojim se blagovremeno izveštava rukovodstvo Banke, nadležni odbori i organizacione jedinice.

3.5 Struktura sistema upravljanja rizicima u Banci

Upravljanje rizicima je povereno sledećim odborima i organizacionim jedinicama:

- Upravnom odboru;
- Odboru za reviziju;
- Izvršnom odboru;
- Kreditnom odboru;
- Odboru za upravljanje aktivom i pasivom;
- Sektoru upravljanja rizicima.

Organi Banke nadležni za upravljanje rizicima zajednički formiraju principe i metodologije upravljanja rizicima na bazi:

- eksternih propisa i odluka koje donose regulatorna tela, a najvećim delom, Narodna banka Srbije;

- internih procedura vezanih za identifikaciju, merenje, praćenje i kontrolu rizika.

Nadležnosti su utvrđene propisima Narodne banke Srbije, Statutom i drugim internim aktima Banke.

Skupština Banke nadležna je za:

- usvajanje poslovne politike i strategije Banke, kojima se definišu poslovni ciljevi Banke za period od najmanje tri godine;
- odlučivanje o povećanju kapitala, odnosno o ulaganjima kapitala u drugu banku ili u druga pravna lica, kao i o visini ulaganja u osnovna sredstva Banke, o sticanju i raspolaganju imovinom velike vrednosti.

Upravni odbor nadležan je za:

- usvajanje strategije i politika za upravljanje rizicima, kao i strategije upravljanja kapitalom Banke;
- uspostavljanje sistema unutrašnjih kontrola i vršenje nadzora nad njegovom efikasnošću;
- utvrđivanje unutrašnje organizacije, odnosno organizacione strukture Banke koja obezbeđuje podelu ovlašćenja, dužnosti i odgovornosti zaposlenih, članova organa upravljanja i drugih lica na rukovodećem položaju u Banci, na način kojim se sprečava sukob interesa i obezbeđuje transparentan i dokumentovan proces donošenja i sprovođenja odluka;
- usvajanje politike zarada i ostalih primanja zaposlenih u Banci;
- nadzor rada Izvršnog odbora;
- usvajanje tromesečnih i godišnjih izveštaja Izvršnog odbora Banke o poslovanju Banke, uključujući tromesečne izveštaje o upravljanju rizicima, podnošenje Skupštini Banke usvojenog finansijskog izveštaja na konačno usvajanje;
- usvajanje Plana oporavka Banke;
- usvajanje programa i plana unutrašnje revizije Banke i metodologije njenog rada;
- obezbeđenje sprovođenja procesa interne procene adekvatnosti kapitala i njegove usklađenosti sa strateškim ciljevima.

Odbor za reviziju nadležan je za:

- analiziranje godišnjih izveštaja i drugih finansijskih izveštaja Banke koji se Upravnom odboru podnose na razmatranje i usvajanje;
- analiziranje i usvajanje predloga strategija i politika Banke u vezi sa upravljanjem rizicima i sistemom unutrašnjih kontrola koje se Upravnom odboru podnose na razmatranje i usvajanje;
- analiziranje i nadzor primene i adekvatnog sprovođenja usvojenih strategija i politika za upravljanje rizicima i sprovođenja sistema unutrašnjih kontrola;
- najmanje jednom mesečno izveštava Upravni odbor o svojim aktivnostima i utvrđenim nepravilnostima i predlaže način na koji će se otkloniti te nepravilnosti, odnosno unaprediti politike i procedure za upravljanje rizicima i sprovođenje sistema unutrašnjih kontrola.

Izvršni odbor nadležan je za:

- predlaganje Upravnom odboru politike i strategije Banke, kao i strategije i politika za upravljanje rizicima i strategije upravljanja kapitalom Banke;
- sprovođenje strategije i politika upravljanja rizicima, kao i strategije upravljanja kapitalom Banke usvajanjem procedura za upravljanje rizicima, odnosno za identifikovanje, merenje i procenu rizika, i obezbeđivanje njihove primene i za izveštavanje Upravnog odbora u vezi s tim aktivnostima;
- analiziranje sistema upravljanja rizicima i najmanje tromesečno izveštavanje Upravnog odbora o nivou izloženosti rizicima i upravljanju rizicima;
- odlučivanje o plasmanima i zaduživanju Banke do iznosa koji utvrdi Upravni odbor Banke;
- odlučivanje, uz prethodno odobrenje Upravnog odbora, o svakom povećanju izloženosti Banke prema licu povezanom s Bankom i obaveštavanje Upravnog odbora Banke o tome.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) nadležan je za:

- praćenje kretanja aktive i pasive, predlažući mere za usklađivanje ročne i valutne strukture, održavanje likvidnosti, stabilnosti poslovanja i povećanja profitabilnosti;
- analizu kvaliteta aktive Banke, fokusirajući se na naplativost kredita i kamata, uz predlaganje IO i UO mera za poboljšanje kvaliteta aktive;

- analizu promena u pasivi bilansa Banke i predlaganje Izvršnom i Upravnom odboru Banke potrebnih mera radi poboljšanja kvaliteta pasive;
- praćenje izloženosti Banke rizicima koji proizlaze iz strukture njenih bilansnih potraživanja, obaveza i vanbilansnih stavki, na osnovu internih izveštaja i projekcija Banke koji sadrže detaljne informacije o izloženosti Banke rizicima, te predlaganje mera za upravljanje kamatnim rizikom i rizikom likvidnosti, na način da donosi konkretne odluke i/ili zaključke, odnosno jasne smernice za obezbeđivanje adekvatnog upravljanja pomenutim rizicima;
- obavljanje drugih poslova utvrđenih aktima Banke i propisima Narodne banke Srbije.

Kreditni odbor nadležan je za:

- odlučivanje o poslovnim aranžmanima sa fizičkim i pravnim licima, odnosno o odobravanju kredita, izdavanju garancija, limita za VISA business kartice, kreditnih kartica, faktoringa (uključujući i obrnuti faktoring), eskonta menica, avaliranja menica, davanja drugih oblika jemstava u zemlji i inostranstvu, ugovora o ustupanju potraživanja Banci, dokumentarnih poslova, obavezujućih okvira/limita za odobravanje konkretnih proizvoda Banke po unapred definisanim uslovima, limita za finansijske institucije uključujući i trade finance limite, tj. limite za dokumentarne poslove, ulaganja u HoV i druga finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti, a u okviru limita utvrđenog odlukom Upravnog odbora u određenom iznosu i procentu u odnosu na kapital Banke, u skladu sa opštim aktima i aktima poslovne politike Banke;
- analiziranje izloženosti Banke kreditnom, kamatnom i valutnom riziku;
- analiziranje kreditnog portfolija i sprovođenje nalaza unutrašnje revizije iz nadležnosti Odbora, a takođe i predlaganje mera Izvršnom odboru Banke;
- obavljanje drugih poslova u skladu sa aktima Banke i po nalogu Izvršnog odbora.

Sektor upravljanja rizicima, nezavisna poslovna funkcija nadležna za upravljanje rizicima, koja:

- definiše i predlaže na usvajanje Upravnom odboru strategiju, politike i metodologije upravljanja rizicima;
- definiše i predlaže na usvajanje Izvršnom odboru procedure upravljanja rizicima;
- razvija modele i metodologije za identifikovanje, merenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika;
- identifikuje, meri, procenjuje, prati i upravlja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju;
- izveštava nadležne organe Banke o upravljanju rizicima, saglasno procedurama za redovno izveštavanje organa Banke o upravljanju rizicima.

Odeljenje kontrole usklađenosti poslovanja nadležno je za:

- identifikaciju, praćenje, procenu i upravljanje rizikom usklađenosti poslovanja Banke;
- najmanje jednom godišnje identifikuje i procenjuje glavne rizike usklađenosti poslovanja Banke i predlaže planove upravljanja tim rizicima, o čemu sastavlja izveštaj koji dostavlja Izvršnom odboru i Odboru za reviziju.

Odeljenje unutrašnje revizije nadležno je za:

- sprovođenje nezavisnog vrednovanja sistema upravljanja rizicima i vršenje redovne procene adekvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti sistema unutrašnjih kontrola.

Funkcija upravljanja rizicima svoje aktivnosti obavlja kroz sledeće organizacione jedinice: Sektor upravljanja rizicima i Sektor analize kreditnog rizika.

Sektor upravljanja rizicima se sastoji od Odeljenja upravljanja kreditnim rizicima i Odeljenja upravljanja nekreditnim rizicima.

Sektor analize kreditnog rizika čine Odeljenje analize kreditnog rizika, Odeljenje upravljanja lošim plasmanima i Odeljenje kreditne administracije.

3.6 Obuhvatnost i karakteristike sistema izveštavanja o rizicima, kao i načina merenja rizika

Sektor upravljanja rizicima identifikuje sve faze upravljanja rizicima, između ostalih i faze merenja i izveštavanja o rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju. Takođe, nadležan je za razvijanje modela i metodologija za merenje rizika, kao i za izveštavanje nadležnih organa Banke.

Kako bi se gubici minimizirali, a nameravane aktivnosti sprovele u celosti, za te poslove nadležne organizacione jedinice Banke moraju, u kontinuitetu, vršiti izveštavanja nadležnih organa o praćenju i identifikaciji rizika kojima je Banka izložena u svom radu. Banka je uspostavila sistem redovnog izveštavanja o izloženosti rizicima i rizičnom profilu, koji omogućuje relevantnim zaposlenima na svim nivoima organizacione strukture u Banci pravovremene, tačne i dovoljno detaljne informacije koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka i efikasno upravljanje rizicima, odnosno sigurno i stabilno poslovanje.

Izveštavanje obuhvata najmanje sledeće informacije o:

- rizičnom profilu Banke i promenama rizičnog profila, prikazane po različitim kriterijumima (pojedinačni rizici, geografske oblasti, valute, organizacione jedinice, portfolija Banke, vrsta transakcije, ugovorne strane i slično),
- preduzetim i planiranim merama za ublažavanje rizika,
- prekoračenju limita,
- promenama pokazatelja poslovanja koje ukazuju na promenu ukupne izloženosti rizicima Banke,
- rizicima koji nastaju kao posledica uvođenja novog proizvoda, aktivnosti, procesa ili sistema,
- rizicima koji nastaju kao posledica poveravanja aktivnosti Banke trećim licima.

Izveštaji o upravljanju rizicima se redovno dostavljaju: Upravnom odboru, Izvršnom odboru, Odboru za reviziju i Odboru za upravljanje aktivom i pasivom, koji sadrže sve informacije neophodne za procenu rizika i donošenje zaključaka o rizicima kojima je Banka izložena.

Banka je uspostavila i adekvatan informacioni sistem koji podrazumeva potpunu informisanost lica uključenih u sistem upravljanja svim pojedinačnim rizicima i odgovarajuće izveštavanje rukovodstva Banke.

Podaci na osnovu kojih se rizici identifikuju, mere i procenjuju nalaze se i čuvaju u CORE sistemu Banke u odgovarajućim aplikacijama. Na osnovu definisanih procedura i prethodne provere potpunosti ulaznih podataka, generišu se izveštaji koji omogućavaju identifikaciju, merenje i procenu pojedinačnih i ukupnih rizika. Kao dopunski izvori za ukupnu procenu svih rizika pored podataka iz CORE sistema Banke, koriste se i javno dostupni eksterni izvori podataka (Centralni registar hartija od vrednosti, Agencija za privredne registre, sajt Narodne banke Srbije, portali sudova, i slično). Za prikupljanje, čuvanje i agregiranje podataka koristi se centralizovana baza podataka na SQL serveru. Pristup podacima i SQL bazi je aplikativno uređen i ne postoji mogućnost nekontrolisane izmene podataka. Distribuiranje podataka ograničeno je korisničkim pravima pristupa aplikaciji.

3.7 Adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima Banke

Banka je uspostavila adekvatan sistem upravljanja rizicima u odnosu na svoj rizični profil, sklonost i toleranciju ka rizicima definisanih usvojenom Strategijom upravljanja rizicima, politikama i metodologijama, kao i u odnosu na svoju poslovnu politiku i strategiju.

Tokom 2023. godine Banka je uglavnom poslovala u skladu sa usvojenim limitima, čime je sistem upravljanja rizicima ocenjen kao adekvatan u odnosu na usvojeni rizični profil, poslovnu politiku i strategiju Banke.

3.8 Opis povezanosti rizičnog profila Banke sa poslovnom strategijom

Sklonošću Banke ka rizicima smatra se nivo rizika koji Banka namerava da preuzme radi ostvarivanja svoje strategije i politika, dok se tolerancijom prema rizicima smatra najviši prihvatljivi nivo rizika za Banku. Definisana sklonost ka preuzimanju rizika omogućava Banci uvećanje prinosa u odnosu na preuzeti rizik putem optimizacije preuzimanja rizika. Pored postojećeg odnosa nivoa izloženosti riziku i raspoloživog kapitala za ukupne rizike, planirani rast obima poslovanja u svim segmentima, definisan strategijom i poslovnim planom Banke, takođe predstavlja osnovu za određivanje obima sklonosti ka riziku.

Strateška sklonost ka preuzimanju rizika definiše strateški minimalni višak kapitala, odnosno opredeljenje Banke je da pokazatelj adekvatnosti kapitala utvrđen na osnovu regulatorno propisanog obračuna, ne bude manji od sveobuhvatnog zahteva za kapitalom propisanog Banci od strane Narodne banke Srbije u procesu supervizorske procene (SREP). Kao aktivnost u funkciji realizacije strateških ciljeva Banke utvrđen je i maksimalno prihvatljiv nivo loše aktive i pokazatelja učešća bruto problematičnih kredita u ukupnim kreditima Banke.

Takođe, Banka je u funkciji uspostavljanja optimalnog odnosa između uvećanja prinosa i preuzetih rizika definisala i limite za kreditni rizik na nivou internih klasa rizika (grupa klijenata sa sličnim karakteristikama u pogledu kreditnog rizika), kao i limite za rizik koncentracije kreditne izloženosti za grupe povezanih lica, zatim limite koji se odnose na koncentraciju kreditne izloženosti – prema najvećim dužnicima/grupama povezanih lica, privrednim granama i vrstama proizvoda, limite i indikatore likvidnosti, limite izloženosti deviznom i cenovnom riziku, kao i limite koji se odnose na operativni rizik u skladu sa obimom poslovnih operacija.

3.9 Opis načina na koji se obezbeđuje informisanje organa upravljanja Banke o rizicima

Banka uspostavlja sistem redovnog izveštavanja o izloženosti rizicima i profilu rizičnosti, koji omogućuje relevantnim zaposlenima na svim nivoima u Banci pravovremene, tačne i dovoljno detaljne informacije koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka i efikasno upravljanje rizicima, odnosno sigurno i stabilno poslovanje.

Sistem izveštavanja važeći na dan 31.12.2023.

	Mesečno izveštavanje	Kvartalno izveštavanje	Godišnje izveštavanje	Vanredno izveštavanje
Upravni odbor		●	●	●
Izvršni odbor	●	●	●	●
Odbor za reviziju		●	●	●
ALCO	●	●	●	●
NBS	●	●	●	●

4. Kapital Banke

Kvantitativni podaci o kapitalu Banke obuhvataju:

- Iznos osnovnog i dopunskog kapitala;
- Pregled pojedinačnih elemenata kapitala;
- Odbitne stavke od kapitala;
- Iznos ukupnog kapitala.

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun kapitala je dat u Prilogu 2 PI-FIKAP.

Ukupni kapital Banke sastoji se u celosti od osnovnog kapitala, odnosno, od osnovnog akcijskog kapitala i pripadajućih odbitnih stavki.

Osnovni akcijski kapital čini akcijski kapital po osnovu običnih akcija, pripadajuća emisona premija, revalorizacione rezerve koje se odnose na osnovna sredstva i ostali nerealizovani dobiti koji se odnose na dužničke i vlasničke hartije od vrednosti, kao i ostale rezerve.

Odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala čine nerealizovani gubici, nematerijalna ulaganja, kao i učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru u iznosu preko 10% kapitala tih lica.

Ukupni regulatorni kapital na dan 31.12.2023. godine iznosi 6,071,614 hiljada dinara i sastoji se u potpunosti od osnovnog kapitala, odnosno osnovnog akcijskog kapitala kao njegovog najkvalitetnijeg dela.

Sledeća tabela prikazuje strukturu kapitala Banke na dan 31.12.2023. godine:

Tabela 1: **Struktura kapitala**

u 000 RSD

Naziv pozicije	Iznos
Elementi koji se uključuju u osnovni akcijski kapital	6,249,448
Uplaćeni iznos instrumenata osnovnog akcijskog kapitala	4,212,124
Pripadajuća emisiona premija uz instrumente osnovnog akcijskog kapitala	168,173
Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobiti	761,567
Ostale rezerve	1,107,584
Odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala	(177,834)
Nerealizovani gubici	(119,868)
Ostala nematerijalna ulaganja umanjena za povezane odložene poreske obaveze	(57,852)
Učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru u iznosu preko 10% kapitala tih lica	(114)
Ukupan osnovni akcijski kapital	6,071,614
Ukupan dodatni osnovni kapital	-
Ukupan osnovni kapital	6,071,614
Ukupan dopunski kapital	-
UKUPNI KAPITAL	6,071,614

5. Kapitalni zahtevi i interna procena adekvatnosti kapitala

5.1. Regulatorni kapitalni zahtevi i zaštitni slojevi kapitala

Banka izračunava pokazatelje adekvatnosti kapitala (osnovnog akcijskog, osnovnog i ukupnog kapitala) i kapitalne zahteve u skladu sa regulativom Narodne banke Srbije i to za rizikom ponderisane izloženosti za:

- kreditni rizik, rizik druge ugovorne strane, rizik smanjenja vrednosti kupljenih potraživanja i rizik izmirenja/ispоруke po osnovu slobodnih isporuka — primenom standardizovanog pristupa;
- rizik izmirenja/ispоруke (osim po osnovu slobodnih isporuka) — primenom standardizovanog pristupa;
- tržišne rizike – primenom standardizovanog pristupa;
- operativni rizik – primenom pristupa osnovnog indikatora;
- rizik prilagođavanja kreditne izloženosti;
- po osnovu prekoračenja limita izloženosti iz knjige trgovanja;
- održava adekvatnost kapitala u skladu sa regulatorno propisanom minimalnom vrednošću pokazatelja adekvatnosti kapitala, uvećanom za kombinovani zaštitni sloj kapitala koji se sastoji iz zaštitnog sloja za očuvanje kapitala (2.5%) i zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik (1.20%) – dok na kraju 2023. godine Banka nije imala kontradiklični zaštitni sloj kapitala.

Banka izračunava tri pokazatelja adekvatnosti kapitala:

- PAK ukupnog kapitala Banke (min 12.05% + kombinovani zaštitni sloj kapitala 3.70pp)
- PAK osnovnog kapitala banke (min 9.04% + kombinovani zaštitni sloj kapitala 3.70pp)
- PAK osnovnog akcijskog kapitala banke (min 6.77% + kombinovani zaštitni sloj kapitala 3.70pp)

U sledećoj tabeli je dat pregled strukture kapitalnih zateva Banke u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke na dan 31.12.2023. godine.

Tabela 2: **Kapitalni zahtevi po vrstama rizika**

u 000 RSD

Izloženosti za kreditni rizik, rizik druge ugovorne strane i rizik izmirenja/ispоруke po osnovu slobodnih isporuka	Iznos izloženosti	Kapitalni zahtev
Države i centralne banke	151,330	12,106
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	33,972	2,718
Javna administrativna tela	74	6
Banke	1,101,613	88,129
Privredna društva	14,343,452	1,147,476
Fizička lica	764,796	61,184
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	8,335,955	666,876
Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	847,600	67,808
Vlasnička ulaganja	1,298	104

Ostale izloženosti	2,124,925	169,994
Rizikom ponderisane izloženosti za kreditni rizik, rizik druge ugovorne strane i rizik izmirenja/ispоруke po osnovu slobodnih isporuka	27,705,015	2,216,401
Izloženosti tržišnim rizicima		
Izloženost deviznom riziku	1,006,825	80,546
Izloženost cenovnom riziku po osnovu pozicija u dužničkim hartijama od vrednosti	139,431	11,154
Izloženost cenovnom riziku po osnovu pozicija u vlasničkim hartijama od vrednosti	960	77
Rizična aktiva po osnovu izloženosti tržišnom riziku	1,147,216	91,777
Rizična aktiva po osnovu izloženosti operativnom riziku	4,318,788	345,503
RIZIČNA AKTIVA	33,171,019	2,653,681

Banka na dan 31.12.2023. godine nije izdvojila kapitalne zahteve za rizik izmirenja/ispоруke (osim po osnovu slobodnih isporuka), za rizik prilagođavanja kreditne izloženosti, kao ni po osnovu prekoračenja limita izloženosti iz knjige trgovanja.

Pregled kapitalnih zahteva dat je i u Prilogu 4 Podaci o ukupnim kapitalnim zahtevima i pokazatelju adekvatnosti kapitala (PI-AKB).

U sledećoj tabeli je dat prikaz zaštitnih slojeva kapitala Banke u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke na dan 31.12.2023. godine.

Tabela 3: Zaštitni slojevi kapitala Banke

u 000 RSD

Naziv pozicije	Iznos
Zaštitni sloj za očuvanja kapitala	829,275
Zaštitni sloj kapitala za strukturni sistemski rizik	397,943
Ukupan zahtev za kombinovani zaštitni sloj kapitala	1,227,218

Ukupan zahtev za kombinovani zaštitni sloj kapitala iznosi 1,227,218 hiljada dinara i sastoji se od zaštitnog sloja za očuvanje kapitala u iznosu od 2.5% rizične aktive Banke (829,275 hiljada dinara), kao i od zaštitnog sloja kapitala za strukturni sistemski rizik u iznosu od 3% ukupnih deviznih i devizno indeksiranih plasmana (397,943 hiljada dinara). Stopa kontracikličnog zaštitnog sloja kapitala za Republiku Srbiju od 0% utvrđena je u skladu sa Odlukom NBS. Banka nije u obavezi da održava zaštitni sloj kapitala za sistemski značajne banke.

5.2. Interna procena adekvatnosti kapitala

Banka je uspostavila proces interne procene adekvatnosti kapitala (u daljem tekstu: ICAAP) u skladu sa svojim rizičnim profilom i tolerancijom prema rizicima, a koji za cilj ima jačanje odnosa između upravljanja rizicima i kapitala Banke, odnosno da obezbedi da Banka raspolaže dovoljnim nivoom kapitala da podrži sadašnje i buduće aktivnosti i pokrije sve materijalno značajne rizike kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju. ICAAP je uključen u sistem upravljanja rizicima i integralni je deo procesa donošenja odluka u Banci. Takođe, redovno se preispituje i prilagođava, a posebno kada je Banka izložena novim rizicima ili značajnim promenama.

Banka je uspostavila Strategiju i Plan upravljanja kapitalom. Plan upravljanja kapitalom sadrži:

- strateške ciljeve i periode za njihovo ostvarenje, uzimajući u obzir uticaj makroekonomskog okruženja i faze privrednog ciklusa;
- opis procesa upravljanja raspoloživim internim kapitalom, planiranje njegovog adekvatnog nivoa i odgovornosti za taj proces;
- procedure planiranja adekvatnog nivoa raspoloživog internog kapitala;
- način dostizanja i održavanja adekvatnog nivoa raspoloživog internog kapitala;
- ograničenja u vezi sa raspoloživim internim kapitalom;
- prikaz i obrazloženje efekata stres testiranja na interne kapitalne zahteve;
- alokaciju kapitala;

- plan poslovanja u slučaju nastanka nepredviđenih događaja koji mogu uticati na iznos raspoloživog internog kapitala.

Proces interne procene adekvatnosti kapitala, kao dokumentovan i kontinuiran proces, ispunjava sledeće uslove:

- zasnovan je na identifikaciji i merenju rizika;
- pruža sveobuhvatnu procenu i praćenje rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju;
- obezbeđuje adekvatan nivo raspoloživog internog kapitala u skladu sa rizičnim profilom Banke;
- uključen je u sistem upravljanja Bankom i donošenje odluka;
- predmet je redovne analize, praćenja i provere.

Faze procesa interne procene adekvatnosti kapitala u Banci obuhvataju:

- utvrđivanje materijalno značajnih rizika, u skladu sa kvalitativnim i kvantitativnim kriterijumima;
- obračun iznosa internih kapitalnih zahteva;
- obračun iznosa stresiranih internih kapitalnih zahteva;
- određivanje ukupnog internog kapitalnog zahteva;
- poređenje sledećih elemenata:
 - o kapitala i raspoloživog internog kapitala;
 - o minimalnih kapitalnih zahteva i internih kapitalnih zahteva za pojedinačne rizike;
 - o zbira minimalnih kapitalnih zahteva i ukupnih internih kapitalnih zahteva.

Osnovna načela procesa interne procene adekvatnosti kapitala Banke:

- uspostavljanje procesa interne procene adekvatnosti kapitala Banke u skladu sa ciljevima upravljanja i načelima preuzimanja i upravljanja rizicima;
- identifikovanje, merenje (procena), ublažavanje i praćenje svih rizika kao osnova za procenu adekvatnosti kapitala;
- postavljanje procesa interne procene adekvatnosti kapitala Banke u skladu sa obimom, vrstom i složenošću poslova Banke;
- obezbeđenje raspoloživog internog kapitala u skladu sa rizičnim profilom Banke.

Strateški ciljevi Banke u pogledu upravljanja kapitalom su:

- obezbeđenje dovoljnog nivoa kapitala za usklađenost sa minimalnim regulatornim zahtevima za kapitalom u skladu sa propisima Narodne banke Srbije;
- obezbeđenje dovoljnog nivoa kapitala za podršku sklonosti Banke za preuzimanje rizika i zadovoljenje potreba za internim kapitalom;
- obezbeđenje mogućnosti kontinuiranog nastavka poslovanja, uz obezbeđenje prinosa akcionarima i koristi drugim zainteresovanim stranama;
- obezbeđenje jake kapitalne osnove, kao podrške daljem, dugoročno održivom, razvoju poslovanja Banke;
- alokacija kapitala u skladu sa strateškim ciljevima Banke, uključujući optimizaciju prinosa na interni i regulatorni kapital.

Cilj ICAAP-a je jasno određivanje takvog nivoa kapitala koji je dovoljan za pokriće svih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju. Osnovni cilj procesa interne procene adekvatnosti kapitala jeste poboljšanje veze između rizičnog profila Banke, sistema upravljanja rizicima i dostupnosti kapitala. Od Banke se očekuje implementacija primerenog procesa interne procene adekvatnosti kapitala koji obuhvata sve ključne elemente planiranja i upravljanja kapitalom, kao i obezbeđenje dovoljnog nivoa kapitala u odnosu na identifikovane rizike.

Određivanjem potencijala za pokriće rizika, Banka indirektno postavlja maksimalni nivo rizika koji je spremna da prihvati. Kroz ICAAP se, osim procene internih kapitalnih zahteva, procenjuje i raspoloživi interni kapital. Planiranje raspoloživog internog kapitala osigurava i održavanje takvog nivoa kapitala koji može podržati rast plasmana, budućih izvora sredstava, politiku dividendi u skladu sa poslovnom politikom i strategijom Banke i poslovnim planom.

Banka sprovodi proces interne procene adekvatnosti kapitala na osnovu interno definisanih metodologija, koje uključuju pristupe koje Banka koristi za izračunavanje minimalnih kapitalnih zahteva saglasno regulativi Narodne banke Srbije i interne metodologije za procenu rizika. Banka kontinuirano procenjuje rizični profil i redovno revidira postupak interne procene adekvatnosti kapitala, istovremeno razvijajući metodologije procene ostalih vrsta rizika kako bi sveobuhvatno upravljane rizicima na nivou Banke bilo što efikasnije.

Identifikacija rizika i utvrđivanje njihove materijalne značajnosti – Banka je internim metodologijama propisala kvantitativne i kvalitativne kriterijume za utvrđivanje materijalno značajnih rizika uključenih u proces interne procene adekvatnosti kapitala, kao i pristupe analize i utvrđivanja internog kapitala za pojedinačne relevantne rizike. Procenjuje se postojanje svakog od rizika iz registra rizika, primenom usvojenih pristupa. Svi preuzeti rizici mogu se podeliti na materijalno značajne – za koje je potrebno izdvojiti deo kapitala ukoliko su ti rizici merljivi i kapitalno osetljivi, i na rizike koji ne zahtevaju izdvajanje kapitala s obzirom da su procenjeni kao nematerijalni, ili Banka njima upravlja kroz uspostavljeni sistem upravljanja rizicima (rizici koji nisu merljivi i/ili kapitalno osetljivi). Za svaki identifikovani rizik se donosi odluka o tretmanu, koji može biti kvantitativan, odnosno Banka će utvrđivati kapital za pokriće datog rizika, ili kvalitativan, u kojem slučaju Banka neće utvrđivati potreban kapital, ali će imati dobro uspostavljen i dokumentovan sistem za upravljanje ovim rizikom.

U cilju utvrđivanja materijalno značajnih rizika, Banka analizira:

- rizike za koje računa minimalne kapitalne zahteve u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke;
- rizike koji nisu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtevima propisanim Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, a odnose se na rizike za koje se utvrđuju minimalni kapitalni zahtevi (kreditno–devizni rizik, rezidualni rizik, rizik moguće potcenjenosti kreditnog rizika usled primene standardizovanog pristupa, rizik moguće potcenjenosti operativnog rizika usled primene pristupa osnovnog indikatora ili standardizovanog pristupa);
- rizike koji nisu obuhvaćeni minimalnim kapitalnim zahtevima, a materijalno su značajni – rizik likvidnosti, kamatni rizik u bankarskoj knjizi, rizik koncentracije, reputacioni i strateški rizik, rizik ulaganja, rizik od pranja novca i finansiranja terorizma i
- rizike koji nastaju po osnovu spoljnih faktora, a koji uključuju uticaj poslovnog i makroekonomskog okruženja, kao i ostale rizike koji nisu prethodno pomenuti.

Banka kvartalno sprovodi stres testiranje za sve materijalno značajne rizike i za raspoloživi interni kapital. Pod stres testiranjem se podrazumeva procena potencijalnih efekata specifičnih događaja i/ili promena više faktora rizika na kapital i finasijski rezultat Banke. Banka rezultate dobijene po osnovu stres testiranja uzima u obzir u postupku procene i održavanja raspoloživog internog kapitala na odgovarajućem nivou.

Postupak procenivanja adekvatnosti internog kapitala Banke je sastavni deo sistema upravljanja Bankom koji se na kontinuiranoj osnovi sprovodi u skladu sa Strategijom upravljanja rizicima i politikama za upravljanje rizicima, kao i Strategijom upravljanja kapitalom Banke. Uključuje redovno utvrđivanje, merenje i praćenje svih evidentiranih rizika koji mogu imati negativan uticaj na postizanje ciljeva Banke, uključujući strategiju upravljanja rizicima, politike upravljanja rizicima i u skladu sa tim sklonost za preuzimanje rizika.

Banka održava nivo adekvatnosti internog kapitala na način kako je utvrđeno i za regulatorni kapital. S obzirom da je proces interne procene adekvatnosti kapitala orijentisan na budućnost, Banka procenjuje dovoljnost datog kapitala za naredne periode, prognozira adekvatnost kapitala prema osnovnim i stresnim scenarijima i razvija plan za pribavljanje kapitala ukoliko se to pokaže neophodnim (načini prikupljanja izvora definisani strategijom i planom upravljanja kapitalom). Analiza predstavlja Plan za kapital i integrisana je u proces godišnjeg budžetiranja.

Određivanje ukupnog raspoloživog internog kapitala uključuje i rezultate stresnog testiranja. Takođe, za planiranje regulatornog i raspoloživog internog kapitala vremenski horizont je tri godine.

5.3. Rizik izmirenja/ispоруke i rizik druge ugovorne strane

Rizikom izmirenja/ispоруke i rizikom druge ugovorne strane upravlja se u okviru sistema upravljanja tržišnim i kreditnim rizicima. Okvirom za upravljanje ovim rizicima obuhvaćene su sve transakcije dilerskog poslovanja sa finasijskim instrumentima (trgovanje na organizovanom tržištu i slobodne isporuke). Banka izračunava kapitalni zahtev za rizik izmirenja/ispоруke za transakcije iz knjige trgovanja u vezi sa hartijama od vrednosti, stranim valutama ili robom, izuzev za repo i obrnute repo ugovore i ugovore o davanju i uzimanju u zajam hartija od vrednosti ili robe.

Izloženost riziku izmirenja/ispоруke po osnovu neizmirenih transakcija izračunava se kao razlika između ugovorene cene izmirenja za određenu dužničku ili vlasničku hartiju od vrednosti, valutu ili robu i njene tekuće tržišne vrednosti, samo ukoliko ta razlika predstavlja gubitak za Banku koji nastaje kada je:

- tekuća tržišna cena veća od ugovorene, u slučaju kada Banka prodaje hartiju od vrednosti, valutu ili robu drugoj ugovornoj strani, odnosno
- tekuća tržišna cena niža od ugovorene, u slučaju kada Banka kupuje hartiju od vrednosti, valutu ili robu od druge ugovorne strane.

Banka računa kreditnim rizikom ponderisane izloženosti za rizik izmirenja/ispоруke po osnovu slobodnih isporuka ukoliko je:

- platila hartije od vrednosti, stranu valutu ili robu pre nego što ih je druga ugovorna strana isporučila, ili ih je isporučila, pre nego što ih je druga ugovorna strana platila, ili
- u slučaju transakcija sa inostranstvom, protekao najmanje jedan radni dan od dana kada je Banka izvršila plaćanje odnosno isporuku.

Banka izračunava kapitalni zahtev za rizik druge ugovorne strane po osnovu sledećih pozicija iz knjige trgovanja i bankarske knjige:

- finansijskih derivata;
- kreditnih derivata (iz knjige trgovanja);
- transakcija po osnovu repo i obrnutih repo ugovora;
- transakcija davanja ili uzimanja u zajam hartija od vrednosti ili robe;
- transakcija kreditiranja trgovine hartijama od vrednosti i
- transakcija sa dugim rokom izmirenja.

Vrednost izloženosti po osnovu finansijskih derivata i kreditnih derivata (iz knjige trgovanja) i transakcija sa dugim rokom izmirenja Banka izračunava primenom metoda tekuće izloženosti.

Za računanje vrednosti izloženosti po transakcijama po osnovu repo i obrnutih repo ugovora, davanja ili uzimanja u zajam hartija od vrednosti ili robe i transakcija kreditiranja trgovine hartijama od vrednosti, Banka koristi složeni metod propisan Odlukom o adekvatnosti kapitala banke. Karakteristično za repo transakcije koje Banka obavlja sa Narodnom bankom Srbije je da se kolateral ne može koristiti kao podobno sredstvo kreditne zaštite, s obzirom da je izdavalac kolaterala isti kao i druga ugovorna strana.

Prilikom izračunavanja vrednosti izloženosti primenom metoda tekuće izloženosti, Banka upotrebljava hipotetičke iznose koji predstavljaju odgovarajuće merilo rizika po osnovu ugovora.

Vrednost izloženosti se, u skladu sa metodom tekuće izloženosti, izračunava kao zbir:

- tekuće izloženosti po osnovu svih ugovora čija je vrednost pozitivna, a koja predstavlja tekuću tržišnu vrednost tog ugovora – derivata (za ugovore čija je vrednost negativna, tekuća izloženost jednaka je nuli) i
- potencijalne buduće kreditne izloženosti (*potential future exposure* – PFE) u periodu preostalom do datuma dospeća ugovorne obaveze, koja se dobija kada se nominalna hipotetička vrednost glavnice svakog ugovora na dan izračunavanja pomnoži odgovarajućim koeficijentom volatilnosti (*add-on*).

U postupku interne procene adekvatnosti kapitala (ICAAP) Banka vrši obračun raspoloživog internog kapitala i raspoređuje ga na pojedinačne materijalno značajne rizike za koje izdvaja odgovarajuće interne kapitalne zahteve. Interni kapital za rizik druge ugovorne strane – ukoliko ga Banka u postupku procene materijalne značajnosti rizika identifikuje kao materijalno značajan – alocira se u sastavu jedinstvenog internog kapitala za kreditni rizik.

Kreditni limiti za izloženosti riziku druge ugovorne strane se definišu u okviru sveobuhvatnog procesa definisanja limita prema drugim ugovornim stranama sa kojima Banka obavlja poslovne transakcije koje podležu ovoj vrsti rizika (finansijski i kreditni derivati, repo i reverse repo transakcije, transakcije davanja ili uzimanja u zajam hartija od vrednosti ili robe, transakcije kreditiranja trgovine hartijama od vrednosti, transakcije s dugim rokom izmirenja).

Izloženosti Banke riziku druge ugovorne strane prikazane su u sledećoj tabeli:

Tabela 4: Rizik druge ugovorne strane

u 000 RSD

Pozicija	Neto izloženost
Valutni SWAP sa NBS	82,022
	82,022

5.4 Kreditni rizik

U analizi i proceni kreditnog rizika Banka koristi dva paralelna pristupa: interni i regulatorni. Interni sistem rejtinga nije samo instrument za oblikovanje pojedinačnih odluka i procenjivanje nivoa rizika pojedinačnog plasmana, već predstavlja osnovu za analizu portfolija, podršku prilikom odobravanja plasmana, kao i u postupku obezvređenja bilansne aktive i procene verovatnog gubitaka po vanbilansnim stavkama u cilju rangiranja nivoa rizičnosti plasmana i iskazivanja realne vrednosti potraživanja. Interni sistem rejtinga podleže redovnoj reviziji i unapređenju. U analizi kreditnog rizika, pored internog sistema rejtinga, Banka koristi i načela propisana regulativom Narodne banke Srbije, koja zahtevaju klasifikaciju svakog plasmana na osnovu propisanih kriterijuma.

Pod lošom aktivom Banke podrazumevaju se potraživanja koja Banka klasifikuje u grupu problematičnih potraživanja u skladu sa Odlukom o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke. Kriterijumi za razvrstavanje izloženosti u lošu aktivu su:

- dužnik kasni u izmirenju svojih obaveza više od 90 dana od dana dospeća obaveze, po bilo kojoj materijalno značajnoj obavezi (pod materijalno značajnim obavezama podrazumeva se iznos koji je veći od 1% ukupnih bilansnih izloženosti Banke, njenog matičnog ili podređenih društava prema dužniku, isključujući izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja, ali ne manje od 1,000 dinara za dužnika iz klase izloženosti prema fizičkim licima, odnosno 10,000 dinara za ostale dužnike);
- Banka je, na osnovu procene finansijskog stanja, odnosno kreditne sposobnosti dužnika, procenila da dužnik neće moći da izmiri svoje obaveze prema Banci (glavnice, kamate, naknade) u celosti bez realizacije sredstva obezbeđenja, nezavisno od toga da li dužnik svoje obaveze izmiruje blagovremeno ili ne;
- procenjeno je da je malo verovatno da će dužnik u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema Banci, ne uzimajući u obzir mogućnost realizacije instrumenta kreditne zaštite;
- utvrđen je iznos obezvređenja procenom na individualnoj ili grupnoj osnovi, osim za potraživanja kod kojih se taj iznos ne može identifikovati na nivou pojedinačnog potraživanja u grupi;
- delimični ili potpuni individualni otpisi ili otpusti potraživanja (glavnice i kamate) od dužnika;
- kamata u visini tromesečnog iznosa (i više) je pripisana dugu, kapitalizovana, refinansirana, ili je njeno plaćanje odloženo;
- realizacija sredstava obezbeđenja, osim menice, od strane drugih poverilaca;
- restrukturiranje potraživanja koje je posledica pogoršanja finansijskog stanja dužnika, uz umanjenje ili prolongiranje roka vraćanja obaveza;
- otvoren proces stečaja, likvidacije ili neke vrste finansijskog restrukturiranja dužnika (započet postupak izrade Unapred pripremljenog plana reorganizacije, započet postupak izrade Sporazumnog finansijskog restrukturiranja);
- neprekidna blokada duže od 60 dana;
- prodaja potraživanja.

Banka redovno procenjuje obezvređenje bilansne aktive i verovatni gubitak po vanbilansnim stavkama izloženim kreditnom riziku. Procena se vrši u skladu sa zahtevima MSFI 9 – Finansijski instrumenti, MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva i MSFI 7 – Finansijski instrumenti: Obelodanjivanje. Osnovni cilj je propisivanje kriterijuma evidentiranja porasta rizika, a na osnovu kojih se može izvršiti realna procena sredstava, kapitala i prihoda Banke.

Ukoliko postoje objektivni dokazi da su finansijski instrumenti obezvređeni, odnosno da Banka u ugovorenim rokovima ili iznosima neće biti u mogućnosti da naplati svoja potraživanja, sadašnja vrednost budućih novčanih tokova ne prikazuje realno stvarnu vrednost finansijskih instrumenata, odnosno da će isti biti manji od njihove knjigovodstvene vrednosti, vrši se obračun obezvređenja takvog plasmana radi svođenja na nadoknadivu (realnu) vrednost.

Banka dospela nenaplaćena potraživanja definiše kao sva potraživanja koja nisu naplaćena u roku dospeća (po osnovu glavnog duga, kamata i naknada, kao i intervencije po garancijama, avalima i ostalim oblicima jemstva, nedozvoljena prekoračenja na računima klijenata i ostale dospele obaveze klijenata).

Potraživanja u statusu neizmirenja obaveza (default) – potraživanja u docnji (past due) – potraživanje kod koga je dužnik u docnji dužoj od 90 dana, a Banka je, na osnovu procene finansijskog stanja, odnosno kreditne sposobnosti dužnika, procenila da dužnik neće moći da izmiri svoje obaveze u celosti bez realizacije sredstva obezbeđenja, nezavisno od toga da li dužnik svoje obaveze izmiruje blagovremeno ili ne. Banka smatra malo verovatnim da će dužnik u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema Banci ne uzimajući u obzir mogućnost realizacije instrumenta kreditne zaštite i za potraživanje je utvrđen iznos obezvređenja procenom na individualnoj osnovi.

Obezvređenje potraživanja za računovodstvene potrebe je verovatnoća ponderisane procene kreditnih gubitaka (tj. sadašnja vrednost svih manjkova gotovine) tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta, dok je sam manjak gotovine razlika između tokova gotovine koji pripadaju Banci po ugovoru i tokova gotovine koje Banka očekuje da primi.

Specifična prilagođavanja za kreditni rizik uključuju deo iznosa prilagođavanja za kreditni rizik koji se odnosi na sledeće gubitke:

- gubitke za instrumente merene po fer vrednosti koji predstavljaju obezvređenje po osnovu kreditnog rizika u skladu sa MSFI 9 standardom,
- gubitke nastale kao rezultat tekućih ili prošlih događaja koji utiču na pojedinačno značajnu izloženost ili izloženosti koje nisu pojedinačno značajne, a procenjuju se na pojedinačnoj ili grupnoj osnovi,
- gubitke za koje istorijsko iskustvo i trenutno dostupni podaci ukazuju na to da je gubitak nastao, ali Banka još nije upoznata s tim koja pojedinačna izloženost je pretrpela te gubitke.

Za specifična prilagođavanja za kreditni rizik i njihova ukidanja koja se evidentiraju direktno kroz bilans uspeha – ovo ukidanje obezvređenja vrši se preko prihoda u bilansu uspeha.

Izloženosti kod kojih je izvršeno obezvređenje predstavljaju izloženosti kod kojih se vrši procena naplativosti, odnosno kod kojih se vrši umanjjenje za iznos budućeg očekivanog gubitka u skladu sa MSFI 9 standardom.

Banka ima jasno definisane kriterijume za procenjivanje i priznavanje kredita i potraživanja, kao i kriterijume za procenjivanje i priznavanje rezervisanja po osnovu potencijalnih obaveza, u skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki, a poštujući i zahteve MSFI 9 stanarda.

Obezvređenje plasmana i rezervisanje vrši se samo onda kada postoji opravdan osnov, odnosno kada postoji objektivni dokaz o obezvređenju kao posledica događaja koji su nastali ili će nastati nakon početnog priznavanja potraživanja, a koji nepovoljno utiču na urednost izmirivanja obaveza dužnika prema Banci.

Glavni elementi u proceni obezvređenja plasmana su: prekoračenje roka plaćanja glavnice ili kamate, teškoće u novčanim tokovima korisnika kredita, opadanje kreditnog rejtinga ili promene prvobitnih uslova iz ugovora i drugo.

Obezvređenje plasmana se vrši na osnovu procene očekivanih budućih novčanih tokova iz poslovanja klijenata, kao i realizacije sredstava obezbeđenja, ukoliko se proceni da će realno plasman biti namiren iz tih sredstava, uz vršenje diskontovanja sa prvobitnom efektivnom kamatnom stopom. U skladu sa zahtevima MSFI 9 stanarda, prilikom pojedinačnog obezvređenja Banka koristi više scenarija naplate, koji se ponedrišu sa različitim verovatnoćama, koje u zbiru daju 100%.

Obračun obezvređenja bilansne aktive

Banka vrši procenu obezvređenja potraživanja kao pojedinačnu i grupnu procenu. Svi klijenti se grupišu na osnovu interno propisane metodologije bazirane na sistemu internog rejtinga Banke.

Postupak procene obezvređenja se vrši na pojedinačnom nivou, kada postoje objektivni dokazi o postojanju obezvređenja potraživanja, za svaki pojedinačno značajan plasman sa statusom neizmirenja obaveza (nivo 3) – default-a (loša aktiva, interna klasa rizika 8 prema internom modelu klasifikacije), a na grupnom nivou za plasmane kod kojih nije identifikovan objektivni dokaz obezvređenja (nivoi 1 i 2) i koji nisu pojedinačno značajni u statusu default (nivo 3).

Iznos obezvređenja se pojedinačno procenjuje kao razlika između knjigovodstvene vrednosti i sadašnje vrednosti očekivanih budućih novčanih tokova, utvrđene diskontovanjem očekivanih priliva po plasmanu, primenom prvobitno ugovorene efektivne kamatne stope konkretnog plasmana. Kod intervencija po garancijama i drugim oblicima jemstva, sadašnja vrednost se utvrđuje diskontovanjem očekivanih priliva primenom prosečne godišnje zakonske zatezne kamatne stope.

Obezvredenje na grupnoj osnovi procenjuje se za svaku grupu posebno, imajući u vidu njihove slične karakteristike u pogledu kreditnog rizika.

Za sektore privrede i stanovništva, Banka obračunava očekivane kreditne gubitke (obezvređenja) na sledeći način:

$$ECL = \sum_{t=1}^T (EAD_t * MPD_t * LGD_t * DF_t)$$

ECL	Expected credit loss (očekivani kreditni gubitak)
EAD	Exposure at default (izloženost u trenutku default-a)
MPD	Marginal Probability of default (marginalna verovatnoća default-a)
LGD	Loss given default (gubitak u slučaju default-a klijenta)
DF	EIR based discount factor (diskontni faktor zasnovan na EKS)

Navedena formula koristi se za izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka (obezvređenja) u nivou 1 i 2, uz respektovanje vremenskog horizonta. U skladu sa MSFI 9, Banka obračunava obezvređenje i za izloženosti prema Republici Srbiji, Narodnoj banci Srbije i za druge izloženosti sa ponderom kreditnog rizika nula, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, izuzev izloženosti po osnovu obavezne rezerve i sličnih izloženosti po osnovu kojih očekivani kreditni gubici teže nuli. Za obračun obezvređenja izloženosti prema Republici Srbiji, Narodnoj banci Srbije i drugim izloženostima sa ponderom kreditnog rizika nula, Banka koristi podatke o vrednosti verovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza (Probability of default) eksterne rejting agencije Moody's, kao i vrednost LGD parametra (gubitak usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza) od 45% u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke.

Obračun verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama

Utvrđivanje pojedinačnog iznosa verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama (potencijalnim obavezama – plativih i činidbenih garancija, akreditiva, avala i drugih vanbilansnih stavki) vrši se kada se proceni da postoji dovoljno izvesno očekivanje da će doći do odliva sredstava za izmirenje potencijalne obaveze i dužnik se nalazi u nivou 3. Takođe, za izloženosti u nivoima 1 i 2, Banka vrši procenu verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama za sve vanbilansne stavke, uključujući i neiskorišćene preuzete obaveze. Način obezvređenja vanbilansnih stavki raspoređenih u nivo 1 i nivo 2 je isti kao za bilansna potraživanja, osim u delu obračuna izloženost u trenutku default-a (exposure at default). Kod procene verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama, Banka umanjuje izloženost za faktor konverzije (CCF). U skladu sa MSFI 9, Banka je na osnovu iskustva obračunala faktore kreditne konverzije (CCF), koji predstavljaju verovatnoću konverzije vanbilansnih izloženosti u bilansne i zaključila da ne raspolaže dovoljnim brojem istorijskih podataka za definisanje vrednosti parametra CCF. Zbog toga, Banka koristi najbolju aproksimaciju vrednosti parametra CCF, a to su faktori konverzije definisani Odlukom o adekvatnosti kapitala banke Narodne banke Srbije. Za neiskorišćene preuzete obaveze, za koje je Banka ugovorila bezuslovnu otkazivost ugovora ili mogućnost otkaza ugovorene obaveze ako klijent prekrši ugovorene kovenante, Banka ne obračunava verovatni gubitak. Verovatni gubitak po vanbilansnim stavkama priznaje se kao rashod u bilansu uspeha.

U sledećim tabelama dat je pregled ukupnog i prosečnog iznosa izloženosti po klasama izloženosti i kategorijama izloženosti. Prosečan iznos izloženosti obračunat je na bazi stanja ukupne izloženosti na dan 31.12.2022. godine i 31.12.2023. godine.

Tabela 5: Pregled izloženosti kreditnom riziku po klasama aktive pre tehnika ublažavanja

Klasa	u 000 RSD	
	Ukupno*	prosečno
Države i centralne banke	36,202,515	29,107,647
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	169,860	119,993
Javna administrativna tela	497	484
Međunarodne razvojne banke	-	-
Međunarodne organizacije	-	-
Banke	4,947,246	5,433,380
Privredna društva	57,870,833	62,214,263
Fizička lica	1,559,447	5,677,649
Izloženosti obezbedene hipotekama na nepokretnostima	12,389,858	10,547,394
Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	3,306,984	3,335,576
Visokorizične izloženosti	-	-
Pokrivene obveznice	-	-
Sekjuritizovane pozicije	-	-
Banke i priv.društva sa kratkoročnim kreditnim rejtingom	-	-

Ulaganja u otvorene investicione fondove	-	-
Vlasnička ulaganja	1,298	1,500
Ostale izloženosti	18,916,235	18,925,582
Ukupno	135,364,773	135,363,468

*Napomena: bruto izloženost je umanjena za specifična prilagodavanja za kreditni rizik (obezvređenje bilansne aktive i verovatni gubitak po vanbilansnim stavkama) i druga umanjena.

5.4.1. Geografska raspodela izloženosti

Tabela 6: Geografska raspodela izloženosti prema materijalno značajnim oblastima po klasama izloženosti kao i obezvređena i potraživanja u docnji, prikazana po značajnim geografskim oblastima

u 000 RSD

	Bruto izloženost	Iznos obezvređenih potraživanja uključujući i potraživanja u docnji	Iznos obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama obezvređenih potraživanja uključujući i potraživanja u docnji
Države i centralne banke	36,207,261	23,836,276	4,746
Srbija	36,103,646	23,732,661	2,017
Irak	103,615	103,615	2,729
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	170,288	170,288	428
Srbija	170,288	170,288	428
Javna administrativna tela	497		
Srbija	497	-	-
Banke	4,972,262	4,761,487	25,016
Singapur	1,472,200	1,472,200	3,680
Nemačka	1,162,858	1,162,858	4,614
Austrija	701,278	701,278	1,753
Srbija	695,490	484,715	1,205
Italija	629,526	629,526	1,574
Narodna Republika Kina	159,878	159,878	400
Rusija	106,338	106,338	9,162
Turska	35,872	35,872	2,525
Bosna i Hercegovina	7,427	7,427	18
Tunis	1,207	1,207	85
Ujedinjeni Arapski Emirati	188	188	-
Privredna društva	58,154,790	20,227,133	283,957
Srbija	56,554,912	19,343,167	247,168
Velika Britanija	900,341	339,097	9,646
Bosna i Hercegovina	586,425	534,187	26,459
Rusija	102,431	-	-
Malta	8,225	8,225	444
Kipar	1,203	1,203	147
Lihtenštajn	1,202	1,202	85
Australija	15	15	2
Ujedinjeni Arapski Emirati	12	13	2
Holandija	11	11	2
Crna Gora	5	5	1
Sjedinjene Američke države	4	4	1
Švajcarska	2	2	-
Luksemburg	2	2	-
Fizička lica	1,638,720	1,149,239	79,273
Srbija	1,638,403	1,148,923	79,240
Rusija	294	294	30
Ostalo	23	22	3
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	12,703,034	12,702,978	313,176
Srbija	11,311,960	11,311,904	296,652
Crna Gora	1,391,074	1,391,074	16,524
Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	4,991,385	2,515,967	1,684,401
Srbija	4,991,319	2,515,923	1,684,358
Ostalo	66	44	43
Vlasnička ulaganja	1,299	177	1
Srbija	1,122	-	-
Belgija	177	177	1
Ostale izloženosti	19,471,784	1,663,876	555,549
Srbija	19,471,386	1,663,876	555,549
Ostalo	398	-	-
Ukupno	138,311,320	67,027,421	2,946,547

5.4.2. Raspodela izloženosti po sektorima

Tabela 7: Izloženosti kod kojih je izvršeno obezvređenje bilansne aktive i obračunat verovatni gubitak po vanbilansnim stavkama, po klasama izloženosti i sektorima

u 000 RSD

	Bruto izloženost	Iznos obezvređenih potraživanja uključujući i potraživanja u docnji	Iznos obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama obezvređenih potraživanja uključujući i potraživanja u docnji
Države i centralne banke	36,207,261	23,836,276	4,746
Sektor opšte države	897,547	896,165	1,697
Sektor finansija i osiguranja	35,205,363	22,836,496	320
Sektor stranih lica	103,615	103,615	2,729
Ostalo	736	-	-
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	170,288	170,288	428
Sektor opšte države	170,288	170,288	428
Javna administrativna tela	497	-	-
Sektor opšte države	497	-	-
Banke	4,972,262	4,761,487	25,016
Sektor finansija i osiguranja	695,490	484,715	1,204
Sektor stranih lica	4,276,772	4,276,772	23,812
Privredna društva	58,154,790	20,227,133	283,957
Javni nefinansijski sektor	2,279,639	2,169,855	81,030
Sektor opšte države	20,003	13,813	22
Sektor finansija i osiguranja	19,324,297	456,152	2,157
Sektor privrednih društava	33,815,413	16,703,346	163,959
Sektor drugih pravnih lica	1,115,560	1	-
Sektor stranih lica	1,599,878	883,966	36,789
Fizička lica	1,638,720	1,149,239	79,273
Javni nefinansijski sektor	2,108	2,107	11
Sektor opšte države	4	3	-
Sektor finansija i osiguranja	1	1	-
Sektor privrednih društava	82,164	59,909	929
Sektor preduzetnika	65,555	61,542	744
Sektor stanovništva	1,488,570	1,025,359	77,556
Sektor stranih lica	318	318	33
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	12,703,034	12,702,978	313,176
Sektor finansija i osiguranja	24,767	24,767	550
Sektor privrednih društava	9,947,797	9,947,741	194,269
Sektor preduzetnika	88,862	88,862	2,763
Sektor stanovništva	1,179,030	1,179,030	98,104
Sektor drugih pravnih lica	6,835	6,835	34
Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima i reg. poljoprivredni proizvođači	64,668	64,668	932
Sektor stranih lica	1,391,075	1,391,075	16,524
Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	4,991,385	2,515,967	1,684,401
Javni nefinansijski sektor	40	39	39
Sektor opšte države	3,550	313	15
Sektor privrednih društava	2,321,262	1,106,910	724,741
Sektor preduzetnika	3,675	3,652	814
Sektor stanovništva	76,307	60,401	20,494
Sektor drugih pravnih lica	2,586,485	1,344,607	938,255
Sektor stranih lica	66	45	43
Vlasnička ulaganja	1,299	177	1
Javni nefinansijski sektor	1,122	-	-
Sektor stranih lica	177	177	1
Ostale izloženosti	19,471,784	1,663,876	555,549
Sektor finansija i osiguranja	46	46	-
Sektor privrednih društava	4	-	-
Sektor preduzetnika	68,002	28,001	571
Sektor stanovništva	301,669	17,095	1,038
Sektor drugih pravnih lica	3,377	3,175	2
Sektor drugih komitenata	1,000	1,000	1
Sektor stranih lica	398	-	-
Ostalo	19,097,288	1,614,559	553,937
Ukupno	138,311,320	67,027,421	2,946,547

5.4.3 Raspodela izloženosti po preostalom roku do dospeća

Tabela 8: Izloženost po preostalom roku do dospeća po klasama aktive

Klasa	Bruto izloženost
<i>u 000 RSD</i>	
Države i centralne banke	36,207,261
dospela potraživanja	1,579
do 90 dana	16,000,000
od 91 do 180 dana	480
od 181 dana do 1 godine	23
preko 1 godine	999,781
bez roka	19,205,398
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	170,288
dospela potraživanja	153,499
do 90 dana	-
od 91 do 180 dana	16,789
od 181 dana do 1 godine	-
preko 1 godine	-
bez roka	-
Javna administrativna tela	497
dospela potraživanja	-
do 90 dana	-
od 91 do 180 dana	-
od 181 dana do 1 godine	-
preko 1 godine	-
bez roka	497
Banke	4,972,262
dospela potraživanja	135,452
do 90 dana	-
od 91 do 180 dana	-
od 181 dana do 1 godine	72,164
preko 1 godine	30,000
bez roka	4,734,646
Privredna društva	58,154,790
dospela potraživanja	28,146,194
do 90 dana	3,025,328
od 91 do 180 dana	3,510,927
od 181 dana do 1 godine	5,638,671
preko 1 godine	14,601,113
bez roka	3,232,557
Fizička lica	1,638,720
dospela potraživanja	138,193
do 90 dana	13,394
od 91 do 180 dana	23,821
od 181 dana do 1 godine	49,342
preko 1 godine	902,056
bez roka	511,914
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	12,703,034
dospela potraživanja	2,476,630
do 90 dana	681,147
od 91 do 180 dana	443,136
od 181 dana do 1 godine	752,976
preko 1 godine	8,311,568
bez roka	37,577
Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	4,991,385
dospela potraživanja	2,686,234
do 90 dana	-
od 91 do 180 dana	1,536
od 181 dana do 1 godine	779
preko 1 godine	3,218
bez roka	2,299,618
Vlasnička ulaganja	1,299
dospela potraživanja	1,122
do 90 dana	-
od 91 do 180 dana	-
od 181 dana do 1 godine	-
preko 1 godine	-
bez roka	177

Ostale izloženosti	19,471,784
dospela potraživanja	212,408
do 90 dana	-
od 91 do 180 dana	20,000
od 181 dana do 1 godine	-
preko 1 godine	79,757
bez roka	19,159,619
Ukupno	138,311,320

5.4.4. Promene po osnovu obezvređenja finansijskih plasmana i vanbilanse aktive izložene riziku

Tabela 9: Promene opštih i specifičnih prilagodavanja za kreditni rizik tokom 2023. godine

u 000 RSD

	Gotovina i sredstva kod centralne banke	Hartije od vrednosti	Kredit i potraživanja od banaka i drugih fin. organizacija	Kredit i potraživanja od komitenata	Ostala sredstva	HOV po fer kroz ostali rezultat preko rev.rezervi	Vanbilansna aktiva	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2022. godine	243	3,466	54,781	1,437,611	10,933	1,486	35,099	1,543,619
Obezvređenje i rezervisanja u toku perioda	1,389	3,850	179,106	2,290,826	36,192	76	66,818	2,578,257
Kursne razlike	-	(85)	(1,859)	(437)	(21)	-	(14)	(2,416)
Umanjenje obezvređenja i ukidanje rezervisanja	(703)	(4,352)	(205,059)	(1,424,539)	(25,683)	(86)	(46,731)	(1,707,153)
Ostala preknjizavanja	-	-	-	-	-	-	-	-
Otpisi nenaplativih potraživanja	-	-	-	(20,415)	-	-	-	(20,415)
Stanje na dan 31.12.2023. godine	929	2,879	26,969	2,283,046	21,421	1,476	55,172	2,391,892

5.4.5. Raspodela izloženosti po kategorijama klasifikacije

Tabela 10: Izloženosti prema kategorijama klasifikacije i vrstama klijenata

u 000 RSD

Klasa	Vrsta klijenata			Ukupno
	Finansijske institucije	Privreda	Stanovništvo	
A	3,311,391	7,861,379	1,489,084	12,661,851
B	1,314,514	13,728,061	742,223	15,784,798
V	119,173	18,090,461	245,687	18,455,321
G	166,754	1,331,060	93,222	1,591,035
D	122,777	1,932,906	234,026	2,289,709
Ukupno	5,034,609	42,943,864	2,804,241	50,782,714

5.4.6. Obračun kapitalnog zahteva za kreditni rizik

Banka koristi kreditne rejtinge izabrane agencije za eksterni kreditni rejting (AEKR). Kao AEKR čije rejtinge Banka koristi izabrana je Moody's Investor Service Ltd. AEKR rejtingi se koriste za izloženosti prema državama i centralnim bankama, kao i prema bankama ukoliko se radi o stranim licima. Postupak pridruživanja kreditnog rejtinga određenom licu vrši se automatski, kroz odgovarajuću aplikaciju, na osnovu čega se lica raspoređuju u odgovarajući kreditni kvalitet, a u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke.

Raspoređivanje kreditnih rejtinga izabrane agencije za rejting u odgovarajuće nivoe kreditnog kvaliteta vrši se u skladu sa sledećom tabelom:

Tabela 11: Mapiranje kreditnih rejtinga u nivoe kreditne kvalitete

Dugoročni kreditni rejting	Kreditni kvalitet	Ponder kreditnog rizika
Aaa	1	0%
Aa1	1	0%
Aa2	1	0%
Aa3	1	0%
A1	2	20%
A2	2	20%

A3	2	20%
Baa1	3	50%
Baa2	3	50%
Baa3	3	50%
Ba1	4	100%
Ba2	4	100%
Ba3	4	100%
B1	5	100%
B2	5	100%
B3	5	100%
Caa1	6	150%
Caa2	6	150%
Caa3	6	150%
Ca	6	150%
C	6	150%
Nerangirano	6	150%

U narednoj tabeli nalazi se prikaz iznosa izloženosti pre i posle primene tehnika ublažavanja kreditnog rizika za klase izloženosti za koje Banka primenjuje rejtinge AEKR u obračunu kreditnim rizikom ponderisanih izloženosti.

Tabela 12: Izloženosti prema državama i centralnim bankama i bankama prema nivoima kreditnog kvaliteta i ponderima rizika

u 000 RSD

Kreditni kvalitet	Ponder kreditnog rizika (u %)	Ukupan iznos izloženosti pre primene tehnika ublažavanja rizika*	Ukupan iznos izloženosti nakon primene tehnika ublažavanja rizika
Klasa države i centralnih banaka			
6	150	100,886	100,886
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		-	-
Klasa banaka			
1	0	-	-
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		-	-
2	20	4,767,808	4,594,155
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		836,937	663,284
3	50	-	-
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		-	-
4	100	102,004	66,631
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		102,004	66,631
5	100	-	-
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		-	-
6	150	77,434	77,247
<i>od čega: dospela nenaplaćena potraživanja</i>		-	-
Ukupno		5,048,132	4,838,919

*Napomena: bruto izloženost je umanjena za specifična prilagođavanja za kreditni rizik (obezvređenje bilansne aktive i verovatni gubitak po vanbilansnim stavkama) i druga umanjivanja.

5.5 Tržišni rizici

Banka je izložena riziku promene kursa međuvalutnih parova na pozicijama bankarske i knjige trgovanja (deviznom riziku), kao i promeni cene vlasničkih i dužničkih hartija od vrednosti koje se vode u knjizi trgovanja (cenovnom riziku).

Za potrebe obračuna kapitala za pokriće izloženosti tržišnim rizicima Banka primenjuje standardizovani pristup.

Banka sve svoje aktivnosti raspoređuje u one koji se evidentiraju u knjizi trgovanja (koje su izložene cenovnim rizicima) i koje pripadaju bankarskoj knjizi. Knjiga trgovanja sadrži pozicije u finansijskim instrumentima koje Banka drži s namerom trgovanja, ili radi zaštite pozicija u drugim finansijskim instrumentima koji se vode u toj knjizi i za koje ne postoje ograničenja da se njima trguje, niti postoje ograničenja da se ove pozicije zaštite od rizika, kao i plasmane koji su pribavljeni radi ostvarivanja dobiti iz razlike između nabavne i prodajne cene, odnosno na osnovu drugih promena cena u kratkom vremenskom periodu. Pozicije u knjizi trgovanja evidentiraju se dnevno po fer vrednosti.

Kapitalni zahtev za tržišne rizike jednak je zbiru:

1) kapitalnih zahteva za poslovne aktivnosti iz knjige trgovanja, i to:

- kapitalnog zahteva za cenovni rizik;

2) kapitalnih zahteva za sve poslovne aktivnosti, i to:

- kapitalnog zahteva za devizni rizik;
- kapitalnog zahteva za robni rizik.

Banka preuzima dve vrste cenovnog rizika za koje obračunava kapitalne zahteve u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke:

- *opšti cenovni rizik;*
- *specifični cenovni rizik.*

Sa stanovništa vrsta izloženosti koje nose cenovni rizik, a za koje Banka izračunava kapitalni zahtev, Banka preuzima dve vrste rizika:

- cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti;
- cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti.

Pri izračunavanju kapitalnog zahteva za cenovni rizik, neto pozicija u svakoj pojedinačnoj hartiji od vrednosti raspoređenoj u knjizi trgovanja, izračunava se kao razlika između duge i kratke pozicije u toj hartiji, uz netiranje samo u slučaju identične hartije.

Za potrebe izračunavanja kapitalnog zahteva za cenovni rizik pozicije u finansijskim derivatima prikazuju se kao kombinacija dugih i kratkih pozicija u hartijama od vrednosti koje su predmet ugovora i/ili hipotetičkih dugih i kratkih pozicija.

Za izračunavanje opšteg cenovnog rizika dužničkih hartija od vrednosti Banka primenjuje metod dospeća.

Kapitalni zahtev se izračunava odvojeno za svaku pojedinačnu valutu, a ukupni kapitalni zahtev za opšti cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti jednak je zbiru kapitalnih zahteva za svaku pojedinačnu valutu.

Banka sve neto pozicije u dužničkim hartijama od vrednosti raspoređuje u klase i zone dospeća – prema preostalom periodu do dospeća (odnosno prema periodu preostalom do sledećeg određivanja kamatne stope za hartije od vrednosti sa promenljivom stopom) i kuponskoj (kamatnoj) stopi.

Svaka pozicija se množi odgovarajućim ponderom za tu klasu dospeća. Za svaku klasu dospeća posebno se sabiraju sve ponderisane duge pozicije i sve ponderisane kratke pozicije.

Kapitalni zahtevi za cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti izračunavaju se odvojeno za svaku zemlju i za svaku valutu.

Banka izračunava neto (dugu ili kratku) poziciju u svakoj vlasničkoj hartiji od vrednosti. Banka može da netira duge i kratke pozicije u vlasničkim hartijama od vrednosti samo ukoliko se te hartije od vrednosti smatraju identičnim hartijama od vrednosti.

Banka ima neznatnu izloženost cenovnom riziku, što oslikava i učešće knjige trgovanja u ukupnim poslovima Banke koje iznosi 8,94% na kraju 2023. godine.

Banka sprovodi stresno testiranje u cilju merenja i procene uticaja promene ključnih faktora na rizike knjige trgovanja. Stresno testiranje knjige trgovanja obuhvata merenje izloženosti Banke tržišnim rizicima u knjizi trgovanja i sprovodi se u odnosu na događaje i promene koje se realno mogu očekivati, odnosno zasniva se na projekciji i proceni očekivanih događaja i događaja čija je verovatnoća realna, kao i događaja čija je verovatnoća dešavanja manja, ali efekti značajni.

Banka računa kapitalni zahtev za devizni rizik ako je zbir ukupne neto otvorene devizne pozicije i apsolutne vrednosti neto otvorene pozicije u zlatu veći od 2% kapitala Banke. U obračun neto otvorene devizne pozicije uključuju se sledeći elementi:

- neto spot pozicije, koja predstavlja razliku između devizne imovine (umanjene za obezvređenje) i deviznih obaveza u toj valuti (uključujući i nedospеле kamate), odnosno razliku između imovine i obaveza u zlatu;
- neto forvard pozicije, koja predstavlja razliku između svih iznosa koji će biti primljeni i svih iznosa koji će biti plaćeni po osnovu valutnih forvard ugovora (ili forvard ugovora na zlato), uključujući i valutne fjučers ugovore (ili fjučers ugovore na zlato) i glavnice valutnih svopova koja nije uključena u spot poziciju;
- neopozivih garancija, nepokrivenih akreditiva i sličnih vanbilansnih stavki na osnovu kojih će Banka morati da izvrši plaćanje, a postoji verovatnoća da ta sredstva neće moći da nadoknadi;
- neto delta ekvivalenta svih valutnih opcija i opcija na zlato i

- tržišne vrednosti opcija koje nisu ni valutne opcije ni opcije na zlato, a čiji je predmet ugovora iskazan u stranoj valuti.

U strukturi valutne izloženosti dominantno mesto zauzima izloženost u valutama EUR i RUB. Izloženost deviznom riziku se tokom 2023. godine kretala u okviru definisanih limita, a prosečan pokazatelj deviznog rizika je iznosio 10,43%.

Banka redovno sprovodi stres testiranje deviznog rizika kojim procenjuje uticaj promene ključnih faktora na izloženost deviznom riziku, kapital i finansijski rezultat Banke, kao i investicione jedinice i swap transakcije.

Banka je razvila prilagođeni interni pristup u cilju utvrđivanja potrebnog internog kapitala za pokriće deviznog rizika, za čiju primenu nije tražila dozvolu Narodne banke Srbije. Minimalne kapitalne zahteve za ove rizike, Banka obračunava koristeći standardizovani pristup.

Banka nema pozicije koje podležu obračunu kapitala za pokriće robnog rizika.

5.6. Operativni rizik

Banka za potrebe obračuna kapitala za pokriće izloženosti operativnom riziku primenjuje pristup osnovnog indikatora.

Osnov obračuna po datom pristupu je trogodišnji prosek indikatora izloženosti, obračunatog na osnovu relevantnih neto prihoda, pomnožen stopom kapitalnog zahteva od 15%. Indikator izloženosti se računa na osnovu podataka iz revidiranih godišnjih finansijskih izveštaja.

Relevantan indikator za merenje kapitala za pokriće operativnog rizika predstavljaju neto prihodi od kamata i nekamatni neto prihodi kao:

- prihodi i rashodi od kamata;
- prihodi od dividendi i učešća;
- prihodi i rashodi od naknada i provizija;
- dobici i gubici po osnovu prodaje hartija od vrednosti;
- prihodi i rashodi od promene vrednosti hartija od vrednosti;
- prihodi i rashodi od kursnih razlika;
- ostali prihodi iz redovnog poslovanja.

U izračunavanje indikatora izloženosti ne uključuju se:

- rashodi indirektnih otpisa plasmana bilansnih potraživanja;
- rashodi rezervisanja za vanbilansne pozicije;
- ostali rashodi iz redovnog poslovanja (npr. troškovi poveravanja poslova trećim licima);
- realizovani dobici/gubici od prodaje finansijske imovine koja nije namenjena trgovanju;
- ostali prihodi koji ne potiču iz redovnog poslovanja Banke.

Ukoliko je za bilo koju od prethodne tri godine indikator izloženosti bio negativan ili jednak nuli, taj iznos se ne uključuje u izračunavanje trogodišnjeg proseka, već se prosek izračunava kao odnos zbira pozitivnih vrednosti indikatora izloženosti i broja godina u kojima su ostvarene pozitivne vrednosti tog indikatora.

Tabela 13: Izloženosti operativnom riziku

u 000 RSD

	2021	2022	2023	Prosek	Kapitalni zahtev
Iznos indikatora izloženosti	929,349	2,125,184	3,855,528	2,303,354	345,503
Ukupno	929,349	2,125,184	3,855,528	2,303,354	345,503

5.7. Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi

U skladu sa MSFI 9, finansijska sredstva se klasifikuju u jednu od dve navedene kategorije prilikom početnog priznavanja: finansijska sredstva vrednovana po amortizovanom trošku ili finansijska sredstva vrednovana po fer vrednosti.

Finansijsko sredstvo se priznaje po amortizovanom trošku ako su sledeća dva kriterijuma zadovoljena: sredstva se odnose na poslovni model čiji je cilj da se naplaćuju ugovoreni novčani tokovi i ugovoreni uslovi pružaju osnov za naplatu na određene datume novčanih tokova koji su isključivo naplata glavnice i kamate na preostalu glavnici. Sva ostala sredstva se

vrednuju po fer vrednosti. Dobici i gubici po osnovu vrednovanja finansijskih sredstava po fer vrednosti se priznaju u bilansu uspeha, izuzev ulaganja u instrumente kapitala sa kojima se ne trguje, gde MSFI 9 dopušta, pri inicijalnom priznavanju, kasnije nepromenljivi izbor da se sve promene fer vrednosti priznaju u okviru ostalih dobitaka i gubitaka u izveštaju o ukupnom rezultatu. Iznos koji tako bude priznat u okviru izveštaja o ukupnom rezultatu neće moći kasnije da se prizna u bilansu uspeha.

Finansijska sredstva koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat (Fair Value through Other Comprehensive Income – FVOCI) su finansijska sredstva koja su pribavljena radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova (glavnice i kamate) i prodaje.

Finansijska sredstva koje se vode po fer vrednosti kroz ostali rezultat inicijalno se iskazuju po fer vrednosti korigovanoj za transakcione troškove. Naknadno procenjivanje (na dan bilansiranja) vrši se takođe po fer vrednosti. Efekti promene fer vrednosti evidentiraju se kroz ostali rezultat (revalorizacione rezerve). Nakon prestanka priznavanja sredstva, akumulirani efekti promene vrednosti reklasifikuju se iz ostalog rezultata u bilans uspeha. Očekivani kreditni gubici priznaju se u okviru ostalog rezultata, a efekti promene priznaju se u bilansu uspeha.

Finansijska sredstva koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (Fair Value through Profit&Loss – FVTPL) su sredstva koja su pribavljena radi prodaje/trgovanja i sredstva koja ne zadovoljavaju SPPI¹ kriterijume.

Finansijska sredstva koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha inicijalno se iskazuju po fer vrednosti. Naknadno procenjivanje (na dan bilansiranja) vrši se takođe po fer vrednosti. Efekti promene fer vrednosti evidentiraju se kroz bilans uspeha. Krediti u dinarima za koje je ugovorena zaštita od rizika, ugovaranjem rasta cena na malo ili valutne klauzule, revalorizuju se u skladu sa konkretnim ugovorom za svaki kredit. Revalorizaciona kamata ili kursna razlika po osnovu preračuna u ugovorenoj stranoj valutu, prikazuje se kao prihod ili rashod u bilansu uspeha.

Kupovina ili prodaja izloženosti u vidu vlasničkih ulaganja, koja zahteva prenos sredstava u roku koji je utvrđen propisima ili konvencijama na datom tržištu, priznaje se na datum trgovanja (ili datum izmirivanja), odnosno na datum kada se Banka obaveže da će kupiti ili prodati sredstvo (ili na datum kada Banka primi kupljeno ili prenese prodato sredstvo).

Fer vrednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu na dan bilansa stanja se bazira na kotiranim tržišnim cenama ponude ili tražnje, bez umanjenja po osnovu transakcionih troškova.

Fer vrednost finansijskih instrumenata koji nisu kotirani na aktivnom tržištu se određuje korišćenjem odgovarajućih tehnika vrednovanja, koje obuhvataju tehnike neto sadašnje vrednosti, poređenje sa sličnim instrumentima za koje postoje tržišne cene i ostale relevantne modele. Kada tržišni inputi nisu dostupni, određuju se procenjivanjima koja uključuju određeni stepen rasuđivanja u proceni fer vrednosti. Modeli procene odslikavaju trenutno stanje na tržištu na datum merenja i ne moraju predstavljati uslove na tržištu pre ili nakon datuma merenja. Stoga se tehnike vrednovanja revidiraju periodično kako bi na odgovarajući način odrazile tekuće tržišne uslove.

Banka vlasnička ulaganja koja pripadaju bankarskoj knjizi, a koja su stečena iz strateških razloga, evidentira u okviru bilansne klase Investicije u zavisna društva. Vlasnička ulaganja koja su stečena radi ostvarivanja dugoročnih prinosa od ulaganja u vidu dividende evidentiraju se kao ostale investicije.

Investicije u zavisna društva i ostale investicije koja nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu izuzete su od vrednovanja po tržišnoj vrednosti i iskazane su po nabavnoj vrednosti, umanjenoj za obezvređenje.

Tabela 14: Struktura izloženosti prema nameri ulaganja

u 000 RSD

Vrsta izloženosti	Iznos
Investicije u zavisna društva i ostale investicije	177
<i>koje se kotiraju na berzi</i>	-
<i>ostala učešća i ulogi</i>	177
Hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz ostali rezultat	1,122
<i>koje se kotiraju na berzi</i>	1,122
<i>ostala učešća i ulogi</i>	-
Ukupno	1,299

Tabela 15: Vrednost izloženosti

u 000 RSD

Vrsta izloženosti	Knjigovodstvena vrednost	Fer vrednost	Tržišna vrednost
Investicije u zavisna društva i ostale investicije	177	177	-
<i>koje se kotiraju na berzi</i>	-	-	-

¹ Solely Payments of Principal and Interest

<i>ostala učešća i ulož</i>	177	177	-
Hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz ostali rezultat	1,122	1,122	1,122
<i>koje se kotiraju na berzi</i>	1,122	1,122	1,122
<i>ostala učešća i ulož</i>	-	-	-
Ukupno	1,299	1,299	1,122

Tabela 16: Realizovani i nerealizovani dobitci i gubici

u 000 RSD

Vrsta izloženosti	Ukupno realizovani i nerealizovani dobitci/(gubici) perioda	Realizovani dobitci/(gubici) perioda	Nerealizovani dobitci/(gubici) perioda	Ukupan revalorizacion i dobitak/(gubitak)	Iznos revalorizacionog dobitka uključen u osnovni akcijski kapital	Iznos revalorizacionog gubitka uključen u odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala
Investicije u zavisna društva i ostale investicije	-	-	-	-	-	-
<i>koje se kotiraju na berzi</i>	-	-	-	-	-	-
<i>ostala učešća i ulož</i>	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz ostali rezultat	(119,868)	-	(119,868)	(119,868)	97,002	(22,866)
<i>koje se kotiraju na berzi</i>	(119,868)	-	(119,868)	(119,868)	97,002	(22,866)
<i>ostala učešća i ulož</i>	-	-	-	-	-	-
Ukupno	(119,868)	-	(119,868)	(119,868)	97,002	(22,866)

5.8. Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi

Izloženost ovoj vrsti rizika zavisi od odnosa kamatno osetljive aktive i kamatno osetljive pasive.

Banka upravlja sledećim vidovima kamatnog rizika:

- rizik promene cena (*repricing risk*), koji proizlazi iz neusklađenosti pozicija aktive i pasive prema preostalom dospeću (za pozicije sa fiksnom kamatnom stopom) i ponovnog određivanja cena (za pozicije sa promenljivom kamatnom stopom);
- rizik promene oblika krive prinosa (*yield curve risk*);
- bazni rizik (*basis risk*) – kome je izložena zbog promene različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospeća ili ponovnog određivanja cena;
- rizik opcija (*optionality risk*) – kome može biti izložena zbog ugovornih odredaba u vezi sa kamatno osetljivim pozicijama, kao i ugrađenim opcijama o minimumima i maksimumima kamatnih stopa – krediti s mogućnošću prevremene otplate, depoziti s mogućnošću prevremenog povlačenja i drugo.

Osnovni cilj upravljanja kamatnim rizikom je održavanje prihvatljivog nivoa izloženosti kamatnom riziku sa aspekta uticaja na finansijski rezultat kao i na ekonomsku vrednost Banke, vođenjem adekvatne politike ročne usklađenosti perioda ponovnog formiranja kamatne stope, usklađivanja odgovarajućih izvora sa plasmanima prema vrsti kamatne stope i ročnosti, kao i projekcijom kretanja krive prinosa na inostranom i domaćem tržištu.

Banka meri izloženost kamatnom riziku analizom dispariteta (GAP analiza) kamatno osetljivih stavki aktive i pasive Banke, koja se vrši za svaku značajnu valutu i ukupno po ostalim valutama.

Raspoređivanje kamatno osetljivih stavki aktive i pasive Banke u definisane ročne okvire vrši se na bazi dospeća potraživanja i obaveza (ukoliko se radi o fiksnim kamatnim stopama), odnosno na osnovu vremena do sledećeg utvrđivanja kamatne stope (ukoliko se radi o promenljivim kamatnim stopama). Stavke kamatno osetljive aktive i pasive koje nemaju definisane intervale dospeća ili promene kamatne stope (depoziti po viđenju i sl.), ili stvarna dospeća koja mogu da variraju od ugovorenih dospeća (pozicije sa ugovorenim opcijama refinansiranja ili prevremenog opoziva), raspoređuju se odvojeno i u ročni okvir u skladu sa procenom i prethodnim iskustvom Banke. Konkretno, depozite bez ugovorenog roka dospeća (transakcioni i a'vista depoziti, kao i drugi kamatno osetljivi depoziti koji nemaju ugovoreni rok dospeća ili su imali, ali su na datum izveštaja dospeli) Banka raspoređuje u prvi ročni okvir (do jednog meseca). Na strani aktive, sredstva obavezne rezerve u dinarima (izdvojena obavezna rezerva u dinarima) koja se drže na žiro računu kod Narodne banke Srbije Banka prikazuje u prvom ročnom okviru, tj. u vremenskoj zoni do jednog meseca. Identično pravilo važi i za sredstva obavezne rezerve u stranoj valuti (izdvojena obavezna rezerva u devizama), koja se raspoređuju u prvi ročni okvir (u vremensku zonu do jednog meseca). Prethodno iskustvo Banke podrazumeva stopu prevremenih opoziva (npr. depozita) i prevremene otplate obaveza prema Banci u prethodnom periodu od minimum godinu dana, koje će biti uključeno u analizu novčanih tokova od kamatno

osetljivih plasmana i obaveza. U finansijskim instrumentima sa ugrađenim opcijama, gde novčani tokovi zavise od smera kretanja kamatnih stopa, Banka ispituje kretanje kamatnih stopa u različitim smerovima s obzirom da će novčani tokovi da se menjaju u skladu sa smerom kretanja stopa.

Banka posebno sagledava uticaj promene kamatnih stopa i strukture kamatonosne aktive i pasive sa aspekta ročnosti, ponovnog formiranja kamatnih stopa i valutne strukture i upravlja njihovim uticajem na ekonomsku vrednost kapitala.

Banka procenjuje uticaj koji bi mogao imati standardizovani šok kamatnih stopa (paralelni pozitivni i negativni pomak kamatnih stopa na referentnoj krivoj prinosa za 200 baznih poena) za svaku značajnu valutu pojedinačno i za sve ostale valute zajedno.

Procena izloženosti kamatnom riziku vrši se najmanje jednom mesečno, a ukoliko dođe do značajnih promena kamatnih stopa na tržištu ili prestrukturiranja aktive i pasive, i češće.

Na osnovu analize izloženosti Banke kamatnom riziku i prihvatljivog nivoa izloženosti, politikom upravljanja rizikom kamatne stope definišu se limiti izloženosti Banke ovom riziku.

Tabela 17: Izloženost kamatnom riziku u bankarskoj knjizi

u 000 RSD

Valuta	Ukupna kamatno osetljiva aktiva	Ukupno kamatno osetljive obaveze	Disparitet	Uticaj na neto kamatne prihode		Uticaj na ekonomsku vrednost	
				+200bp	-200bp	+200bp	-200bp
RSD	25,173,773	27,518,848	(2,345,075)	(3,420)	13,181	(15,691)	15,691
EUR	26,246,994	33,214,660	(6,967,666)	(180,347)	360,287	180,070	(180,070)
USD	98,278	730,388	(632,110)	(12,128)	12,128	(657)	657
Ostale valute - ukupno	-	-	-	-	-	-	-
Ukupan uticaj	51,519,045	61,463,896	(9,944,851)	(195,895)	385,596	163,722	(163,722)

±200 bp za sve valute			
VALUTA	Δ EK. VREDN.		UTICAJ NA KAPITAL
	RAST/PAD		
RSD	+/-15,691		(0.26%)
EUR	+/-180,070		2.97%
USD	+/-657		(0.01%)
UKUPNO	±163,722		2.70%

5.9. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

Banka je internim aktima regulisala vrednovanje instrumenata kreditne zaštite i upravljanje tim instrumentima. Vrste obezbeđenja potraživanja i instrumenti po tom osnovu se utvrđuju u svakom konkretnom slučaju posebnom odredbom ugovora između Banke i podnosioca zahteva, a njihovo pribavljanje se vrši po zaključenju ugovora i pre realizacije plasmana.

Banka obraća pažnju na redovnu procenu/vrednovanje kolaterala koja se obavezno vrši pre zaključenja ugovora o plasmanu i u toku važenja ugovora. Hartije od vrednosti se procenjuju na mesečnoj osnovi. Prihvatljiv odnos iznosa plasmana i vrednosti kolaterala određuje se prema procenjenoj vrednosti kolaterala, koja se koriguje primenom definisanog procenta u zavisnosti od vrste kolaterala, čime se utvrđuje likvidaciona vrednost kolaterala koju Banka može naplatiti.

Banka koristi tehnike ublažavanja kreditnog rizika koje su, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, prihvatljive kod primene standardizovanog pristupa za utvrđivanje kapitala za pokriće kreditnog rizika.

Tehnike ublažavanja kreditnog rizika se koriste na način da se izloženosti umanjuju za vrednost primljene kreditne zaštite koja ispunjava propisane uslove za priznavanje, a pre primene pondera rizika na istu.

Banka u obračun kapitalnog zahteva za kreditni rizik uključuje samo one instrumente kreditne zaštite koji ispunjavaju sve uslove iz Odluke o adekvatnosti kapitala banke, pri čemu kreditnim rizikom ponderisani iznos izloženosti umanjen nakon primene tehnika ublažavanja kreditnog rizika ne može biti veći od kreditnim rizikom ponderisanog iznosa izloženosti koji je izračunat za istu izloženost bez primene tehnika ublažavanja kreditnog rizika.

Za pokriće jedne izloženosti Banka može koristiti više vrsta kreditne zaštite, u kom slučaju se izloženost kroz primenu odgovarajućih tehnika ublažavanja kreditnog rizika deli na posebne delove. Osnovni principi kojima se Banka rukovodi pri upravljanju sredstvima obezbeđenja su:

- Banka po plasmanima pribavlja adekvatan kolateral, odnosno kolateral usklađen sa osnovnim elementima konkretne transakcije (iznos, rok i vrsta plasmana, dinamika otplate, namena i drugo) kao sekundarni izvor otplate plasmana, odnosno u cilju povećanja stepena naplativosti rizičnih plasmana;
- nadležni organ odlučivanja, uključujući i lica sa ovlašćenjem za odlučivanje, određuju vrstu i vrednost kolaterala prema nivou identifikovanog rizika i navedeno je sastavni deo Odluke o odobravanju plasmana;
- Banka utvrđuje vrednost kolaterala u skladu sa važećim standardima vrednovanja opredeljenim relevantnim zakonskim propisima i odlukama regulatora;
- Banka kontinuirano prati vrednost i utrživost uspostavljenog kolaterala;
- kolateral mora biti takve prirode i uspostavljen na takav način da u slučaju nesolventnosti, stečaja i likvidacije dužnika ili založnog dužnika (davaoca / vlasnika instrumenta obezbeđenja), obezbeđenje ostaje na snazi i omogućava Banci naplatu dela ili potraživanja u celosti;
- ukoliko kao kolateral služi pokretna i nepokretna imovina (osim zemljišta), onda takav kolateral mora da bude osiguran i polisa vinkulirana u korist Banke, izuzev ako odlukom nadležnog nivoa odlučivanja nije drugačije definisano.

Instrumenti obezbeđenja se uspostavljaju na osnovu zaključenog pismenog ugovora sa davaocem kolaterala i založne izjave overene kod notara za instrumente obezbeđenja kod kojih je isto predviđeno. Svaki ugovor o instrumentima obezbeđenja mora biti izrađen / odobren od strane Odeljenja za pravne poslove pre zaključenja.

Vrednovanje kolaterala obavezno se vrši pre zaključenja ugovora o poslovnoj saradnji, kao i u toku važenja ugovora u dinamici propisanoj internim aktima Banke. Ukoliko po proceni Banke, dođe do poremećaja uslova na tržištu koji značajno mogu uticati na vrednost kolaterala, može se zahtevati izrada nove procene vrednosti kolaterala od strane ovlašćenog procenitelja / sudskog veštaka.

Politika utvrđivanja fer vrednosti kolaterala predviđa da se koriste tržišne cene u slučajevima gde je to moguće, a da se za ostale kolaterale, ukoliko su primenljive, koriste metode vrednovanja. Prilikom odobravanja kredita i drugih izlaganja Banka zahteva pribavljanje nezavisne procene vrednosti kolaterala (nekretnine, opreme i sl.) od strane ovlašćenog procenitelja i mišljenja stručne službe nadležne za pravne poslove o validnosti dokumentacije i mogućnosti uspostavljanja sredstva obezbeđenja. Banka vrši redovnu procenu vrednosti kolaterala najmanje jednom godišnje i vanredno kada se na osnovu eksternih informacija procenjuje da je došlo do obezvređenja potraživanja ili do poremećaja na tržištu koji mogu imati negativnog uticaja na vrednost kolaterala. Banka redovno zahteva nezavisnu procenu vrednosti realnog kolaterala (nepokretnosti pod hipotekom) najmanje godišnje ili jednom u tri godine, u zavisnosti od predmeta hipoteke, a u skladu sa važećom regulativom. Banka u slučaju neizmirenja obaveza klijenata vrši realizaciju sredstva obezbeđenja i prilive po tom osnovu koristi za smanjenje obaveza klijenata prema Banci.

Prihvatljivi instrumenti kreditne zaštite za potrebe obračuna kapitalnog zahteva za pokriće kreditnog rizika mogu pripadati grupi instrumenata materijalne kreditne zaštite i nematerijalne kreditne zaštite.

Tabela 18: Prihvatljivi instrumenti kreditne zaštite

Instrument zaštite	Način vrednovanja
Materijalna kreditna zaštita	
Finansijska imovina	
<i>Gotovina i gotovinski ekvivalenti deponovani kod Banke</i>	Složeni metod
<i>Dužničke hartije od vrednosti država ili centralnih banaka</i>	
<i>Akcije i konvertibilne obveznice kotirane na berzi</i>	
<i>Zlato</i>	
Bilansno netiranje	
Standardizovani sporazumi o netiranju	
Ostali instrumenti materijalne kreditne zaštite	
<i>Gotovina i gotovinski ekvivalenti deponovani kod druge banke</i>	Zamena pondera dužnika sa ponderom pružaoca kreditne zaštite uključujući upotrebu korektivnog faktora za valutnu i ročnu neusklađenost
<i>Polise životnog osiguranja vinkulirane u korist Banke</i>	
<i>Finansijski instrumenti koji će biti otkupljeni na zahtev</i>	
Nematerijalna kreditna zaštita	
<i>Garancije, kontragarancije i drugi oblici jemstva</i>	Zamena pondera dužnika sa ponderom pružaoca kreditne zaštite uključujući upotrebu korektivnog faktora za valutnu i ročnu neusklađenost
<i>Kreditni derivati</i>	

Instrumenti materijalne kreditne zaštite se priznaju za ublažavanje kreditnog rizika ukoliko su ispunjeni sledeći opšti uslovi:

- da su utvrđeni kao podobni instrumenti kreditne zaštite;
- da su dovoljno likvidni, lako utrživi i da se njihova vrednost značajno ne menja tokom vremena, tako da obezbeđuje izvesnost u pogledu nivoa postignute kreditne zaštite;
- da ugovorni odnos po osnovu koga su instrumenti pribavljeni daje Banci pravo da blagovremeno unovči ili ostvari prenos, prisvajanje ili zadržavanje imovine kojom se obezbeđuje kreditna zaštita u slučaju neizmirenja obaveza dužnika Banke, stečaja, likvidacije ili nastanka drugog kreditnog događaja koji se odnosi na tog dužnika;
- stepen korelacije između vrednosti tih instrumenata i kreditne sposobnosti dužnika nije visok.

Banka od materijalnih sredstava kreditne zaštite u smislu Odluke o adekvatnosti kapitala banke, u najvećem broju slučajeva prihvata gotovinu deponovanu kod Banke, dužničke hartije od vrednosti Republike Srbije, kao i akcije kotirane na berzi, a koje pripadaju glavnom berzanskom indeksu.

Banka svoje pozicije obezbeđene instrumentima kreditne zaštite u obliku finansijske imovine prilagođava za efekte korišćenja tehnika ublažavanja kreditnog rizika primenom složenog metoda, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, primenjenu na neto vrednost izloženosti. Efektivna vrednost odnosno izloženosti jednaka je iznosu razlike između prilagođenih vrednosti odnosno izloženosti i sredstva obezbeđenja, a ukoliko je iznos te razlike negativan – jednaka je nuli. Prilagođena vrednost odnosno izloženosti izračunava se na način da se vrednost bilansnih pozicija umanjjenih za ispravke vrednosti, kao i vrednost vanbilansnih stavki umanjjenih za rezervisanja za gubitke, pre primene faktora konverzije, koriguje za faktor volatilnosti koji je primenljiv na odnosnu izloženost. Za obračun prilagođene vrednosti izloženosti i sredstava obezbeđenja koriste se propisani faktori volatilnosti, koji važe u slučaju dnevnog vrednovanja izloženosti, odnosno sredstva obezbeđenja.

Banka svaki segment izloženosti pokriva određenim sredstvom obezbeđenja, uz poštovanje opšteg principa da se prvo primenjuju instrumenti koji omogućavaju najveće umanjeње izloženosti riziku.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti deponovani kod banke koja nije jedna od ugovornih strana imaju tretman garancije, odnosno jemstva banke kod koje su deponovani, prilikom prilagođavanja kreditnim rizikom ponderisane aktive za efekte korišćenja ovih sredstava.

Kreditnim rizikom ponderisana aktiva prilagođava se za efekte korišćenja polisa životnog osiguranja vinkuliranih u korist Banke na način da se obezbeđenom delu odnosno izloženosti (vrednost odnosno izloženosti do visine otkupne vrednosti polise životnog osiguranja) dodeljuju definisani ponderi kreditnog rizika.

Finansijski instrumenti koje je izdala druga banka, koja nije jedna od ugovornih strana, i koje će ta banka otkupiti po zahtevu vlasnika instrumenata imaju tretman garancije, odnosno jemstva banke kod koje su deponovani, prilikom prilagođavanja kreditnim rizikom ponderisane aktive za efekte korišćenja ovih sredstava.

Kreditnim rizikom ponderisana aktiva se prilagođava za efekte korišćenja bilansnog netiranja shodnom primenom odredbi za tretman kreditne zaštite u obliku finansijske imovine, pri čemu obaveze Banke po kreditima i depozitima koje su predmet bilansnog netiranja imaju tretman sredstva obezbeđenja u obliku gotovine.

Kreditnim rizikom ponderisana aktiva se prilagođava za efekte korišćenja standardizovanih sporazuma o netiranju primenom složenog metoda, pri čemu hartije od vrednosti ili roba koje su prodane, date u zajam ili predate po osnovu tog sporazuma predstavljaju izloženost Banke, a hartije od vrednosti ili roba iste vrste koje su kupljene, uzete u zajam ili primljene po osnovu tog sporazuma, predstavljaju sredstvo obezbeđenja.

Podobnim garancijama i kontragarancijama se priznaju one po kojima su pružaoci kreditne zaštite:

- 1) države i centralne banke;
- 2) teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave;
- 3) međunarodne razvojne banke;
- 4) međunarodne organizacije kojima se u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke dodeljuje ponder kreditnog rizika 0%;
- 5) javna administrativna tela na koja se primenjuje isti tretman kao na izloženosti prema državama i centralnim bankama ili prema bankama;
- 6) banke;
- 7) privredna društva, uključujući matično društvo i podređena društva Banke, sa raspoloživim kreditnim rejtingom podobne agencije za rejting;
- 8) centralni tržišni učesnici.

Od nematerijalnih sredstava kreditne zaštite, Banka najčešće prihvata garancije drugih banaka i jemstva privrednih društava. Banka primenjuje zamenu pondera kreditnog rizika u slučaju primene instrumenata nematerijalne kreditne zaštite samo ukoliko dužnik nije član iste grupe povezanih lica kao pružalac zaštite, prodavac potraživanja nije član iste grupe povezanih lica kao pružalac zaštite i ukoliko njihovo nekorišćenje dovodi do prekoračenja regulatorno propisanih limita koncentracije. Pod obezbeđenim delom odnosne izloženosti smatra se:

1. vrednost odnosne izloženosti, kada je vrednost instrumenta nematerijalne kreditne zaštite jednaka ili veća od vrednosti te izloženosti ili
2. vrednost instrumenta nematerijalne kreditne zaštite, kada je vrednost tog instrumenta manja od vrednosti odnosne izloženosti, a Banka i pružalac zaštite imaju isti prioritet naplate potraživanja u slučaju stečaja ili likvidacije dužnika Banke.

Upravljanje rizikom koncentracije po osnovu korišćenja instrumenata nematerijalne kreditne zaštite je sastavni deo sistema upravljanja kolateralima i definisan je predmetnom politikom Banke, a uključeno je i u proces redovne analize, izveštavanja o ukupnoj izloženosti Banke rizicima, kao i u proces interne procene adekvatnosti kapitala Banke.

Tabela 19: Izloženosti obezbeđene instrumentima kreditne zaštite po klasama izloženosti

u 000 RSD

Klasa izloženosti	Materijalna kreditna zaštita		Nematerijalna kreditna zaštita
	Iznos izloženosti obezbeđenih podobnom finansijskom imovinom	Iznos izloženosti obezbeđenih drugim podobnim instrumentima materijalne kreditne zaštite	
Države i centralne banke	-	-	-
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	-	-	-
Javna administrativna tela	-	-	-
Međunarodne razvojne banke	-	-	-
Međunarodne organizacije	-	-	-
Banke	-	-	-
Privredna društva	547,672	-	-
Fizička lica	12,210	-	-
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	177,214	-	-
Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	6,285	-	-
Visokorizične izloženosti	-	-	-
Pokrivene obveznice	-	-	-
Sekjuritizovane pozicije	-	-	-
Banke i priv.društva sa kratkoročnim kreditnim rejtingom	-	-	-
Ulaganja u otvorene investicione fondove	-	-	-
Vlasnička ulaganja	-	-	-
Ostale izloženosti	89,692	-	-
Ukupno	833,073	-	-

6. Pokazatelj leveridža

Banka izračunava pokazatelj leveridža, u skladu sa Odlukom o izveštavanju banaka, koji predstavlja odnos osnovnog kapitala Banke i ukupnog iznosa izloženosti koja je definisana za obračun pokazatelja leveridža i iskazuje ga u procentima.

Pokazatelj leveridža na dan 31.12.2023. godine iznosi 7.76%.

Tabela 20: Pokazatelj leveridža

u 000 RSD

Vrste izloženosti	Iznos izloženosti
Tekuće izloženosti po osnovu derivata	-
Potencijalne izloženosti po osnovu derivata	82,022
Vanbilansne izloženosti raspoređene u kategoriju niskog rizika (sa faktorom konverzije od 10%)	780,277
Vanbilansne izloženosti raspoređene u kategoriju umerenog rizika (sa faktorom konverzije od 20%)	1,794,852
Vanbilansne izloženosti raspoređene u kategoriju srednjeg rizika (sa faktorom konverzije od 50%)	648,220
Vanbilansne izloženosti raspoređene u kategoriju visokog rizika (sa faktorom konverzije od 100%)	2,575,911
Ostale izloženosti	72,564,538
Izloženosti koje predstavljaju odbitnu stavku od osnovnog akcijskog kapitala	(177,834)
Ukupan iznos izloženosti za potrebe obračuna pokazatelja leveridža	78,267,986
Ukupan osnovni kapital	6,071,614
Pokazatelj leveridža	7.76%

7. Kreditni rizik i kvalitet aktive

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled neizvršenja obaveza dužnika prema Banci

Banka ima definisane kriterijume odobravanja kredita, izmene uslova, produženje roka i restrukturiranja potraživanja, koji su propisani procedurama i metodologijama odobravanja plasmana i upravljanja rizicima.

Pre odobrenja plasmana Banka procenjuje kreditnu sposobnost dužnika, kao primarni izvor otplate plasmana na osnovu interno definisanih kriterijuma, i ponuđeni kolateral, kao sekundarni izvor naplate. Na osnovu identifikovanog i izmerenog nivoa kreditnog rizika (procene finansijskog stanja i kreditne sposobnosti dužnika, kao i vrednosti i pravne sigurnosti kreditne zaštite i drugih relevantnih faktora) i nezavisnog mišljenja o riziku, lica sa ovlašćenjem za odlučivanje o plasmanima, nadležni odbori i organi Banke, saglasno definisanom sistemu odlučivanja, donose Odluku o odobrenju/izmenama plasmana

Donošenje odluka o izlaganju kreditnom riziku, Banka je definisala kroz sistem odlučivanja u zavisnosti od vrste klijenata i nivoa izloženosti. Donosioci kreditnih odluka su: lica sa ovlašćenjem za odlučivanje o plasmanima u Odeljenju obrade kreditnih zahteva fizičkih lica, mikro biznisa i agro klijenata i poslovno izveštavanje, Sektoru akvizicije korporativnih klijenata, Sektoru analize i podrške poslovanju sa korporativnim klijentima i Sektoru analize kreditnog rizika, Kreditni odbor, Izvršni odbor i Upravni odbor.

U skladu sa obimom, vrstom i složenošću poslova koje obavlja, Banka je organizovala proces upravljanja kreditnom rizikom i jasno razgraničila odgovornosti zaposlenih u svim fazama tog procesa. Prihvatljiv nivo izloženosti kreditnom riziku Banke u skladu je sa definisanom Strategijom upravljanja rizicima i zavisi od strukture portfolija Banke, na osnovu koje se vrši limitiranje mogućih uticaja negativnih efekata na finansijski rezultat i adekvatnost kapitala.

U cilju upravljanja kreditnim rizikom, Banka nastoji da posluje sa klijentima dobre kreditne sposobnosti i pribavlja odgovarajuće instrumente obezbeđenja plaćanja. Banka ocenjuje kreditnu sposobnost svakog klijenta u momentu podnošenja zahteva i vrši monitoring dužnika, plasmana i kolaterala, kako bi bila u mogućnosti da preduzme odgovarajuće aktivnosti u cilju naplate svog potraživanja.

Banka takođe upravlja kreditnim rizikom i prihvatanjem adekvatnih instrumenata obezbeđenja otplate kredita, formiranjem obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama, kao i utvrđivanjem adekvatne cene koja pokriva rizik plasmana.

Banka vrši kvantitativno i/ili kvalitativno merenje, odnosno procenu identifikovanog kreditnog rizika. Proces merenja kreditnog rizika je zasnovan na merenju nivoa rizičnosti pojedinačnog plasmana na osnovu internih klasa rizika.

Kreditna politika

Kreditna politika Banke sadrži osnovna opredeljenja, principe i kriterijume koje Banka primenjuje, uz poštovanje zakonske regulative i principa bankarskog poslovanja. Plasmani Banke usmeravaju se prvenstveno onim klijentima sa kojima Banka ima trajan poslovni odnos, pod uslovom da se obezbeđuje maksimalna sigurnost i rentabilnost plasmana.

Banka odobrava kratkoročne i dugoročne kredite, okvire kreditne aranžmane i sporazume o poslovnoj saradnji i druge proizvode pravnim licima koji uključuju kredite za likvidnost, investicione kredite, kredite za obrtna sredstva, garancije, akreditive, avale i druge oblike jemstava. Najveći segment kreditnog portfolija Banke predstavljaju kreditne izloženosti privrednim društvima. Banka odobrava obezbeđene i neobezbeđene kreditne plasmane, u zavisnosti od procene prirode poslovnih aktivnosti klijenta, finansijske situacije klijenta, načina otplate kredita, kao i usklađenosti ukupne izloženosti Banke sa usvojenim limitima.

Banka odobrava različite vrste kreditnih proizvoda stanovništvu. U cilju procene nivoa izloženosti koje Banke smatra prihvatljivim da odobri, Banka utvrđuje kreditnu sposobnost klijenta i vrednost sredstva obezbeđenja po kreditu ukoliko se radi o obezbeđenim kreditima. Banka je razvila scoring sistem za fizička lica na osnovu kojeg se procenjuje rizik kreditnog izlaganja Banke fizičkim licima.

Preuzete obaveze kreditiranja

Garancije i odobreni akreditivi su neopoziva jemstva da će Banka izvršiti isplatu u slučaju nemogućnosti klijenta da podmiri svoje obaveze prema trećim stranama i predstavljaju jednaki kreditni rizik kao i krediti. Preuzete obaveze kreditiranja predstavljaju neiskorišćene delove odobrenih kreditnih okvira (revolving krediti i kreditne kartice), garancije ili akreditive, kao

i ostale oblike jemstva. S obzirom da je kreditni rizik povezan s preuzetim neopozivim obavezama kreditiranja, Banka je potencijalno izložena gubitku u iznosu jednakom ukupnim neiskorišćenim sredstvima. Međutim, očekivani iznos gubitka je manji od ukupnog iznosa neiskorišćenih odobrenih sredstava jer je većina preuzetih obaveza za kreditiranje povezana s održavanjem specifičnih kreditnih standarda od strane klijenata. Banka prati period do dospeća preuzetih obaveza kreditiranja, jer navedene dugoročne obaveze predstavljaju veći kreditni rizik od kratkoročnih.

Opis postupaka za identifikovanje, merenje i procenu kreditnog rizika

Banka vrši kvantitativno i/ili kvalitativno merenje, odnosno procenu identifikovanog kreditnog rizika. Proces merenja kreditnog rizika je zasnovan na merenju nivoa rizičnosti pojedinačnog plasmana na osnovu internih klasa rizika. Sistem internih klasa rizika je instrument za donošenje pojedinačnih odluka i procenjivanje nivoa rizika pojedinačnog plasmana. Pored navedenog, sistem internih klasa rizika služi za procenjivanje nivoa rizika ukupnog portfolija, a koristi se i u postupku obezvređenja plasmana u cilju rangiranja nivoa rizičnosti i iskazivanja realne vrednosti potraživanja. Sistem internih klasa rizika podleže redovnoj reviziji i unapređenju.

Na osnovu analize zahteva i preliminarne analize podataka o podnosiocu zahteva (i/ili drugog lica sa kojim će Banka potencijalno uspostaviti poslovni odnos u napred navedenom smislu), vrši se kreditna analiza finansijske pozicije predmetnog/ih lica i izrađuje Informacija o izvršenim analizama koja sadrži i mišljenje o kreditnom bonitetu predmetnog/ih lica, nameni i opravdanosti zahteva, podatke o povezanim licima predmetnog/ih lica, ostalim relevantnim podacima za merenje i konačnu procenu kreditnog rizika.

Nakon preliminarne analize pristupa se merenju i proceni kreditnog rizika koja se vrši u nezavisnoj organizacionoj jedinici za upravljanje rizicima, u skladu sa internim metodologijama procene kreditnog rizika, a na osnovu predviđenih kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja koji definišu ocenu kreditnog rizika utvrđuje se klasa rizika lica sa kojima Banka potencijalno može da uspostavi poslovni odnos.

Mišljenje organizacione jedinice za analizu kreditnog rizika predstavlja jedan od obaveznih elemenata potrebnih za odlučivanje da li da se nastave dalje aktivnosti po osnovu zahteva za odobravanje izloženosti i prilaže se uz predmetni predlog organizacionih jedinica za preuzimanje rizika nadležnom nivou odlučivanja, prilikom razmatranja i donošenja odluke.

Banka u proceni kreditnog rizika koristi pristup koji obuhvata sledeće osnovne komponente:

- Utvrđivanje verovatnoće neizmirenja obaveze dužnika. Ovaj pristup pretpostavlja obavezno ocenjivanje kreditnog rejtinga svakog dužnika, kao i procenu rizika svake poslovne transakcije. Pri tome, obezbeđuje se utvrđivanje rejtinga dužnika i kreditnog rizika pre donošenja odluke nadležnog nivoa odlučivanja u Banci o odobravanju kreditnih plasmana;
- Utvrđivanje izlaganja kreditnom riziku za svaki novi proizvod koji se uvodi u ponudu Banke;
- Utvrđivanje gubitaka u slučaju nastupanja statusa neizmirenja obaveza. Na ovaj način se obračunava pokazatelj stope naplate po neizmirenoj obavezi u zavisnosti od visine rizika konkretnog plasmana;
- Utvrđivanje redovnosti u servisiranju obaveza. Na ovaj način utvrđuje se jedan od bitnih elemenata koji se koristi i za procenu stvarne vrednosti plasmana (obezvređenje na individualnoj i grupnoj osnovi), kao i za klasifikaciju potraživanja u skladu sa Odlukom o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki Banke;
- Propisivanje koncentracije kreditne izloženosti prema jednom dužniku, odnosno grupi povezanih lica, privrednoj grani i drugim relevantnim faktorima, radi obezbeđenja disperzije rizika;
- Utvrđivanje potrebnog kapitala za pokriće kreditnog rizika kojem je Banka izložena. Kapital za pokriće izloženosti kreditnom riziku se posmatra kao regulatorni i interni. Banka u procesu interne procene adekvatnosti kapitala utvrđuje da li je regulatorno obračunat kapital prema izabranom pristupu Banke dovoljan za pokriće izloženosti Banke svim aspektima kreditnog rizika.

Kada se utvrdi da postoji rizik da obaveze klijenta neće biti ispunjene u celosti, tj. da će Banka biti u situaciji da mora da primeni mere u cilju naplate potraživanja po osnovu izloženosti, isplaćenog iznosa po osnovu aktiviranih garancija i drugih vanbilansnih stavki, vrši se evidentiranje obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama, a u skladu sa računovodstvenim politikama Banke i Metodologijom za procenu obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama.

Opis načina na koji Banka upravlja kreditnim rizikom i načina na koji Banka procenjuje i upravlja koncentracijama izloženosti u kreditnom portfoliju

Banka upravlja kreditnim rizikom doslednom primenom Politike upravljanja kreditnim rizicima i lošom aktivom i drugih internih akata kojima su jasno definisane obaveze i odgovornosti svih organizacionih jedinica i lica uključenih u proces izlaganja kreditnom riziku.

Upravljanje kreditnim rizikom vrši se:

- Selekcijom kreditnih zahteva, putem korišćenja internih rejting sistema. Selekcija i ocena kreditnih zahteva vrši se na osnovu usvojene interne metodologije za procenu kreditnog rizika (rangiranje klijenata);
- Putem pribavljanja instrumenata obezbeđenja u obliku materijalnih i/ili nematerijalnih tehnika ublažavanja kreditnog rizika. U zavisnosti od procenjenog rizika dužnika i vrste plasmana utvrđuje se potrebna vrsta i nivo obezbeđenja izloženosti;
- Primenom sistema limita, utvrđivanjem prihvatljivih iznosa izloženosti kreditnom riziku na nivou ukupnog portfolija, po segmentima i pojedinačno. Limiti se postavljaju u cilju ublažavanja izloženosti mogućim, ali nepredvidivim negativnim ekstremnim scenarijima, koji dovode do tzv. stresnih gubitaka;
- Primenom sistema ranog upozorenja. Ukoliko jedan ili više pokazatelja sistema ranog upozorenja pokazuju negativni trend, bez indikacija da bi moglo doći do jasnih pozitivnih promena u predstojećem periodu, kategorija rizika dužnika, pokriće izloženosti obezbeđenjem i limiti izloženosti se odmah revidiraju;
- Primenom sistema identifikacije i upravljanja problematičnim izloženostima, odnosno lošom aktivom. U cilju minimiziranja gubitaka Banke vrši se identifikacija i praćenje problematičnih izloženosti kroz sprovođenje predviđenih aktivnosti: informisanje na internom nivou, provera dokumentacije, komunikacija sa dužnikom i/ili pružaocem kreditne zaštite, izmena u klasifikaciji prema riziku. U cilju ostvarivanja najbolje moguće naplate po problematičnim izloženostima, usvaja se plan korektivnih mera, sa utvrđenim aktivnostima i rokovima realizacije.

Operativno upravljanje kreditnim rizikom obuhvata i upravljanje kreditnim portfoliom Banke. Cilj upravljanja kreditnim portfoliom je poboljšanje odnosa prinosa i rizika celokupnog kreditnog portfolija Banke. Za potrebe minimiziranja ukupnog rizika portfolija, vrši se grupisanje plasmana u segmente po definisanim karakteristikama, npr: visina plasmana, ekonomski sektor, privredna grana, povezana lica, zatim analiza strukture i rizika plasmana i prinosa ukupnog portfolija, kao i utvrđivanje i redovno korigovanje cena koja odražavaju rizike i tržišne uslove.

Banka, u cilju ograničavanja koncentracije izloženosti kreditnom riziku, usklađuje svoje kreditno izlaganje sa regulatorno propisanim limitima, ali određuje i sekundarne (interne) limite za sve dužnike sa kojima uspostavlja poslovni odnos. Svrha limita je da visina izloženosti Banke prema konkretnoj ugovornoj strani ne ugrozi solventnost Banke i da obezbedi širu disperziju rizika. Interni limiti izloženosti za dužnike utvrđuju se u zavisnosti od vrste dužnika, prema utvrđenoj klasi rizika dužnika, finansijskoj situaciji dužnika, uzimajući u obzir i podatke o zaduženosti kod drugih finansijskih institucija.

Aktivnost Banke koja podrazumeva preuzimanje kreditnog rizika, koja predstavlja dominantnu poslovnu aktivnost Banke, mora da bude izraz procesa planiranja koji primarno obuhvata planiranje izloženosti na agregatnom nivou, tj. prema nekoj od definisanih kategorija: sektor, privredna grana, vrsta izloženosti, klasa rizika i zemlja porekla klijenta, kao i realnu rizičnu poziciju Banke i njene mogućnosti.

Usvajanje limita rizika koncentracije kreditne izloženosti je u nadležnosti Upravnog ili Izvršnog odbora Banke, u zavisnosti od vrste i nivoa limita. Interni limiti rizika koncentracije kreditne izloženosti se posmatraju na nivou poslovanja sa pravnim i fizičkim licima izloženim kreditnom riziku i na nižem nivou u okviru poslovanja sa pravnim licima prema klasifikaciji dužnika i privrednoj grani kojoj ista pripadaju.

Merenje rizika koncentracije kreditne izloženosti vrši se utvrđivanjem usklađenosti sa internim i regulatornim limitima prema pojedinačnim klijentima ili grupi povezanih lica, kao i uvrđivanjem HHI (Herfindahl-Hirschman Index), kao osnovne mere koncentracije, na osnovu iznosa izloženosti Banke.

Prihvatljivi nivo rizika koncentracije kreditne izloženosti (limit) definisan je vrednošću HHI na osnovu obračuna koncentracije na agregatnom nivou za privredna društva i fizička lica. U slučaju prekoračenja ovih limita, utvrđuju se potencijalne aktivnosti za svođenje izloženosti u okvire definisane limitima, a koje mogu da podrazumevaju ograničavanje plasiranja određenim klijentima ili grupama klijenata na period do usklađivanja sa usvojenim limitima, dodatno angažovanje ili dodatno usmeravanje sredstava ka pojedinim privrednim granama, proizvodima ili pojedinačnim dužnicima. Odluku o odobrenju transakcije kojom se prevazilaze interni limiti rizika koncentracije kreditne izloženosti može da donese Izvršni odbor na osnovu predloga organizacionih jedinica nadležnih za preuzimanje rizika koncentracije.

Nadležnosti i odgovornosti u procesu upravljanja kreditnim rizikom su definisane primarno Politikom upravljanja kreditnim rizicima i lošom aktivom, kao i drugim internim aktima Banke.

Opis politika za identifikovanje problematičnih potraživanja i restrukturiranih potraživanja

U cilju zaštite od rizika neizmirenja obaveza u poslovanju sa klijentima, Banka preduzima sledeće mere za regulisanje potraživanja: produženje roka, restrukturiranje, poravnanje, preuzimanje sredstava obezbeđenja u cilju naplate potraživanja, zaključenje ugovora sa zainteresovanim trećim licem, pokretanje sudskog spora i ostale mere.

Ukoliko preduzete mere regulisanja plasmana, odnosno prinudne naplate i sudskog postupka, nisu dale očekivane rezultate, odnosno kada ne postoji mogućnost naplate potraživanja u celosti, inicira se predlog za trajan otpis preostalog potraživanja Banke, ili prenos iz bilansne u vanbilansnu evidenciju.

Banka identifikuje, meri, prati i kontroliše lošu aktivu u svim dimenzijama, što joj omogućava da kontroliše potreban iznos kapitala u odnosu na taj rizik, kao i da teži da ostvari adekvatnu kompenzaciju na ime rizika koji je nastao. Strategija Banke u upravljanju lošom aktivom odnosi se na definisana načela i najviši prihvatljivi nivo loše aktive u Banci.

Politika upravljanja lošom aktivom predstavlja integralni deo procesa planiranja i definiše planirani trend smanjenja učešća loše aktive u ukupnoj bilansnoj i vanbilansnoj izloženosti koja se klasifikuje.

Osnovni cilj upravljanja lošom aktivom je što manje učešće loše aktive u ukupnoj bilansnoj i vanbilansnoj izloženosti Banke koja se klasifikuje, a pored istog ističu se i dodatni ciljevi, u vidu težnje ka nižim apsolutnim iznosima loše aktive, efikasnijoj i efektivnijoj naplati loše aktive, uspešnim sprovođenjem restrukturiranja potraživanja loše aktive i nižim troškovima obezvređenja kao rezultat trendova u kretanju loše aktive.

Banka lošom aktivom upravlja na nivou ukupnog i segmenata portfolija (privredna društva i stanovništvo, uključujući preduzetnike) i na nivou pojedinačnog dužnika.

Kreditne izloženosti koje pokazuju znake sadašnjeg ili bliskog značajnog povećanja rizika, potpunog ili delimičnog neizvršenja obaveza, ili moguće potrebe za naplatom iz sredstava obezbeđenja, predmet su posebnog tretmana u okviru upravljanja lošom aktivom. Banka pod lošom aktivom, pre svega, podrazumeva problematične izloženosti.

U cilju prepoznavanja potencijalnog rizika što je ranije moguće, vrši se kontinuirano praćenje i sledećih pokazatelja: kašnjenje u dostavljanju informacija, povećavanje duga prema drugim bankama, opadanje vrednosti sredstava obezbeđenja ili opadanje rejtinga dužnika, promene u prometu preko računa i stanju na računima kod Banke, opadanje tržišnog učešća, porast konkurencije, česte promene načina poslovanja, promene u kadrovskoj strukturi i dr.

Ukoliko je bilo kakva negativna informacija javno ili na drugi način dostupna, treba da se potvrdi u direktnom kontaktu ili na drugi način, a po potrebi i na osnovu uvida u podatke kod Kreditnog biroa i ustanove razlozi koji su doveli do promena kao i da se o tome odmah informiše. Ukoliko se kroz periodičnu analizu, odnosno procenjivanje, utvrdi postojanje negativnih informacija, obavezno je promptno informisanje. Ukoliko jedan ili više pokazatelja ranog upozorenja pokazuje negativni trend, bez indikacija da bi moglo doći do jasnih pozitivnih promena u predstojećem periodu, dužnik se može staviti na kontrolnu listu (lista dužnika pod dodatnim nadzorom), o čemu se izveštavaju nadležni odbori Banke.

U slučaju sumnje ili konstatacije da postoji problem koji se može negativno odraziti na mogućnost nadoknade potraživanja Banke, odnosno sposobnost dužnika da servisira dug, lica koja su zadužena za identifikaciju porasta rizika dužna su da o tome promptno informišu radi sagledavanje karaktera i uzroka problema, načina identifikacije problema, mogućih implikacija za Banku i predloga mera koje je neophodno preduzeti.

Banka kontinuirano prati naplatu potraživanja, odnosno realizovane naplate po aktiviranim garancijama. Praćenje naplate potraživanja vrši se od momenta realizacije (puštanja sredstava), tokom celokupnog perioda korišćenja, do perioda otplate, pri čemu se analiziraju dospele obaveze po plasmanu. Nakon isteka roka dospeća obaveze, ukoliko ista nije izmirena, preduzimaju se određeni koraci u definisanim vremenskim okvirima.

Po isteku perioda od 90 dana nakon dospeća potraživanja Banke dolazi do identifikacije problematične izloženosti. Problematična izloženost se identifikuje i u ranijim periodima u odnosu na datum dospeća potraživanja ukoliko se dođe do saznanja da je dužnik ušao u proces stečaja, likvidacije, ili neke vrste finansijskog restrukturiranja, u slučaju prodaje potraživanja, kao i ukoliko se evidentira postojanje problematične finansijske situacije koja može (najverovatnije će) rezultirati u nemogućnosti izmirenja obaveze prema Banci iako to još nije slučaj, ne uzimajući u obzir mogućnost naplate po osnovu aktiviranja sredstava obezbeđenja.

Potraživanja se šalju na restrukturiranje na prvi znak trajnog pogoršanja rizika ili mogućeg neispunjavanja obaveza. Nadležni odbor Banke donosi odluku da li izloženost treba restrukturirati ili pokrenuti proces naplate kroz realizaciju sredstava obezbeđenja.

Za restrukturiranje potraživanja se Banka odlučuje, samo ukoliko utvdi da je dužnik sposoban da održi svoju poslovnu aktivnost u narednom periodu i da će u skladu sa planom restrukturiranja moći da izvršava svoje obaveze. Mere restrukturiranja ne smeju se koristiti za privremeno ili trajno prikrivanje stvarnog nivoa rizika potraživanja koja su restrukturirana.

Ukoliko je planom korektivnih mera predviđeno restrukturiranje kao korektivna mera, neophodno je obezbediti i dokumentovati:

1. detaljnu analizu razloga koji su doveli do finansijskih poteškoća dužnika,
2. plan konsolidacije finansijskog stanja i operativnog poslovanja dužnika, a ukoliko je predviđena promena vlasničke strukture, onda je neophodan i plan konsolidacije vlasničke strukture,
3. projekciju novčanih tokova za period od tri godine, ili kraći period ukoliko je plan restrukturiranja na kraći rok od tri godine.

Pored prethodno navedenog vrši se i procena ostvarivosti predloženog plana restrukturiranja, potrebno je obrazložiti efekte i prednosti restrukturiranja i sačiniti novi plan otplate koji će biti osnov daljeg praćenja sprovođenja plana restrukturiranja.

U cilju minimiziranja gubitaka Banke vrši se identifikacija i praćenje problematičnih izloženosti kroz sprovođenje predviđenih aktivnosti: informisanje na internom nivou, provera dokumentacije, komunikacija sa korisnikom kredita ili drugog plasmana i garantom i komunikacija sa nalogodavcem i/ili korisnikom garancije, izmena u klasifikaciji prema riziku.

Informacije o načinu na koji Banka vrši internu klasifikaciju potraživanja

Identifikovanje i merenje kreditnog rizika u slučaju izlaganja Banke privrednim društvima se sprovodi kroz standardizovane interne postupke koji se primenjuju prilikom utvrđivanja klase rizika privrednog društva kojima je Banka izložena ili Banka ima nameru da se izloži u vidu kreditnog plasmana ili neke druge vrste angažovanja koja u sebi sadrži kreditni rizik, a na osnovu procene rizika tog lica.

Raspoređivanje dužnika u definisane klase rizika se obavlja na osnovu izvršene kvantitativne i kvalitativne analize. Skala koju Banka primenjuje pruža osnovu za jednoobrazno klasifikovanje privrednih društava i adekvatnu procenu rizika, utvrđenu za svaku klasu na osnovu očekivane verovatnoće neizmirenja obaveza svake od klasa rizika.

Dodeljivanje klase rizika odlikava verovatnoću da će dužnik dospeti u status neizmirenja obaveza (očekivanu nenaplativost plasmana privrednim društvima u datoj klasi rizika) u periodu od jedne godine.

Kvantitativna analiza obuhvata analizu finansijskih pokazatelja utvrđenih na osnovu zvaničnih (revidiranih, kod obveznika revizije) finansijskih izveštaja privrednih društava, koji se pribavljaju najmanje jednom godišnje.

Nakon utvrđivanja klase rizika na osnovu kvantitativnih faktora, u obzir se uzimaju i kvalitativni faktori i indikatori ranog upozorenja relevantni za dužnike. Kvalitativna analiza obuhvata analizu dodatnih faktora koji mogu imati uticaj na sposobnost privrednog društva da ispuni preuzete obaveze otplate plasmana ili izvrši eventualno plaćanje po osnovu preuzetih vanbilansnih obaveza. Promene u kvalitativnim faktorima se kontinuirano prate i vrši se prilagođavanje kada se relevantne promene faktora evidentiraju kao pouzdane.

Prilikom klasifikacije privrednih društava, Banka koristi internu skalu koja se sastoji od osam klasa koje su prikazane u sledećoj tabeli:

Klasa rizika	Kreditni kvalitet	Opis klase rizika
1	Visok	Izuzetan kreditni položaj – minimalni rizik
2	Srednji	Odličan kreditni položaj – nizak rizik
3	Srednji	Dobar kreditni položaj – ograničen rizik
4	Srednji	Prosečan kreditni položaj – prihvatljiv niži rizik
5	Srednji	Ispodprosečan kreditni položaj – prihvatljiv viši rizik
6	Nizak	Slab kreditni položaj – povišeni rizik
7	Nizak	Veoma slab kreditni položaj – visok rizik
8	Problematičan	Neizvršenje obaveza – rizik koji se ne može kontrolisati

Banka najmanje jednom godišnje sprovodi proces validacije modela rangiranja dužnika, pri čemu se ispituje da li klasifikacije u definisane klase rizika i očekivana verovatnoća neizmirenja obaveza na nivou pojedinačne klase odgovara empirijskim rezultatima u pogledu neizmirenja obaveza u definisanom vremenskom okviru.

Banka za izlaganje prema fizičkim licima i drugim pravnim licima (izuzev privrednih društava), a u smislu rangiranja prema nivou rizika, koristi rangiranja u skladu sa Odlukom o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke u definisane kategorije na osnovu finansijske pozicije dužnika, odnosno pre primene efekata sredstava obezbeđenja i drugih korektivnih faktora klasifikacije.

U sledećoj tabeli prikazana je klasifikacija koji Banka primenjuje u odnosu na nivo rizika:

Kategorija	Kreditni kvalitet	
	pravna lica	fizička lica
A	Visok	Visok
B	Srednji	Srednji
V	Srednji	Nizak
G	Nizak	Nizak
D	Problematičan	Problematičan

Informacije koji se odnose na sredstva obezbeđenja i sredstva stečena naplatom potraživanja

U cilju zaštite od izloženosti kreditnom riziku, najčešća praksa koju Banka koristi, pored redovnog praćenja poslovanja klijenata, je i pribavljanje instrumenata obezbeđenja (kolateralna), kojima se obezbeđuje naplata potraživanja i minimizira kreditni rizik. Iznos i vrsta potrebnog kolateralna zavisi od procene kreditnog rizika druge ugovorne strane.

Banka je Politikom upravljanja kolateralima definisala opredeljujuće principe i osnovne smernice u prihvatanju, vrednovanju i praćenju kolateralna koje Banka prihvata kao instrumente kreditne zaštite plasmana. Ciljevi ove politike su:

- Ostvarivanje jednoobrazne prakse u sagledavanju adekvatnosti kolateralna,
- Jednoobrazno vrednovanje kolateralna,
- Kontinuirano praćenje vrednosti kolateralna i
- Veća naplativost rizičnih plasmana.

Osnovni principi kojima se Banka rukovodi pri upravljanju kolateralima su:

- Banka po plasmanima pribavlja adekvatan kolateral, odnosno kolateral usklađen sa osnovnim elementima konkretne transakcije (iznos, rok i vrsta plasmana, dinamika otplate, namena i drugo) kao sekundarni izvor otplate plasmana, odnosno u cilju povećanja stepena naplativosti rizičnih plasmana;
- Nadležni organ odlučivanja, uključujući i lica sa ovlašćenjem za odlučivanje, određuju vrstu i vrednost kolateralna prema nivou identifikovanog rizika i navedeno je sastavni deo Odluke o odobravanju plasmana;
- Banka utvrđuje vrednost kolateralna u skladu sa važećim standardima vrednovanja opredeljenim relevantnim zakonskim propisima i odlukama regulatora;
- Banka kontinuirano prati vrednost i utrživost uspostavljenog kolateralna;
- Kolateral mora biti takve prirode i uspostavljen na takav način da u slučaju nesolventnosti, stečaja i likvidacije dužnika ili založnog dužnika (davaoca/vlasnika instrumenta obezbeđenja), obezbeđenje ostaje na snazi i omogućava Banci naplatu dela ili potraživanja u celosti;
- Ukoliko kao kolateral služi pokretna i nepokretna imovina (osim zemljišta), onda takav kolateral mora da bude osiguran i polisa vinkulirana u korist Banke, izuzev ako odlukom nadležnog nivoa odlučivanja nije drugačije definisano.

Politikom su definisane vrste kolateralna za koje su predviđeni ponderi vrednosti kolateralna, koji su osnova za utvrđivanje faktora umanjenja vrednosti kolateralna. Banka za sledeće vrste kolateralna utvrđuje specifične faktore umanjenja vrednosti kolateralna: kolateralni u obliku finansijske imovine, kolateralni u vidu hartija od vrednosti (u zavisnosti od vrste emitenta), kolateralni u vidu potraživanja, kolateralni u vidu polise osiguranja vinkulirane u korist Banke, kolateralni u vidu hipoteke na nepokretnostima, procenjenim po tržišnoj vrednosti (u zavisnosti od vrste nepokretnosti: poslovna, stambena), kolateralni u vidu zaloge na pokretnim stvarima (roba, proizvodi i ostala pokretna imovina), kolateralni u vidu garancija i kontragarancija.

Uslovi za materijalno vrednovanje nepokretnosti su: podobnost nepokretnosti za upis hipoteke i osiguranje nepokretnosti (sa preporukom vinkulacije u korist Banke). Uslovi za materijalno vrednovanje pokretne stvari su: podobnost

stvari za upis založnog prava, osiguranje pokretne stvari (sa preporukom vinkulacije u korist Banke), mogućnost prodaje založene stvari. U slučaju kolaterala u vidu garancija i kontragarancija, Banka prihvata samo bezuslovne garancije (garancije bez prigovora i garancije na prvi poziv).

Iznos garancije mora da pokriva minimalno vrednost plasmana (glavnicu), uz preporuku da predmetni iznos bude uvećan za naknade i redovnu kamatu, kao i sve vrste plaćanja koje je dužnik obavezan da učini. Uslovi za materijalno vrednovanje založenih hartija od vrednosti su da Banka poseduje dokument o zalozi (najčešće ugovor ili založna izjava) koji je potpisao vlasnik hartije od vrednosti i nepostojanje tereta u korist trećih lica na hartijama koje se zalažu. Stepenn pokrivenosti plasmana kolateralom se računa kao odnos iznosa založenog potraživanja uz primenu pondera vrednosti kolaterala u visini od 85% i odobrenog iznosa plasmana.

Prilikom utvrđivanja očekivanih novčanih tokova od realizacije kolaterala, za potrebe procene obezvređenja na individualnom nivou, Banka primenjuje faktore umanjenja vrednosti kolaterala (haircut-ove) u zavisnosti od vrste kolaterala, a na osnovu izvršene analize koja je u najvećoj meri bazirana na analizi tržišta, na tražnji za određenom vrstom sredstva obezbeđenja, iskustvu drugih učesnika na finansijskom tržištu, volatilnosti hartija od vrednosti i u manjoj meri na prethodnom iskustvu u Banci. Revizija faktora umanjenja vrednosti vrši se u slučaju procene da je došlo do značajnih promena na tržištu, ili u procesima realizacije sredstava obezbeđenja koji mogu imati značajan uticaj na visinu moguće naplate kroz realizaciju istih. Za specifične vrste kolaterala, ili u slučaju postojanja informacija o mogućnosti realizacije kolaterala (ili procena mogućnosti) u drugačijim vrednostima od definisanih, utvrđivanje faktora umanjenja vrednosti kolaterala se može izvršiti na osnovu procene analitičara, uz adekvatno obrazloženje.

Banka nema značajan iznos sredstava stečenih naplatom potraživanja, ni po broju ni po vrednosti. Banka ima samo jednu stambenu nepokretnost stečenu naplatom potraživanja koja je služila kao sredstvo obezbeđenja stambenog kredita fizičkom licu, što je posledica činjenice da je Banka prevashodno orijentisana na saradnju sa pravnim licima i da nema razvijenu poslovnu mrežu.

Svi instrumenti obezbeđenja, izuzev menica, jemstva i pristupa dugu, moraju imati poznatu vrednost.

Vrednovanje kolaterala obavezno se vrši pre zaključenja ugovora o poslovnoj saradnji, kao i u toku važenja ugovora u dinamici propisanoj internim aktima Banke. Ukoliko po proceni Banke, dođe do poremećaja uslova na tržištu koji značajno mogu uticati na vrednost kolaterala, može se zahtevati izrada nove procene vrednosti kolaterala od strane ovlašćenog procenitelja / sudskog veštaka. Kada se radi o zalozi na nepokretnostima, Banka je u obavezi da poveri procenu vrednosti kolaterala, najmanje jednom u tri godine, ovlašćenom procenitelju sa Liste Banke.

Osnovica za vrednovanje hartija od vrednosti je fer vrednost istih utvrđena na osnovu tržišnih cena (ukoliko se istima trguje na organizovanom tržištu kapitala), ili vrednost utvrđena primenom modela (ukoliko se ne radi o tržišnim hartijama od vrednosti). Osnovicu za vrednovanje založenog potraživanja predstavlja iznos naveden u ispravi (dokumentu) kojim se potvrđuje potraživanje. Osnovicu za vrednovanje založene polise predstavlja otkupna vrednost polise. Otkupna vrednost polise utvrđena je od strane društva za osiguranje koje je izdalo predmetnu polis. Osnovica za obračun materijalne vrednosti nepokretnosti je tekuća tržišna vrednost (npr. cena po kojoj bi imovina mogla da se proda nezavisnom kupcu u vreme procene, pod pretpostavkom da se imovina javno ponudi). Procenu vrednosti nekretnine vrši ovlašćeni procenitelj sa Liste Banke. Osnova za obračun materijalne vrednosti pokretnih stvari je tekuća tržišna vrednost, odnosno procenjena vrednost ili kupovna vrednost (ukoliko je nova stvar).

Informacije koje se odnose na postupak utvrđivanja obezvređenja potraživanja

Obezvređenje plasmana ima za cilj obezbeđenje razumnog, opreznog i pravovremenog utvrđivanja gubitaka, kako bi se zaštitio kapital Banke u periodu kada gubitak bude i definitivno potvrđen (realizovan) zbog nemogućnosti naplate ugovorenih iznosa ili odlivom sredstava za izmirenje potencijalnih obaveza. Banka je u skladu sa zahtevima MSFI 9, definisala kriterijume za razvrstavanje finansijskih instrumenata u nivoe obezvređenja (nivo 1, 2 i 3) u zavisnosti od stepena povećanja kreditnog rizika od momenta inicijalnog priznavanja.

Nivo 3 odgovara problematičnim (default) potraživanjima, nivo 1 i nivo 2 predstavljaju potraživanja kod kojih ne postoji objektivan dokaz obezvređenja, pri čemu se u nivo 2 svrstavaju potraživanja kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na momenat inicijalnog priznavanja. Budući da različiti nivoo obezvređenja imaju za rezultat različite načine obračuna očekivanih kreditnih gubitaka (12-mesečni očekivani kreditni gubici se obračunavaju za potraživanja u nivou 1, dok se za potraživanja u nivou 2 i nivou 3 obračunavaju "lifetime" očekivani kreditni gubici – za ceo period trajanja finansijskog instrumenta).

Banka je razvila internu metodologiju za obračun obezvređenja za privredna društva i obračunala parametre rizika (EAD, PD, LGD) u skladu sa zahtevima MSFI 9. Diskontna stopa koja se koristi u obračunu je prvobitna efektivna kamatna stopa pojedinačnog ugovora. Za potrebe obračuna očekivanih kreditnih gubitaka za ceo period trajanja finansijskog instrumenta ("lifetime"), Banka je razvila metodologiju za utvrđivanje EAD-a (Exposure at Default – izloženost u momentu nastupanja statusa neizmirenja obaveza) za sve periode do konačne ročnosti finansijskog instrumenta. Za proizvode koji se amortizuju i za koje su raspoloživi planovi otplate, budući EAD se utvrđuje na osnovu planova otplate.

Kod procene verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama, Banka umanjuje izloženost za faktor kreditne konverzije (Credit Conversion Factor – CCF). U skladu sa MSFI 9 standardom, Banka je na osnovu iskustva obračunala faktore kreditne konverzije koji predstavljaju verovatnoću konverzije vanbilansnih izloženosti u bilansne i zaključila da ne raspolaže dovoljnim brojem istorijskih podataka za definisanje CCF. Zbog toga, Banka koristi najbolju aproksimaciju vrednosti parametra CCF, a to su faktori konverzije definisani Odlukom o adekvatnosti kapitala banke Narodne banke Srbije. Za obračun obezvređenja izloženosti prema Republici Srbiji, Narodnoj banci Srbije i drugim izloženostima sa ponderom kreditnog rizika nula, Banka koristi podatke o vrednosti verovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza (Probability of default) od eksterne rejting agencije Moody's, kao i vrednost LGD parametra (gubitak usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza) od 45% u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke.

Objektivni dokazi obezvređenja

Obezvređenje plasmana se vrši na osnovu procene očekivanih budućih novčanih tokova iz poslovanja klijenata ili realizacijom sredstava obezbeđenja, ukoliko se proceni da će realno plasman biti namiren iz tih sredstava. Banka vrši procenu obezvređenja potraživanja na grupnoj i individualnoj osnovi.

Obezvređenje na individualnoj osnovi se obračunava ukoliko postoje objektivni dokazi obezvređenja koji su rezultat jednog ili više događaja nastalih nakon inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva i ukoliko postoji merljivo smanjenje očekivanih budućih tokova gotovine.

Objektivnim dokazima koji ukazuju na potrebu obezvređenja plasmana, smatraju se:

- kada finansijsko stanje dužnika ukazuje na znatne probleme u njegovom poslovanju;
- kada postoje podaci o neizmirenju obaveza, učestalom kašnjenju u otplati ili neispunjavanju drugih ugovornih odredaba;
- kada Banka, usled finansijskih poteškoća dužnika, bitno promeni uslove otplate potraživanja u odnosu na one koji su prvobitno ugovoreni;
- dužnik ne može da izmiri svoje obaveze u celosti bez realizacije sredstva obezbeđenja;
- neprekidna blokada računa preko 60 dana;
- kada postoje izvesne značajne finansijske poteškoće u poslovanju klijenta (bankrotstvo, likvidacija, stečaj ili neka druga vrsta finansijske reorganizacije dužnika) i slično.

Banka na svaki izveštajni datum ispituje da li je nakon početnog priznavanja došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika finansijskog instrumenta. Banka pri ispitivanju posmatra promenu rizika od neispunjenja obaveza tokom očekivanog veka trajanja finansijskog instrumenta, a ne promenu iznosa očekivanih kreditnih gubitaka. U svrhu tog ispitivanja Banka upoređuje rizik od neispunjenja obaveze povezan s finansijskim instrumentom na datum izveštavanja s rizikom od neispunjenja obaveze povezanim s finansijskim instrumentom na datum početnog priznavanja i pri tome uzima u obzir sledeće kriterijume, koji upućuju na znatno povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja:

- potraživanje je u docnji preko 30 dana,
- došlo je do pogoršanja interne klase rizika za dve ili više klasa, za privredna društva, odnosno dve kategorije po klasifikaciji NBS za banke, preduzetnike, jedinice lokalne samouprave i javna administrativna tela i dva eksterna kreditna rejtinga agencije Moody's za države i centralne banke,
- potraživanje nije u statusu neizmirenja obaveza, ali je restrukturirano.

Ispunjenost bilo kog od navedenih kriterijuma je dovoljan uslov za raspoređivanje potraživanja u nivo 2.

Ukoliko nije ispunjen nijedan od navedenih kriterijuma, potraživanje ostaje u nivou 1, odnosno smatra se da su ovi finansijski instrumenti izloženi niskom kreditnom riziku, tj. niskom riziku neizmirenja obaveza. Dužnik je sposoban da u kratkom roku (o dospeću ili sa docnjom ne dužom od 30 dana) ispunji ugovorne obaveze u pogledu novčanih tokova, te da njegovu sposobnost izmirenja obaveza nepovoljne promene privrednih i poslovnih uslova dugoročno mogu, ali i ne moraju umanjiti.

Ukoliko se prilikom naredne procene kvaliteta potraživanja utvrdi da je iznos potraživanja po kome je docnja bila duža od 30 dana – što je bio osnov za raspoređivanje potraživanja u nivo 2 – u međuvremenu naplaćen, potraživanje će biti premešteno iz nivoa 2 u nivo 1.

Ukoliko se prilikom naredne procene kvaliteta potraživanja raspoređenog u nivo 2, u međuvremenu utvrdi kategorija čiji je nivo kvaliteta bolji, isti ili za jednu kategoriju lošiji u odnosu na momenat incijalnog odobrenja, potraživanje će biti premešteno iz nivoa 2 u nivo 1. Za potraživanja kod kojih se kao osnov za utvrđivanje kreditnog kvaliteta koriste finansijski izveštaji, za prelazak potraživanja iz nivoa 2 u nivo 1 osnov mogu biti samo zvanični finansijski izveštaji.

Potraživanje se raspoređuje u nivo 3 u slučaju da je u statusu neizmirenja obaveza.

Grupno procenjivanje

Obezvredjenje se procenjuje grupno po svim plasmanima kod kojih nije identifikovan objektivni dokaz obezvređenja i nalaze se u nivou 1 – standard klijenti i u nivou 2 – klijenti sa identifikovanim povećanjem kreditnog rizika, kao i potraživanja po osnovu provizija i drugih potraživanja koja nemaju elemente za svođenje na sadašnju vrednost.

Grupna procena se vrši po grupama prema sličnim karakteristikama u pogledu kreditnog rizika koje se formiraju na osnovu interno propisane metodologije, bazirane na sistemu internih klasa rizika i to na mesečnom nivou.

Banka koristi sledeće metode grupisanja radi procenjivanja očekivanih kreditnih gubitaka na grupnoj osnovi:

- interne klase kreditnog rizika;
- vrsta plasmana (na primer: kreditne kartice, minusi po tekućim računima, itd.);
- vrsta dužnika (na primer: banke, privredna društva, jedinice lokalne samouprave, preduzetnici, država, centralna banka);
- urednost u izmirivanju obaveza;
- promena u rejtingu potraživanja.

U obračunu obezvređenja primenjuje se princip budućeg očekivanog gubitka, u skladu sa MSFI 9, kroz uključivanje uticaja očekivanog kretanja makroekonomskih varijabli na buduće kretanje verovatnoće gubitka na bazi statistički dokazanih međuzavisnosti.

Troškovi obezvređenja finansijskih instrumenata, kod kojih se ne smatra da postoji značajno pogoršanje kreditnog rizika, obračunati su na osnovu 12-mesečnih očekivanih kreditnih gubitaka (Expected Credit Loss – ECL). Svi finansijski instrumenti kod kojih je realizovano pogoršanje kreditnog rizika klasifikovani su u nivo 2 i troškovi obezvređenja obračunati su na osnovu očekivanih kreditnih gubitaka za ceo životni vek instrumenta.

Za sektor privrede i stanovništva, Banka obračunava očekivane kreditne gubitke (obezvređenje) na sledeći način:

$$ECL = \sum_{t=1}^T (EAD_t * MPD_t * LGD_t * DF_t)$$

ECL	Expected credit loss (očekivani kreditni gubitak)
EAD	Exposure at default (izloženost u trenutku default-a)
MPD	Marginal Probability of default (marginalna verovatnoća default-a)
LGD	Loss given default (gubitak u slučaju default-a klijenta)
DF	EIR based discount factor (diskontni faktor gde je kao diskontna stopa uzeta efektivna kamatna stopa za odgovarajuću ročnost)

Navedena formula koristi se za izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka (obezvređenja) u nivoima 1 i 2, uz respektovanje vremenskog horizonta.

EAD, odnosno izloženost u trenutku nastupanja statusa default-a, predstavlja procenu knjigovodstvene vrednosti u skladu sa MSFI 9 u momentu default-a, uzimajući u obzir profil ugovorenih novčanih tokova, kao i moguća korišćenja sredstava iz odobrenih linija pre momenta default-a.

Izloženost usled neispunjenja obaveza (EAD) predstavlja bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskih instrumenata koji podležu obračunu umanjenja vrednosti, uzimajući u obzir i mogućnost klijenta da poveća svoju izloženost pri neispunjenju obaveza.

PD predstavlja procenu verovatnoće neispunjenja obaveza u datom vremenskom periodu. Neispunjenje obaveza se može desiti samo u određeno vreme tokom procenjenog perioda, ukoliko se nije prethodno prestalo sa priznavanjem instrumenta, a Banka je još uvek izložena. Banka na osnovu istorijskih podataka izračunava PD parametar posebno u sektoru privrede i sektoru stanovništva.

Za obračun obezvređenja plasmana u nivou 1, Banka koristi jednogodišnje vrednosti PD parametra za prvih 12 meseci. Kod obračuna obezvređenja plasmana u nivou 2, gde se obezvređenje obračunava za svaku godinu trajanja finansijskog sredstva, Banka koristi marginalni PD koji predstavlja razliku dva kumulativna PD, između $t+1$ i t , gde t predstavlja vremenski period od jedne godine. Kumulativni PD se odnosi na verovatnoću default-a koja će se desiti zaključno sa periodom t . Verovatnoća da će se realizovati default pre ili zaključno sa rokom dospeća T odgovara vrednosti lifetime PD parametra, odnosno verovatnoći default-a za ceo period trajanja finansijskog instrumenta.

LGD Gubitak u slučaju neizmirenja obaveza je procena gubitaka koji se javljaju u slučaju neizmirenja obaveza u određeno vreme. Zasniva se na razlici između ugovorenih novčanih tokova i novčanih tokova koje bi kreditor očekivao da primi, uključujući i realizaciju kolaterala. To je obično izraženo kao procenat EAD-a. Banka u svojoj proceni kreditnih gubitaka odmerenih u skladu sa Metodologijom procene obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama i MSFI 9 standardom, želi da odrazi mogućnost naplate novčanih tokova kako iz redovnih novčanih tokova, ali i iz realizacije kolaterala i drugih sredstava obezbeđenja, koji su direktno povezani sa finansijskim instrumentom.

Poslednji korak u obračunu obezvređenja je diskontni faktor – DF u cilju svodenja na sadašnju vrednost. Za diskontovanje se koristi inicijalna efektivna kamatna stopa u čiji obračun ulaze samo one kamate i naknade koje se mogu identifikovati kao direktan prihod Banke. U nivou 2, period na koji se vrši diskontovanje, zavisi od roka trajanja finansijskog sredstva, dok je u nivou 1, vremenski faktor uvek jednak jednoj godini (12 meseci).

Za obračun obezvređenja za izloženosti prema državama, finansijskim institucijama i obezvređenje hartija od vrednosti, Banka koristi drugačiji način obračuna obezvređenja. Banka ne poseduje adekvatnu istoriju u pogledu migracija u status default izloženosti prema državama i finansijskim institucijama. Prilikom procene obezvređenja i rizika default-a izloženosti po osnovu finansijskih instrumenata država, njenih organa, centralnih banaka, kao i finansijskih institucija, Banka se oslanja na istraživanja i podatke eksterne rejting agencije Moody's.

Ključni stavovi, pretpostavke i procene koje Banka primenjuje u postupku procene obezvređenja

Prilikom procene obezvređenja na individualnoj osnovi, iznosi koji se očekuju da će biti naplaćeni u budućnosti zavise od procene nadoknadivosti potraživanja na bazi dokazivih, razumnih i prihvatljivih pretpostavki. Mogući obim gubitka utvrđuje se na osnovu najnovijih dostupnih informacija. Procena nadoknadivosti potraživanja se vrši na osnovu faktora kao što su:

1. finansijski položaj dužnika (kreditna sposobnost) uključujući realističnu procenu, na osnovu finansijskih i poslovnih informacija, verovatnoće budućih novčanih tokova,
2. kvaliteta i realizacione fer vrednosti kolaterala, troškova u vezi sa realizacijom kolaterala,
3. urednosti u dosadašnjem servisiranju obaveza.

Na osnovu navedenih osnovnih, ali i ostalih raspoloživih informacija, procenjuju se ukupni novčani tokovi od potraživanja koji određuju nadoknadivost potraživanja, a na bazi najmanje dva različita scenarija, čijim ponderisanjem se dobija nadoknativa vrednost, na način da najveće učešće u ponderu ima scenario koji je procenjen kao najrealističniji.

Prilikom ocene stepena obezvređenja posebno se uzimaju u obzir sledeći elementi:

- Nefinansijski faktori koji mogu uticati na poslovanje dužnika (npr. karakter i kvalitet dužnika),
- Sposobnost otplate duga koja proističe iz profitabilnosti posla i likvidnosti kompanije,
- Kvalitet kolaterala koji osigurava potraživanje, kvalitet dokumentacije pomoću koje Banka realizuje teret na kolateralu i njegov pravni status,
- Opšta situacija u industriji i ekonomskom okruženju u oblasti aktivnosti dužnika,
- Kompletnost kreditne dokumentacije u kreditnom dosijeu,
- Prethodno iskustvo u ispunjenju obaveza prema Banci od strane dužnika.

Ukoliko se raspolože sa dokumentima o mogućoj strukturi reprograma ili restrukturiranja potraživanja (usvojeni planovi restrukturiranja, nacrti ili predlozi planova restrukturiranja, ugovori o reprogramu/restrukturiranju, protokoli o naplati i

sl.) procena nadoknadivosti može da se vrši na osnovu strukture otplate definisane ovim dokumentima ukoliko se na osnovu raspoloživih informacija može konstatovati da postoji značajna izvesnost da će se isti i realizovati. Ukoliko se ne radi o usvojenim i pravnosnažnim dokumentima, na osnovu dobijenih informacija se vrši procena perioda za koji bi naplata u skladu sa istima mogla početi. Ukoliko su dokumenta usvojena, ali nisu pravnosnažna, ili ukoliko dokumenta nisu ni usvojena, primenjuju se definisani minimalni periodi od datuma obračuna za koji se ne očekuje početak primene restrukturiranja u skladu sa predmetnim dokumentima.

Ukoliko naplata Banke zavisi od ishoda sudskog spora, obavezno se vrši, ili pribavlja od angažovanih zastupnika Banke, procena izvesnosti povoljnog ishoda sudskog spora za Banku i procena vremenskog perioda za završetak istog.

Ukoliko postoji očekivanje da plasman nije nadoknativ iz očekivanih novčanih tokova od plasmana, odnosno ukoliko postoji potreba i namera da se potraživanje naplati iz sredstava obezbeđenja (kolaterala) i očekivanje da takva mogućnost postoji, odnosno da će obezbeđenje po plasmanu biti aktivirano, u tom slučaju se procena obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki vrši na osnovu diskontovanih vrednosti očekivanih novčanih tokova od realizacije sredstva obezbeđenja po potraživanjima od klijenta.

U cilju adekvatnog utvrđivanja obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki prilikom naplate potraživanja iz kolaterala, Banka primenjuje očekivano vreme naplate iz kolaterala u zavisnosti od vrste kolaterala. Za specifične vrste kolaterala, ili u slučaju postojanja informacija ili procene o mogućnosti realizacije kolaterala (ili procena mogućnosti) u drugačijim vremenskim periodima od definisanih minimalnih, utvrđivanje perioda realizacije kolaterala se može izvršiti na osnovu procene analitičara uz adekvatno obrazloženje.

Prilikom utvrđivanja očekivanih novčanih tokova od realizacije kolaterala, za potrebe procene obezvređenja na individualnom nivou, Banka primenjuje odgovarajuće faktore umanjenja vrednosti kolaterala (haircut-ove) u zavisnosti od vrste kolaterala, a na osnovu izvršene analize.

Pod nadoknadivim (naplativim) iznosom potraživanja podrazumeva se sadašnja vrednost procenjenih očekivanih budućih priliva po datom plasmanu, a pod nominalnom knjigovodstvenom vrednošću plasmana (vrednosti izložene kreditnom riziku) podrazumeva se stanje potraživanja po osnovu glavnice, dospele kamate, naknade i drugih potraživanja.

Prilikom obračuna obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama vrši se diskontovanje očekivanih novčanih tokova, tj. njihovo svođenje na sadašnju vrednost. Diskontovanje se vrši diskontnom kamatnom stopom koja predstavlja efektivnu kamatnu stopu za očekivane ročnosti novčanih tokova svake kreditne izloženosti.

Ukoliko se radi o plasmanima kod kojih se očekivani novčani tokovi nalaze u okviru kratkog roka, svođenje očekivanih budućih novčanih tokova na sadašnju vrednost putem diskontovanja nije obavezno (ukoliko je efekat diskontovanja nematerijalan), već se obračun može vršiti na osnovu nominalne knjigovodstvene vrednosti.

Nemogućnost potpune naplate se meri gubitkom koji čini razliku između aktuelne knjigovodstvene vrednosti potraživanja i procenjene nadoknativne vrednosti potraživanja koja predstavlja sadašnju vrednost očekivanih budućih novčanih tokova od datog potraživanja, i evidentira se kao obezvređenje bilansne aktive i verovatni gubitak po osnovu vanbilansnih stavki.

Informacije koji se odnose na politiku otpisa potraživanja

Ukoliko se oceni da je postupak koji Banka vodi neefikasan, odnosno da se na osnovu raspoloživih sredstava obezbeđenja ne može očekivati naplata potraživanja, vrši se direktni otpis potraživanja.

Uslov za direktni otpis potraživanja, odnosno isknjižavanje iz poslovnih knjiga, je izvršeno obezvređenje datog potraživanja u celokupnom iznosu, kao i da je od dana dospeća potraživanja proteklo najmanje dve godine.

U slučaju da se postupak naplate dospelih nenaplaćenih potraživanja i dalje vodi, a procenjuje se da je rezultat, kao i vreme naplate potraživanja, neizvesno, može se, u skladu sa procenom, predložiti računovodstveni otpis potraživanja, a naročito u sledećim slučajevima:

- potraživanje koje je obezbeđeno hipotekom na nepokretnosti po osnovu kojeg je klijent u docnji preko tri godine, ukoliko Banka u tom periodu nije otpočela postupak naplate iz sredstva obezbeđenja, niti je ostvarila naplatu od klijenta, odnosno jemca;
- ostala potraživanja kod kojih postoje elementi koji ukazuju na otežanu naplatu (npr. potraživanja od klijenta koji je izbrisan iz registra privrednih subjekata, a nije nastavio da posluje putem statusne promene pripajanja, spajanja ili podele, potraživanja od preminulog fizičkog lica).

Informacije koji se odnose na prihode od kamata na obezvređena potraživanja i njihovo priznavanje

Banka prihode od kamata, od momenta obezvređenja finansijskog sredstva, priznaje u skladu sa zahtevima MRS/MSFI.

Prihodi od kamata po osnovu finansijskih sredstava svrstanih u nivo 3 priznaju se u umanjenom obimu, odnosno primenom efektivne kamatne stope na amortizovanu (neto) vrednost istog. Amortizovana vrednost predstavlja iznos po kome se finansijsko sredstvo odmerava prilikom početnog priznavanja, umanjen za isplate glavnice, uz dodavanje ili oduzimanje kumulirane amortizacije primenom metoda efektivne kamate za sve razlike između početnog iznosa i iznosa pri dospeću i uz oduzimanje svakog umanjenja po osnovu umanjenja vrednosti ili nenaplativosti.

Po osnovu individualno obezvređenih finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti utvrđuje se efekat umanjenja iznosa obezvređenja istog koji se pripisuju isključivo protoku vremena od jednog do drugog izveštajnog perioda. Efekat umanjenja iznosa obezvređenja priznaje se kao prihod od kamata, a iskazuje se kao posebna pozicija u okviru istih, kao prihod po osnovu odmotavanja (unwinding). Promena iznosa obezvređenja je rezultat promena u očekivanim budućim novčanim tokovima gotovine od finansijskog sredstva, bilo usled promene očekivanja u pogledu njihovog iznosa, ili očekivanog trenutka naplate i evidentira se kao prihod ili rashod od promene obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki.

Obračunata kamata na obezvređena finansijska sredstva:

- koja su utužena,
 - za koja je kroz procenu obezvređenja utvrđeno potpuno obezvređenje,
 - od dužnika koji se nalaze u procesu stečaja ili likvidacije,
 - za koja procenjeni očekivani prilivi po uspostavljenim sredstvima obezbeđenja ne pokrivaju potraživanja po osnovu kamate (u iznosu dela kamate koji nije pokriven),
 - za koja je ugovorima o restrukturiranju predviđen otpis potraživanja po osnovu kamate (u iznosu koji je predviđen za otpis),
- predstavlja evidencionu kamatu i prenosi se u vanbilansnu evidenciju.

Informacije koji se odnose na restrukturirana potraživanja

U zavisnosti od konkretnih okolnosti, organizaciona jedinica nadležna za restrukturirana potraživanja može predložiti nadležnim organima neki od mogućih oblika korektivnih mera kao vid restrukturiranja loših plasmana:

- bilateralni sporazum o restrukturiranju,
- multilateralni sporazum o restrukturiranju,
- sporazumno finansijsko restrukturiranje,
- unapred pripremljen plan reorganizacije,
- reorganizacija u stečaju,
- pripremanje i zaključivanje svih vrsta sporazuma i protokola u cilju zaštite ili unapređenja pozicija Banke,
- traženje potencijalnih kupaca za predmete obezbeđenja i drugu imovinu u vlasništvu dužnika i jemaca podobne za namirenje potraživanja Banke.

Za restrukturiranje potraživanja se Banka odlučuje samo ukoliko utvdi da je dužnik sposoban da održi svoju poslovnu aktivnost u narednom periodu i da će, u skladu sa novom dinamikom otplate opredeljenom nakon sprovedenog restrukturiranja, moći da izvršava svoje obaveze. Mere restrukturiranja ne smeju se koristiti za privremeno ili trajno prikrivanje stvarnog nivoa rizika potraživanja koja su restrukturirana.

Ukoliko je planom korektivnih mera predviđeno restrukturiranje kao korektivna mera, neophodno je obezbediti:

- detaljnu analizu razloga koji su doveli do značajnih i sistemskih finansijskih poteškoća u poslovanju klijenta,
- plan, odnosno mere i aktivnosti, koje će biti preduzete sa ciljem konsolidacije finansijskog stanja i operativnog poslovanja klijenta,
- projekciju novčanih tokova za period otplate plasmana koji je predmet restrukturiranja, zasnovanu na realnim i objektivno definisanim pretpostavkama, koja potvrđuje adekvatan kapacitet preduzeća za izmirivanje obaveza u skladu sa novom dinamikom otplate.

Pored prethodno navedenog, vrši se i procena ostvarivosti predloženog plana restrukturiranja, efekata i prednosti restrukturiranja i sačinjava novi plan otplate koji će biti osnov daljeg praćenja sprovođenja plana restrukturiranja.

Kada su u pitanju izloženosti prema fizičkim licima, ukoliko je planom korektivnih mera predviđeno restrukturiranje kao korektivna mera, vrši se, u smislu zakona kojim se uređuje zaštita korisnika finansijskih usluga, procena da li je restrukturiranje ekonomski opravdano, analiza razloga koji su doveli do finansijskih poteškoća dužnika, obrazloženje efekata i prednosti izabrane mere restrukturiranja i izrađuje se novi plan otplate koji će biti osnov daljeg praćenja sprovođenja plana restrukturiranja.

Ukoliko postoje objektivni dokazi obezvređenja, restrukturirana potraživanja se procenjuju na individualnom nivou.

Da bi potraživanje izašlo iz kategorije restrukturiranog potreban je period od najmanje dve godine od dana restrukturiranja, ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:

- restrukturirano potraživanje nije klasifikovano u grupu problematičnih potraživanja;
- dužnik je redovnim uplatama po osnovu glavnice ili kamate otplatio materijalno značajan deo ukupnog iznosa duga tokom najmanje polovine probnog perioda;
- dužnik nije u docnji dužoj od 30 dana ni po jednoj obavezi prema Banci.

U nastavku su prikazani prilozi uz Izveštaj.

8. Prilozi

8.1 Prilog 1 – Podaci koji se odnose na kapital banke (PI-KAP)

u 000 RSD

Redni br.	Naziv pozicije	Iznos	Veza sa OAK*
Osnovni akcijski kapital: elementi			
1	Instrumenti osnovnog akcijskog kapitala i pripadajuće emisione premije	4,380,297	
1.1.	<i>od čega: akcije i drugi instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 8.OAK</i>	4,212,124	tačka 7. stav 1. odredba pod 1) i tačka 8.
1.2.	<i>od čega: Pripadajuće emisione premije uz instrumente iz tačke 1.1. tj. iznos uplaćen iznad nominalne vrednosti tih instrumenata</i>	168,173	tačka 7. stav 1. odredba pod 2)
2	Dobit iz ranijih godina koja nije opterećena nikakvim budućim obavezama, a za koju je skupština banke donela odluku da će biti raspoređena u osnovni akcijski kapital	-	tačka 10.stav 1.
3	Dobit tekuće godine ili dobit iz prethodne godine za koju skupština banke još nije donela odluku da će biti raspoređena u osnovni akcijski kapital koja ispunjava uslove iz tačke 10. st. 2. i 3. za uključivanje u osnovni akcijski kapital	337,688	tačka 10. st. 2. i 3.
4	Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobiti	761,567	tačka 7. stav 1. odredba pod 4)
5	Rezerve iz dobiti i ostale rezerve banke, osim rezervi za opšte bankarske rizike	1,107,584	tačka 7. stav 1. odredba pod 5)
6	Rezerve za opšte bankarske rizike	-	tačka 7. stav 1. odredba pod 6)
7	Učešća bez prava kontrole (manjinska učešća) koja se priznaju u osnovnom akcijskom kapitalu **	-	
8	Osnovni akcijski kapital pre regulatornih prilagodavanja i odbitnih stavki (zbir od 1 do 7)	6,249,448	
Osnovni akcijski kapital: regulatorna prilagodavanja i odbitne stavke			
9	Dodatna prilagodavanja vrednosti (-)	-	tačka 12. stav 5.
10	Nematerijalna ulaganja, uključujući gudvil (umanjena za iznos odloženih poreskih obaveza) (-)	(57,852)	tačka 13. stav 1. odredba pod 2)
11	Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti banke, izuzev onih koja proističu iz privremenih razlika, umanjena za povezane odložene poreske obaveze ako su ispunjeni uslovi iz tačke 14. stav 1. OAK	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 3)
12	Fer vrednosti rezervi u vezi sa dobitima ili gubicima po osnovu instrumenata zaštite od rizika novčanog toka za finansijske instrumente koji se ne vrednuju po fer vrednosti, uključujući i projektovane novčane tokove	-	tačka 12. stav 1. odredba pod 1)
13	IRB pristup: negativan iznos razlike dobijen obračunom u skladu s tačkom 134. OAK (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 4)
14	Povećanje kapitala koje je rezultat sekjuritizacije izloženosti (-)	-	tačka 11.
15	Dobici ili gubici po osnovu obaveza banke vrednovanih prema fer vrednosti koji su posledica promene kreditne sposobnosti banke	-	tačka 12. stav 1. odredba pod 2)
16	Imovina u penzijskom fondu sa definisanim naknadama u bilansu stanja banke (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 5)
17	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala, uključujući i sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala koje je banka dužna ili može biti dužna da otkupi na osnovu ugovorne obaveze (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 6)
18	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci, a koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 7)
19	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja banke u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka nema značajno ulaganje (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 8)
20	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja banke u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka ima značajno ulaganje (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 9)
21	Iznos izloženosti koje ispunjavaju uslove za primenu pondera rizika od 1.250 %, a koje banka odluči da odbije od osnovnog akcijskog kapitala umesto da primeni taj ponder	(114)	tačka 13. stav 1. odredba pod 11)
21.1.	<i>od čega: učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru u iznosu preko 10% kapitala tih lica, odnosno učešća koja omogućavaju efektivno vršenje znatnog uticaja na upravljanje pravnim licem ili na poslovnu politiku tog pravnog lica (-)</i>	(114)	tačka 13. stav 1. odredba pod 11) alineja prva
21.2.	<i>od čega: sekjuritizovane pozicije (-)</i>	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 11) alineja druga
21.3.	<i>od čega: slobodne isporuke (-)</i>	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 11) alineja treća
22	Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti banke i koja proističu iz privremenih razlika (iznos iznad 10% osnovnog akcijskog kapitala banke iz tačke 21. stav 2, umanjeno za iznos povezanih poreskih obaveza ako su ispunjeni uslovi iz tačke 14. stav 1. OAK) (-)	-	tačka 21. stav 1. odredba pod 1)

23	Zbir odloženih poreskih sredstava i ulaganja u lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje iz tačke 21. stav 1. OAK, koji prelazi limit iz tačke 21. stav 3. OAK (-)	-	tačka 21. stav 1.
23.1.	od čega: <i>Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka ima značajno ulaganje</i>	-	tačka 21. stav 1. odredba pod 2)
23.2.	od čega: <i>Odložena poreska sredstva koja proističu iz privremenih razlika</i>	-	tačka 21. stav 1. odredba pod 1)
24	Gubitak tekuće i ranijih godina, kao i nerealizovani gubici (-)	(119,868)	tačka 13. stav 1. odredba pod 1)
25	Iznos poreza u vezi sa elementima osnovnog akcijskog kapitala koji se može predvideti u vreme obračuna kapitala, osim ako je banka prethodno korigovala iznos elemenata osnovnog akcijskog kapitala u iznosu u kojem ti porezi smanjuju iznos do kojeg se elementi osnovnog akcijskog kapitala mogu koristiti za pokriće rizika ili gubitaka (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 12)
26	Iznos za koji odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala banke premašuju iznos dodatnog osnovnog kapitala banke (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 10)
27	Iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama banke	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 13)
28	Ukupna regulatorna prilagodavanja i odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala (zbir od 9 do 27)	(177,834)	
29	Osnovni akcijski kapital (razlika između 8 i 28)	6,071,614	
Dodatni osnovni kapital: elementi			
30	Akcije i drugi instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 23. OAK i pripadajuće emisione premije	-	tačka 22. stav 1. odredbe pod 1) i pod 2)
31	Instrumenti osnovnog kapitala izdati od strane podređenih društava koji se priznaju u dodatnom osnovnom kapitalu**	-	
32	Dodatni osnovni kapital pre odbitnih stavki (30+31)	-	
Dodatni osnovni kapital: odbitne stavke			
33	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala, uključujući instrumente koje je banka dužna da otkupi na osnovu postojeće ugovorne obaveze (-)	-	tačka 26. stav 1. odredba pod 1)
34	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)	-	tačka 26. stav 1. odredba pod 2)
35	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje (-)	-	tačka 26. stav 1. odredba pod 3)
36	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje, isključujući pozicije po osnovu vršenja pokroviteljstva emisije hartija od vrednosti koje se drže pet radnih dana ili kraće (-)	-	tačka 26. stav 1. odredba pod 4)
37	Iznos za koji odbitne stavke od dopunskog kapitala banke premašuju iznos dopunskog kapitala banke (-)	-	tačka 26. stav 1. odredba pod 5)
38	Ukupne odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala (zbir od 33 do 37)	-	
39	Dodatni osnovni kapital (razlika između 32 i 38)	-	
40	Osnovni kapital (zbir 29 i 39)	6,071,614	
Dopunski kapital: elementi			
41	Akcije i drugi instrumenti dopunskog kapitala i subordinirane obaveze, koji ispunjavaju uslove iz tačke 28. OAK i pripadajuće emisione premije uz instrumente	-	tačka 27. stav 1. odredbe pod 1) i pod 2)
42	Instrumenti kapitala izdati od strane podređenih društava koji se priznaju u dopunskom kapitalu **	-	
43	Prilagodavanja za kreditni rizik koja ispunjavaju uslove za uključivanje u dopunski kapital	-	tačka 27. stav 1. odredbe pod 3) i pod 4)
44	Dopunski kapital pre odbitnih stavki (zbir od 41 do 43)	-	
Dopunski kapital: odbitne stavke			
45	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze, uključujući instrumente koje je banka dužna da otkupi na osnovu postojeće ugovorne obaveze (-)	-	tačka 30. stav 1. odredba pod 1)
46	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)	-	tačka 30. stav 1. odredba pod 2)
47	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje (-)	-	tačka 30. stav 1. odredba pod 3)
48	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje, isključujući pozicije po osnovu vršenja pokroviteljstva emisije hartija od vrednosti koje se drže pet radnih dana ili kraće (-)	-	tačka 30. stav 1. odredba pod 4)
49	Ukupne odbitne stavke od dopunskog kapitala (zbir od 45 do 48)	-	
50	Dopunski kapital (razlika između 44 i 49)	-	
51	Ukupni kapital (zbir 40 i 50)	6,071,614	
52	Ukupna rizična aktiva	33,171,018	tačka 3. stav 2.
Pokazatelji adekvatnosti kapitala i zaštitni slojevi kapitala			
53	Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala banke (%)	18.30	tačka 3. stav 1. odredba pod 1)
54	Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala banke (%)	18.30	tačka 3. stav 1. odredba pod 2)

55	Pokazatelj adekvatnosti kapitala banke (%)	18.30	tačka 3. stav 1. odredba pod 3)
56	Ukupni zahtevi za zaštitne slojeve kapitala (%)***	3.70	tačka 4.33.
57	Osnovni akcijski kapital raspoloživ za pokriće zaštitnih slojeva (%)****	10.30	

* OAK – Odluka o adekvatnosti kapitala banke

** popunjava najviše matično društvo koje je na osnovu podataka iz konsolidovanih finansijskih izveštaja, u skladu sa odlukom kojom se uređuje kontrola bankarske grupe na konsolidovanoj osnovi, dužno da izračunava kapital za bankarsku grupu

*** kao procenat rizične aktive

**** računa se kao osnovni akcijski kapital banke (izražen kao procenat rizične aktive) umanjen za osnovni akcijski kapital banke koji se koristi za održavanje pokazatelja adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala banke iz tačke 3. stav 3. odredba pod 1) OAK, pokazatelja adekvatnosti osnovnog kapitala banke iz tačke 3. stav 3. odredba pod 2) OAK i pokazatelja adekvatnosti kapitala banke iz tačke 3. stav 3. odredba pod 3) OAK.

8.2. Prilog 2 – Podaci o osnovnim karakteristikama finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun kapitala banke (PI-FIKAP)

u 000 RSD

Redni br.	Karakteristike instrumenata	Opis
1.	Emitent	ALTA BANKA AD BEOGRAD
1.1.	Jedinstvena oznaka (npr. CUSIP, ISIN ili oznaka Bloomberg za privatne plasmane) <i>Tretman u skladu s propisima</i>	ISIN - RSJUBME48945
2.	Tretman u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke	<i>Instrument osnovnog akcijskog kapitala</i>
3.	Individualni/(pot)konsolidovani/individualni i (pot)konsolidovani nivo uključivanja instrumenta u kapital na nivou grupe	<i>Individualni</i>
4.	Tip instrumenta	<i>Obične akcije</i>
5.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala (u hiljadama dinara, sa stanjem na dan poslednjeg izveštavanja)	4,212,124.00
6.	Nominalna vrednost instrumenta	10,100.00
6.1.	Emisiona cena	10,100.00
6.2.	Otkupna cena	NP
7.	Računovodstvena klasifikacija	<i>Akcijski kapital</i>
8.	Datum izdavanja instrumenta	04.05.2006.
9.	Instrument s datumom dospeća ili instrument bez datuma dospeća	<i>Bez datuma dospeća</i>
9.1.	Inicijalni datum dospeća	<i>Bez datuma dospeća</i>
10.	Opcija otkupa od strane emitenta uz prethodnu saglasnost nadležnog tela	Ne
10.1.	Prvi datum aktiviranja opcije otkupa, uslovni datumi aktiviranja opcije otkupa i otkupna vrednost	NP
10.2.	Naknadni datumi aktiviranja opcije otkupa (ako je primenljivo)	NP
	<i>Kuponi/dividende</i>	
11.	Fiksne ili promenljive dividende/kuponi	Promenljivi
12.	Kuponska stopa i povezani indeksi	NP
13.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	NP
14.1.	Potpuno diskreciono pravo, delimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi s vremenom isplate dividendi/kupona	Potpuno diskreciono pravo
14.2.	Potpuno diskreciono pravo, delimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona	Potpuno diskreciono pravo
15.	Mogućnost povećanja prinosa (step up) ili drugih podsticaja za otkup	Ne
16.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi	<i>Nekumulativne</i>
17.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	<i>Nekonvertibilan</i>
18.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije	NP
19.	Ako je konvertibilan, delimično ili u celosti	NP
20.	Ako je konvertibilan, stopa konverzije	NP
21.	Ako je konvertibilan, obavezna ili dobrovoljna konverzija	NP
22.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje	NP
23.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje	NP
24.	Mogućnost smanjenja vrednosti	Ne
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrednosti	NP
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrednosti, delimično ili u celosti	NP
27.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrednosti, trajno ili privremeno	NP
28.	Ako je smanjenje vrednosti privremeno, uslovi ponovnog priznavanja	NP
29.	Tip instrumenta koji će se pri stečaju, odnosno likvidaciji naplatiti neposredno pre navedenog instrumenta	NP
30.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	Ne
31.	Ako postoje navesti neusklađene karakteristike	NP

8.3. Prilog 3 – Povezivanje pozicija kapitala iz bilansa stanja s pozicijama kapitala banke iz Priloga 1 (PI-UPK)

8.3.1 Raščlanjavanje elemenata u bilansu stanja

u 000 RSD

Oznaka pozicije	Naziv pozicije	Bilans stanja	Reference
A	AKTIVA		
A.I	Gotovina i sredstva kod centralne banke	34,324,542	
A.II	Založena finansijska sredstva	-	
A.III	Potraživanja po osnovu derivata	-	
A.IV	Hartije od vrednosti	993,544	
A.V	Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	12,867,881	
A.VI	Kredit i potraživanja od komitenata	21,430,463	
A.VII	Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	
A.VIII	Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	
A.IX	Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	-	
A.X	Investicije u zavisna društva	114	
	<i>od čega: učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru u iznosu preko 10% kapitala tih lica, odnosno učešća koja omogućavaju efektivno vršenje znatnog uticaja na upravljanje pravnim licem ili na poslovnu politiku tog pravnog lica (-)</i>	(114)	tačka 13. stav 1. odredba pod 11) alineja prva (R.br.21.1. PI-KAP)
A.XI	Nematerijalna ulaganja	57,851	
	<i>Nematerijalna ulaganja, uključujući gudvil (umanjena za iznos odloženih poreskih obaveza) (-)</i>	(57,851)	tačka 13. stav 1. odredba pod 2) (R.br.10. PI-KAP)
A.XII	Nekretnine, postrojenja i oprema	1,592,684	
A.XIII	Investicione nekretnine	241,694	
A.XIV	Tekuća poreska sredstva	-	
A.XV	Odložena poreska sredstva	-	
	<i>Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti banke, izuzev onih koja proističu iz privremenih razlika, umanjena za povezane odložene poreske obaveze ako su ispunjeni uslovi iz tačke 14. stav 1. OAK</i>	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 3) (R.br.11. PI-KAP)
A.XVI	Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	
A.XVII	Ostala sredstva	8,254,063	
A.XX	UKUPNO AKTIVA (pozicije pod AOP oznakama od 0001 do 0017 u konsolidovanom bilansu stanja)	79,762,836	
P	PASIVA		
PO	OBAVEZE		
PO.I	Obaveze po osnovu derivata	81,600	
PO.II	Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	2,503,876	
PO.III	Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	61,977,392	
PO.IV	Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	
PO.V	Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	
PO.VI	Obaveze po osnovu hartija od vrednosti	-	
PO.VII	Subordinirane obaveze	-	
	<i>Akcije i drugi instrumenti dopunskog kapitala i subordinirane obaveze, koji ispunjavaju uslove iz tačke 28. OAK i pripadajuće emisije premije uz instrumente</i>	-	tačka 27. stav 1. odredbe pod 1) i pod 2) (R.br.41. PI-KAP)
PO.VIII	Rezervisanja	153,667	
PO.IX	Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	
PO.X	Tekuće poreske obaveze	148,684	
PO.XI	Odložene poreske obaveze	116,034	
PO.XII	Ostale obaveze	8,312,840	
PO.XIII	UKUPNO OBAVEZE (pozicije pod AOP oznakama od 0401 do 0413 u konsolidovanom bilansu stanja)	73,294,093	
	KAPITAL		
PK.XIV	Akcijski kapital	4,380,297	
	<i>od čega: akcije i drugi instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 8. OAK</i>	4,212,124	tačka 7. stav 1. odredba pod 1) i tačka 8. (R.br.1.1. PI-KAP)
	<i>od čega: Pripadajuće emisije premije uz instrumente iz tačke 1.1. tj. iznos uplaćen iznad nominalne vrednosti tih instrumenata</i>	168,173	tačka 7. stav 1. odredba pod 2) (R.br.1.2. PI-KAP)
	<i>Akcije i drugi instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 23. OAK i pripadajuće emisije premije</i>	-	tačka 22. stav 1. odredbe pod 1) i pod 2) (R.br.30. PI-KAP)
PK.XV	Sopstvene akcije	-	
	<i>Od čega stečene sopstvene akcije banke, osim preferencijalnih kumulativnih akcija</i>	-	

	Od čega stečene sopstvene preferencijalne kumulativne akcije	-	
PK.XVI	Dobitak*	1,105,575	
	Dobit iz ranijih godina koja nije opterećena nikakvim budućim obavezama, a za koju je skupština banke donela odluku da će biti raspoređena u osnovni akcijski kapital	-	tačka 10.stav 1. (R.br.2. PI-KAP)
	Dobit tekuće godine ili dobit iz prethodne godine za koju skupština banke još nije donela odluku da će biti raspoređena u osnovni akcijski kapital koja ispunjava uslove iz tačke 10. st. 2. i 3. za uključivanje u osnovni akcijski kapital	337,688	tačka 10. st. 2. i 3. (R.br.3. PI-KAP)
PK.XVII	Gubitak	-	
	Od čega gubici iz prethodnih godina	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 1) (R.br.24. PI-KAP)
	Od čega gubitak tekuće godine	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 1) (R.br.24. PI-KAP)
PK.XVIII	Rezerve*	1,102,740	
	Od čega rezerve iz dobiti i ostale rezerve banke, osim rezervi za opšte bankarske rizike	1,107,584	tačka 7. stav 1. odredba pod 5) (R.br.5. PI-KAP)
	Od čega ostale negativne konsolidovane rezerve	-	
	Od čega ostale neto negativne revalorizacione rezerve	-	
	Od čega dobit po osnovu obaveza banke vrednovanih prema fer vrednosti koja je ostvarena zbog promene kreditnog rejtinga banke	-	
	Od čega revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobiti	761,567	tačka 7. stav 1. odredba pod 4) (R.br.4. PI-KAP)
PK.XIX	Nerealizovani gubici	119,868	
	Od čega nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	119,868	tačka 13. stav 1. odredba pod 1) (R.br.24. PI-KAP)
PK.XX	Učešća bez prava kontrole	-	
	Od čega manjinska učešća u podređenim društvima	-	
PK.XXI	UKUPNO KAPITAL (rezultat sabiranja, odnosno oduzimanja sledećih AOP oznaka iz konsolidovanog bilansa stanja: 0415 - 0416 + 0417 - 0418 + 0419 - 0420 + 0421) ≥ 0	6,468,743	
PK.XXII	UKUPAN NEDOSTATAK KAPITALA (rezultat sabiranja, odnosno oduzimanja sledećih AOP oznaka iz konsolidovanog bilansa stanja: 0415 - 0416 + 0417 - 0418 + 0419 - 0420 + 0421) < 0	-	
PO.XXIII	UKUPNO PASIVA (rezultat sabiranja, odnosno oduzimanja sledećih AOP oznaka iz konsolidovanog bilansa stanja: 0414 + 0422 - 0423)	79,762,836	
V.P.	VANBILANSNE POZICIJE		
V.P.A.	Vanbilansna aktiva	65,240,850	
	Od čega iznos akcija banke uzetih u zalogu, osim preferencijalnih kumulativnih akcija	-	
	Od čega iznos preferencijalnih kumulativnih akcija banke uzetih u zalogu	-	
V.P.P.	Vanbilansna pasiva	65,240,850	

*Odlukom Skupštine Banke ostvarena dobit za period od 01.01. do 30.06.2023. godine u iznosu od RSD 767.887 hiljada raspoređena je u ostale rezerve.

8.3.2 Povezivanje pozicija u raščlanjenom bilansu stanja i pozicija u obrascu PI-KAP

u 000 RSD

Redni br.	Naziv pozicije	Iznos	Izvor podataka u skladu s referencama iz 2. koraka
	Osnovni akcijski kapital: elementi		
1	Instrumenti osnovnog akcijskog kapitala i pripadajuće emisione premije	4,380,297	
1.1.	od čega: akcije i drugi instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 8.OAK	4,212,124	PK.XIV
1.2.	od čega: Pripadajuće emisione premije uz instrumente iz tačke 1.1. tj. iznos uplaćen iznad nominalne vrednosti tih instrumenata	168,173	PK.XIV
2	Dobit iz ranijih godina koja nije opterećena nikakvim budućim obavezama, a za koju je skupština banke donela odluku da će biti raspoređena u osnovni akcijski kapital	-	
3	Dobit tekuće godine ili dobit iz prethodne godine za koju skupština banke još nije donela odluku da će biti raspoređena u osnovni akcijski kapital koja ispunjava uslove iz tačke 10. st. 2. i 3. za uključivanje u osnovni akcijski kapital	-	
4	Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobiti	761,567	PK.XVIII
5	Rezerve iz dobiti i ostale rezerve banke, osim rezervi za opšte bankarske rizike	1,107,584	PK.XVIII
6	Rezerve za opšte bankarske rizike	-	
7	Učešća bez prava kontrole (manjinska učešća) koja se priznaju u osnovnom akcijskom kapitalu **	-	
8	Osnovni akcijski kapital pre regulatornih prilagođavanja i odbitnih stavki (zbir od 1 do 7)	6,249,448	
	Osnovni akcijski kapital: regulatorna prilagođavanja i odbitne stavke		
9	Dodatna prilagođavanja vrednosti (-)	-	

10	Nematerijalna ulaganja, uključujući gđvtil (umanjena za iznos odloženih poreskih obaveza) (-)	(57,852)	A.XI
11	Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti banke, izuzev onih koja proističu iz privremenih razlika, umanjena za povezane odložene poreske obaveze ako su ispunjeni uslovi iz tačke 14. stav 1. OAK	-	A.XV
12	Fer vrednosti rezervi u vezi sa dobicima ili gubicima po osnovu instrumenata zaštite od rizika novčanog toka za finansijske instrumente koji se ne vrednuju po fer vrednosti, uključujući i projektovane novčane tokove	-	
13	IRB pristup: negativan iznos razlike dobijen obračunom u skladu s tačkom 134. OAK (-)	-	
14	Povećanje kapitala koje je rezultat sekuritizacije izloženosti (-)	-	
15	Dobici ili gubici po osnovu obaveza banke vrednovanih prema fer vrednosti koji su posledica promene kreditne sposobnosti banke	-	
16	Imovina u penzijskom fondu sa definisanim naknadama u bilansu stanja banke (-)	-	
17	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala, uključujući i sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala koje je banka dužna ili može biti dužna da otkupi na osnovu ugovorne obaveze (-)	-	
18	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci, a koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)	-	
19	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja banke u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka nema značajno ulaganje (-)	-	
20	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja banke u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka ima značajno ulaganje (-)	-	
21	Iznos izloženosti koje ispunjavaju uslove za primenu pondera rizika od 1.250 %, a koje banka odluči da odbije od osnovnog akcijskog kapitala umesto da primeni taj ponder	(114)	
21.1.	od čega: učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru u iznosu preko 10% kapitala tih lica, odnosno učešća koja omogućavaju efektivno vršenje znatnog uticaja na upravljanje pravnim licem ili na poslovnu politiku tog pravnog lica (-)	(114)	A.X
21.2.	od čega: sekuritizovane pozicije (-)	-	
21.3.	od čega: slobodne isporuke (-)	-	
22	Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti banke i koja proističu iz privremenih razlika (iznos iznad 10% osnovnog akcijskog kapitala banke iz tačke 21. stav 2, umanjeno za iznos povezanih poreskih obaveza ako su ispunjeni uslovi iz tačke 14. stav 1. OAK) (-)	-	
23	Zbir odloženih poreskih sredstava i ulaganja u lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje iz tačke 21. stav 1. OAK, koji prelazi limit iz tačke 21. stav 3. OAK (-)	-	
23.1.	od čega: Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka ima značajno ulaganje	-	
23.2.	od čega: Odložena poreska sredstva koja proističu iz privremenih razlika	-	
24	Gubitak tekuće i ranijih godina, kao i nerealizovani gubici (-)	(119,868)	PK.XIX
25	Iznos poreza u vezi sa elementima osnovnog akcijskog kapitala koji se može predvideti u vreme obračuna kapitala, osim ako je banka prethodno korigovala iznos elemenata osnovnog akcijskog kapitala u iznosu u kojem ti porezi smanjuju iznos do kojeg se elementi osnovnog akcijskog kapitala mogu koristiti za pokriće rizika ili gubitaka (-)	-	
26	Iznos za koji odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala banke premašuju iznos dodatnog osnovnog kapitala banke (-)	-	
27	Iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama banke	-	
28	Ukupna regulatorna prilagodavanja i odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala (zbir od 9 do 27)	(177,834)	
29	Osnovni akcijski kapital (razlika između 8 i 28)	6,071,614	
Dodatni osnovni kapital: elementi			
30	Akcije i drugi instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 23. OAK i pripadajuće emisione premije	-	PK.XIV
31	Instrumenti osnovnog kapitala izdati od strane podređenih društava koji se priznaju u dodatnom osnovnom kapitalu**	-	
32	Dodatni osnovni kapital pre odbitnih stavki (30+31)	-	
Dodatni osnovni kapital: odbitne stavke			
33	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala, uključujući instrumente koje je banka dužna da otkupi na osnovu postojeće ugovorne obaveze (-)	-	
34	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)	-	
35	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje (-)	-	
36	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje, isključujući pozicije po osnovu vršenja pokroviteljstva emisije hartija od vrednosti koje se drže pet radnih dana ili kraće (-)	-	
37	Iznos za koji odbitne stavke od dopunskog kapitala banke premašuju iznos dopunskog kapitala banke (-)	-	
38	Ukupne odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala (zbir od 33 do 37)	-	
39	Dodatni osnovni kapital (razlika između 32 i 38)	-	
40	Osnovni kapital (zbir 29 i 39)	6,071,614	
Dopunski kapital: elementi			

41	Akcije i drugi instrumenti dopunskog kapitala i subordinirane obaveze, koji ispunjavaju uslove iz tačke 28. OAK i pripadajuće emisione premije uz instrumente	-	
42	Instrumenti kapitala izdati od strane podređenih društava koji se priznaju u dopunskom kapitalu **	-	
43	Prilagodavanja za kreditni rizik koja ispunjavaju uslove za uključivanje u dopunski kapital	-	
44	Dopunski kapital pre odbitnih stavki (zbir od 41 do 43)	-	
Dopunski kapital: odbitne stavke			
45	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze, uključujući instrumente koje je banka dužna da otkupi na osnovu postojeće ugovorne obaveze (-)	-	
46	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)	-	
47	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje (-)	-	
48	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje, isključujući pozicije po osnovu vršenja pokroviteljstva emisije hartija od vrednosti koje se drže pet radnih dana ili kraće (-)	-	
49	Ukupne odbitne stavke od dopunskog kapitala (zbir od 45 do 48)	-	
50	Dopunski kapital (razlika između 44 i 49)	-	
51	Ukupni kapital (zbir 40 i 50)	6,071,614	
52	Ukupna rizična aktiva	33,171,018	
Pokazatelji adekvatnosti kapitala i zaštitni slojevi kapitala			
53	Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala banke (%)	18.30	
54	Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala banke (%)	18.30	
55	Pokazatelj adekvatnosti kapitala banke (%)	18.30	
56	Ukupni zahtevi za zaštitne slojeve kapitala (%)***	3.70	
57	Osnovni akcijski kapital raspoloživ za pokriće zaštitnih slojeva (%)****	10.30	

* OAK – Odluka o adekvatnosti kapitala banke

** popunjava najviše matično društvo koje je na osnovu podataka iz konsolidovanih finansijskih izveštaja, u skladu sa odlukom kojom se uređuje kontrola bankarske grupe na konsolidovanoj osnovi, dužno da izračunava kapital za bankarsku grupu

*** kao procenat rizične aktive

**** računava se kao osnovni akcijski kapital banke (izražen kao procenat rizične aktive) umanjeno za osnovni akcijski kapital banke koji se koristi za održavanje pokazatelja adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala banke iz tačke 3. stav 3. odredba pod 1) OAK, pokazatelja adekvatnosti osnovnog kapitala banke iz tačke 3. stav 3. odredba pod 2) OAK i pokazatelja adekvatnosti kapitala banke iz tačke 3. stav 3. odredba pod 3) OAK.

8.4. Prilog 4 – Podaci o ukupnim kapitalnim zahtevima i pokazatelju adekvatnosti kapitala (PI-AKB)

u 000 RSD

Redni br.	Naziv	Iznos
		1
I	KAPITAL	6,071,614
1.	UKUPAN OSNOVNI AKCIJSKI KAPITAL	6,071,614
2.	UKUPAN DODATNI OSNOVNI KAPITAL	-
3.	UKUPAN DOPUNSKI KAPITAL	-
II	KAPITALNI ZAHTEVI	2,653,681
1.	KAPITALNI ZAHTEV ZA KREDITNI RIZIK, RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE, RIZIK SMANJENJA VREDNOSTI KUPLJENIH POTRAŽIVANJA I RIZIK IZMIRENJA/ISPORUKE PO OSNOVU SLOBODNIH ISPORUKA	2,216,401
1.1.	Standardizovani pristup (SP)	27,705,015
1.1.1.	Izloženosti prema državama i centralnim bankama	151,330
1.1.2.	Izloženosti prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lokalne samouprave	33,972
1.1.3.	Izloženosti prema javnim administrativnim telima	74
1.1.4.	Izloženosti prema međunarodnim razvojnim bankama	-
1.1.5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-
1.1.6.	Izloženosti prema bankama	1,101,613
1.1.7.	Izloženosti prema privrednim društvima	14,343,452
1.1.8.	Izloženosti prema fizičkim licima	764,796
1.1.9.	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	8,335,955
1.1.10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	847,600
1.1.11.	Visokorizične izloženosti	-
1.1.12.	Izloženosti po osnovu pokrivenih obveznica	-
1.1.13.	Izloženosti po osnovu sekjuritizovanih pozicija	-
1.1.14.	Izloženosti prema bankama i privrednim društvima sa kratkoročnim kreditnim rejtingom	-
1.1.15.	Izloženosti po osnovu ulaganja u otvorene investicione fondove	-
1.1.16.	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	1,298
1.1.17.	Ostale izloženosti	2,124,925
1.2.	Pristup zasnovan na internom rejtingu (IRB)	-
1.2.1.	Izloženosti prema državama i centralnim bankama	-
1.2.2.	Izloženosti prema bankama	-
1.2.3.	Izloženosti prema privrednim društvima	-
1.2.4.	Izloženosti prema fizičkim licima	-
1.2.4.1.	od čega: Izloženosti prema fizičkim licima obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	-
1.2.4.2.	od čega: Kvalifikovane revolving izloženosti prema fizičkim licima	-
1.2.4.3.	od čega: Izloženosti prema malim i srednjim preduzećima koje su razvrstane u ovu klasu izloženosti	-
1.2.5.	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	-
1.2.5.1.	Primenjeni pristup:	-
1.2.5.1.1.	Pristup jednostavnih pondera rizika	-
1.2.5.1.2.	PD/LGD pristupa	-
1.2.5.1.3.	Pristup internih modela	-
1.2.5.2.	Vrste izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	-
1.2.5.2.1.	Vlasnička ulaganja kojima se trguje na berzi	-
1.2.5.2.2.	Vlasnička ulaganja kojima se ne trguje na berzi ali su u dovoljno diversifikovanim portfolijima	-
1.2.5.2.3.	Ostala vlasnička ulaganja	-
1.2.5.2.4.	Vlasnička ulaganja na koje banka primenjuje standardizovani pristup kreditnom riziku	-
1.2.6.	Izloženosti po osnovu sekjuritizovanih pozicija	-
1.2.7.	Izloženosti po osnovu ostale imovine	-
2	KAPITALNI ZAHTEV ZA RIZIK IZMIRENJA/ISPORUKE PO OSNOVU NEIZMIRENIH TRANSAKCIJA	-
3	KAPITALNI ZAHTEV ZA TRŽIŠNE RIZIKE	91,777
3.1.	Kapitalni zahtevi za cenovni, devizni i robni rizik izračunat primenom standardizovanih pristupa	91,777
3.1.1.	Kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti	11,154
	od čega kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu sekjuritizovanih pozicija	-
3.1.2.	Kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti	77
3.1.3.	Dodatni kapitalni zahtev za velike izloženosti iz knjige trgovanja	-
3.1.4.	Kapitalni zahtev za devizni rizik	80,546
3.1.5.	Kapitalni zahtev za robni rizik	-
3.2.	Kapitalni zahtevi za cenovni, devizni i robni rizik izračunati primenom pristupa internih modela	-
4	KAPITALNI ZAHTEV ZA OPERATIVNI RIZIK	345,503
4.1.	Kapitalni zahtev za operativni rizik izračunat primenom pristupa osnovnog indikatora	345,503
4.2.	Kapitalni zahtev za operativni rizik izračunat primenom standardizovanog/alternativnog standardizovanog pristupa	-
4.3.	Kapitalni zahtev za operativni rizik izračunat primenom naprednog pristupa	-
III	POKAZATELJ ADEKVATNOSTI OSNOVNOG AKCIJSKOG KAPITALA (%)	18.30
IV	POKAZATELJ ADEKVATNOSTI OSNOVNOG KAPITALA (%)	18.30
V	POKAZATELJ ADEKVATNOSTI KAPITALA (%)	18.30

8.5. Prilog 5 – Podaci o geografskoj raspodeli izloženosti značajnih za izračunavanje kontracikličnog zaštitnog sloja kapitala (PI-GR)

u 000 RSD

R.br.		Opšte kreditne izloženosti		Izloženosti iz knjige trgovanja		Izloženosti po osnovu sekjuritizacije		Kapitalni zahtevi				Ponderi kapitalnih zahteva	Stopa kontracikličnog zaštitnog sloja kapitala
		Iznos izloženosti prema standardizovanom pristupu	Iznos izloženosti prema IRB pristupu	Zbir dugih i kratkih pozicija iz knjige trgovanja	Iznos izloženosti iz knjige trgovanja prema internom modelu	Iznos izloženosti prema standardizovanom pristupu	Iznos izloženosti prema IRB pristupu	Od čega: opšte kreditne izloženosti	Od čega: izloženosti iz knjige trgovanja	Od čega: izloženosti po osnovu sekjuritizacije	Ukupno		
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.		
1.	Raščlanjavanje po državama												
1.1.	Australija	12	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0.00	0%
1.2.	Belgija	575	-	-	-	-	-	46	-	-	46	0.00	0%
1.3.	Belorusija	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	0%
1.4.	Bosna i Hercegovina	507,729	-	-	-	-	-	40,618	-	-	40,618	0.02	0%
1.5.	Crna Gora	1,047,343	-	-	-	-	-	42,331	-	-	42,331	0.02	0%
1.6.	Holandija	9	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0.00	0%
1.7.	Indija	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	0%
1.8.	Izrael	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	0%
1.9.	Kazahstan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	0%
1.10.	Kipar	780	-	-	-	-	-	62	-	-	62	0.00	0%
1.11.	Kuba	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	0%
1.12.	Lihtenštajn	467	-	-	-	-	-	37	-	-	37	0.00	0%
1.13.	Litvanija	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	0%
1.14.	Luksemburg	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	0%
1.15.	Malta	2,493	-	-	-	-	-	199	-	-	199	0.00	0%
1.16.	Rusija	265	-	-	-	-	-	16	-	-	16	0.00	0%
1.17.	Sejšelska Ostrva	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	0%
1.18.	Sjedinjene Američke države	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	0%
1.19.	Srbija	42,157,818	-	-	-	-	-	2,003,673	-	-	2,003,673	0.95	0%
1.20.	Švajcarska	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	0%
1.21.	Ujedinjeni Arapski Emirati	11	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0.00	0%
1.22.	Ukrajina	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	0%
1.23.	Velika Britanija	330,693	-	-	-	-	-	26,455	-	-	26,455	0.01	0%
2.	Ukupno	44,048,216	-	-	-	-	-	2,113,440	-	-	2,113,440	1.00	0%

8.6 Prilog 6 – Podaci o iznosu kontracikličnog zaštitnog sloja kapitala banke (PI-KZS)

u 000 RSD

1.	Ukupna rizična aktiva	33,171,018
2.	Specifična stopa kontracikličnog zaštitnog sloja kapitala	0.00%
3.	Zahtev za kontraciklični zaštitni sloj kapitala banke	0

Dragana Nikolić
Direktor Sektora upravljanja rizicima

Tatjana Kuljak
Član Izvršnog Odbora